

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

Академия по устойчиви инвестиции и финанси. Сборник с учебни материали.

**Стопански факултет, Софийски университет „Св.Климент Охридски“
София 2022г.**

**Научна редакция: доц.д-р Савина Михайлова-Големинова, София Касидова
ISBN 978-954-9399-72-1**

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод

**Живко Тодоров, Член на Управителния съвет и изпълнителен директор на ББР
София Касидова
Доц. д-р Савина Михайлова-Големинова**

Глава първа - р. 16

Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и частни инвестиции -София Касидова

Глава втора - р. 41

Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и публични инвестиции – гл.ас. д-р Вихър Георгиев

Глава трета - р. 71

Правна и институционална рамка за устойчиви публични финанси и управление на средствата от Европейския съюз. Върховенството на закона и управлението на средствата от Европейския съюз - доц.д-р Савина Михайлова-Големинова

Глава четвърта - р. 130

Насърчаване на устойчивите публични финанси чрез използване на финансови инструменти.- Д-р инж. Дочка Василева

Глава пета - р. 167

Финансиране на инвестиции - Илия Караниколов

Глава шеста - р. 218

Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране- Ива Петкова

Глава седма - р. 234

Устойчиви финанси – регулации в Европейския съюз– Христина Пендичева

Глава осма - р. 269

ESG подход в управлението, инвестирането и отчетността – гл. ас. д-р Марина Стефанова

Глава девета - р. 329

Съдебна практика по закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове– съдия Мирослава Георгиева, ВАС

Увод

Живко Годоров, Член на Управителния съвет и изпълнителен директор на ББР

„Динамиката на съвременния свят и предизвикателствата от последните две години разкриват нуждата от устойчиви бизнес модели, изградени на дългосрочни партньорства и с мисъл за бъдещите поколения.

Промените, пред които сме изправени днес, изискват както отговорно и осъзнато отношение към обществото, така и към природата. От избора ни като потребители зависят решенията като предприемачи, банкери и държавници.

Устойчивостта е начин на мислене и стил на живот. Устойчивостта е кауза на успешните. Банките и ББР имат отговорната роля да насочват паричните потоци към устойчиви бизнес модели, да оценят точно и управляват ESG рисковете, така че това да мотивира предприемачите и да посреща изискванията на инвеститорите.“

София Касидова, ръководител на стратегическото и устойчиво развитие в ББР

„Първа по рода си Академията за устойчиви инвестиции и финанси постави началото на предоставяне на актуални знания за зелени финанси, практики за устойчив и зелен бизнес. Събитието е част от споразумение между ББР и СУ „Св. Климент Охридски“ и първа стъпка от семинари и уебинари, които партньорите планират.

Форумът включи разнообразни теми като Европейската зелена сделка, дефиниране и оценка на зелени и устойчиви инвестиции, режим и инструменти за изпълнението им, мотивите и подхода на бизнеса и банките при оценка за зелени проекти, стратегическата и правна рамка за публичните средства за период 2021-2027г., финансовите инструменти и управлението на средствата от ЕС, приложението им в практиката, както и правната и съдебната практика при прилагане на ФИ и средствата на ЕС.

Щастлива съм, че Академията успя да привлече интереса и провокира открита дискусия между лекторите и участниците за предизвикателствата пред избора на бизнеса, инвеститорите и банките – как, къде и до колко са подготвени да насочат капитали в компании и проекти, които нямат ясна рамка за управление на климатичните рискове.

Като едно от най-големите предизвикателства се очертаха климатичните промени, за които трябва да се изгради финансовата екосистема, така че да подкрепя и стимулира решаването на тези предизвикателства. Изграждането на публичност, ангажираност, обучение и интерес към тези теми е отговорност на Академията, бизнеса, финансовия сектор, публичните институции и гражданското общество. Добър практически подход е и създаването на задълбочени и всеобхватни образователни ресурси, които да се ползват от всички ангажирани в икономическия и образователния живот.“

Доц. д-р Савина Михайлова-Големинова, Катедра „Икономика и управление по отрасли“, Ръководител на МП „Икономика и управление на публични ресурси“, Стопански факултет, СУ „Св. Климент Охридски“ и ръководител на проекта „Академия за устойчиви инвестиции и финанси“ (Проект на СУ вътрешен № 80.05-1409/08.10.2021)

„За мен е привилегия да Ви представя сборник с материали от проведената „Академия за устойчиви инвестиции и финанси“.

Бих искала да отбележа, че първото издание на форума протече при огромен интерес и с участието на над 90 участника, представители на бизнеса, академичните среди, неправителствените организации и публичния сектор. Вероятно причината е, че дадохме възможност за отворена и конструктивна дискусия с участието на всички заинтересовани страни по най-актуалните теми на деня. Не на последно място, предоставихме възможност да се поучим от уроците на програмен период 2014-2020г., защото опитът и добрите практики са в основата за справяне с предизвикателствата на новия програмен период 2021-2027г.

Участниците изразиха мнение, че форумът добива очертания на платформа, имаща за цел да служи за обмяна на опит и знания в областта на устойчивите инвестиции и финанси. Изключително впечатление им направи интересната и наситена програма, съдържателните и полезни презентации, както и респектиращите и увлекателни говорители.

Темите на първото издание са изключително актуални в контекста на:

- зеления преход и необходимостта от запознаване с новата система за класификация на устойчиви дейности, въведена от ЕС;
- Новите изисквания на европейската и националната правна рамка за програмен период 2021-2027г. по отношение на управлението на средствата от Европейски фондове при споделено управление, с оглед устойчивостта на публичните финанси;
- Възможностите, които ще предоставят финансовите инструменти и програмите за програмен период 2021-2027г. на всички заинтересовани страни;
- Добрите практики и научените уроци от програмен период 2014-2020г.

Лекторският екип включваше професионалисти в своята област:

- София Касидова, началник отдел „Стратегически анализи и развитие“, ББР
- Илия Караниколов, директор дирекция „Финансови инструменти“, ББР
- Доц. д-р Савина Михайлова-Големинова-Стопански факултет СУ „Св.Климент Охридски“
- Гл. ас. Вихър Георгиев –Философски факултет, СУ „Св.Климент Охридски“
- Гл. ас. д-р Марина Стефанова-Стопански факултет, СУ „Св.Климент Охридски“
- Съдия Мирослава Георгиева-съдия, Върховен административен съд, 7-мо отделение
- Христина Пендичева, Министерство на финансите, Дирекция „Регулация на финансовите пазари“
- Ива Петкова, Директор дирекция, Фонд за устойчиво градско развитие
- д-р инж. Дочка Василева Старши експерт „Стратегически инвестиции“, Управление „Проектна информация и финансиране“, „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ)

Академията се провежда в периода 21-24 февруари 2022г. при следната програма:

1	10 -10.30	10.30-13.00ч.	14.00-16.30ч
ден 21.02.22	Откриване- доц.д-р Атанас Георгиев, Декан на СтФ на СУ, изпълнителен директор ББР	Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и инвестиции - София Касидова, ББР, гл.ас. д-р Вихър Георгиев	Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и инвестиции - София Касидова, ББР, гл.ас. д-р Вихър Георгиев

2 ден – 22.02.2022	09.30-12.00ч. Устойчиви публични финанси – доц. д-р Савина Михайлова-Големинова и д-р инж. Дочка Василева (ФМФИБ)	14.00-16.30ч Финансиране на инвестиции - Илия Караниколов, ББР	
3 ден – 23.02.2022	09.30 - 12.00ч. Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране- Ива Петкова, Директор дирекция, Фонд за устойчиво градско развитие	14.00 - 16.30ч. Финансиране на инвестиции. Капиталови пазари – Христина Пендичева, МФ	
4 ден – 24.02.2022	09.30 - 12.00ч. ESG подход в управлението, инвестирането и отчетността – гл. ас. д-р Марина Стефанова	14.00 - 16.30ч Съдебна практика по ЗУСЕСИФ – съдия Мирослава Георгиева, ВАС	

Представям на всички заинтересовани страни видеомодули от проведените уебинари тук по дни, както следва:

Ден 1 (откриване)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EeDkUnsiK51Oi8h_WRDUEs8BRBa87qpaHXeoCC7hnuxC2Q?e=DkmhsE
Ден 1 (1)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EaYX2BINfR9OqQY-C2ArGiYB88Q8HNVZErd0XBe_bLZB1g?e=dBifOU
Ден 1 (2)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/Eb0fYlxwRIJDojibXggSQvkBoRKufUL3xz-NburpwaMOfg?e=vt6ZNM
Ден 2 (1)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EU7bjXpQtDNLnTzRwmENJ0cBhxXZ0NxQfP3NAsE-yHpePg?e=1uT5GI
Ден 2 (2)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/Edhzm_c5RsNHkRr_m9_ExfIBvtdZ0ISj0Fblp-MML8xzYQ?e=nua8ZM
Ден 2 (3)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EYQLfyUZhj9Ennw3UBbOxcgBaF7Z8JfJxArP0InKreacdQ?e=XrpngB
Ден 3 (1)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/ER8iDwFJkkFEoQLuq-iTMy8BqqyCbV2Wyz5T3FnrYc64Aw?e=A2GFHu
Ден 3 (2)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EUwuadg-qptEtiD88FiEmaABNJwSZMtMjizMllcTORWXLA?e=JzGpYC
Ден 3 (3)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/Ee9QcGtmf0RNmdV1oiVRX7sB7OaMfA_IF6xbM5ii0hB6Pg?e=TaMdr6
Ден 3 (4)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/ESaLd1Xh8iJMnDxQwuv8s1wB_y2GulRpD4wdssllw7W6rw?e=YDyKvV
Ден 3 (5)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/EYY88wsiCoFFiTQdQzUFjvQBtF7s40eiTO4eaB52znA5aA?e=6Z8gyb
Ден 4 (1)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/Eb7zVZgjZZIn5yFTPo1q20BhGmPwLmNOIb-VAE9YfcXPg?e=lechlr
Ден 4 (2)	https://febunisia-my.sharepoint.com/:v/g/person/academy022022_feb_uni-sofia_bg/Ec-IFh1LNuFnt_FapX33akkBdDKZZQIT0eqk7yEQAQKc-w?e=BUhFzW

Изключително приятно ми е да представя отделните глави в сборника, структурирани на база на програмата по-горе и техните автори.

Глава първа „Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и частни инвестиции“ - София Касидова, ръководител на стратегическото и устойчиво развитие в ББР. Има дълъг професионален опит в банковия сектор, като вицепрезидент на Черноморската банка за търговия и развитие, в областта на инвестиционно банкиране в CSFB и като консултант по корпоративни финанси и

развитие, председател на надзорния съвет на Банка Биохим . Заемала е длъжностите заместник-министър на икономиката и заместник-министър на транспорта и съобщенията в правителството на Симеон Сакскобургготски от 2001 г. до 2005 г. София е магистър е по икономика от CEU – Прага, магистър по „Международни финанси“ от Университета Рединг - Англия, и притежава диплома по финанси от Said Business School на Университета в Оксфорд. Автор е на академични публикации и статии, лектор по теми на устойчивите финанси, оценка на инвестициите и стратегическо планиране.

Глава втора „Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и публични инвестиции“ – гл.ас. д-р Вихър Георгиев, Философски факултет“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Гл. ас. д-р Вихър Георгиев е преподавател в катедра „Европеистика“ на Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е история на европейската интеграция в Палацки университет, Чешка република. Има над 20 публикации относно институционалния механизъм на ЕС, имиграционната политика и политиката за сигурност на границите на ЕС. Преподава и в Института за публична администрация – София и Дипломатическия институт към МВнР. Към момента, освен академичен преподавател, той е и ръководител на проекти и консултант в областта на административната реформа и управлението на средствата от ЕС. Работил е по проекти на Европейската комисия, Европейския парламент, Световната банка, Европейската банка за възстановяване и развитие, Администрацията на Министерски съвет, Сметната плата, НОИ, НЗОК, НСИ, ИА „ГИТ“, общини. Член е на Европейската университетска асоциация за европейски изследвания (UACES) и е референт за списанията *Journal of European Public Policy* и *European Security*.

Глава Трета „Правна и институционална рамка за устойчиви публични финанси и управление на средствата от Европейския съюз. Върховенството на закона и управлението на средствата от Европейския съюз.“ Доц.д-р Савина Михайлова-Големинова, Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, като за периода 1993-2019г. е била в екипа на Юридическия факултет, Катедра “Административноправни науки“ на университета. Преподавател по финансово и данъчно право и ръководител на Магистърска програма „Икономика и управление на публични ресурси“ в Стопанския факултет на СУ „Св.Климент Охридски“. Специализирала е в IFBD (Амстердам, Нидерландия) и в Оксфордския университет (Обединено кралство).Член е на Софийската адвокатска колегия, на Европейската асоциация на данъчните професори (EATLP) и на Международната фискална асоциация (IFA). Автор на публикации в областта на финансовото и данъчното право. Била е съветник на Председателя на 40-то Народно събрание (2005-2009г., включително кореспондент по IPЕХ на НС); съветник на служебния заместник министър–председател, отговарящ за координацията на управлението на средствата от ЕС (август – октомври 2014 г.), др.. Участва в подготовка и управлението на проекти, съфинансирани със средства на Европейския съюз в областта на реформата в публичната администрация, околната среда, транспорта и др. Владее български, английски и руски език.

Глава четвърта „Насърчаване на устойчивите публични финанси чрез използване на финансови инструменти.“-Д-р инж. Дочка Василева, "Фонд мениджър на финансови инструменти в България" ЕАД. Д-р инж. Дочка Василева имат над 18 г. професионален опит в управление и финансиране на проекти. Тя има придобита квалификация в България,

Великобритания, Германия и Ирландия, докторантура по управление на инвестиционни проекти и сертификация по PRINCE2 и PMBOK. Член е на редица професионални организации като FEANI, CIWEM, VDI, PMI. Инж. Василева е работила като ръководител на големи проекти и програми във Великобритания (WS Atkins plc), в Германия (Zueblin AG), както и в държавния и частния сектор в България. Тя е била представител на България в Съвета на Европейския съюз в областта на околната среда в Брюксел и Председател на работна група „Околна среда“ по време на Българското председателство. Участвала е в работна група на Европейската комисия за “Sustainability proofing and climate tracking” по програма InvestEU. От 2018г. работи във „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (т.н. Фонд на Фондовете) в Управление „Проектна информация и финансиране“. Преподавател е в УАСГ по финансиране на проекти по Европейски програми и в Института по публична администрация по финансови инструменти и Зелената сделка. Член е на ТРГ „Програма за околна среда“ 2021-2027г. и Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.. Лектор е в редица семинари и конференции по теми, свързани с устойчиви финанси, енергийна ефективност и финансови инструменти.

Глава пета „Финансиране на инвестиции“ - Илия Караниколов, директор дирекция „Финансови инструменти“, „Българска банка за развитие“ ЕАД. Директор на дирекция "Финансови инструменти и мониторинг" в ББР ЕАД, отговарящ за изпълнение на програма InvestEU с повече от 20 години специфичен опит в банковия и финансов сектор, публичната администрация, присъединяването към ЕС, управлението на структурните фондове, стратегиите и програмите на ЕС, финансовия контрол, анализи на разходите и ползите на големи инфраструктурни транспортни проекти. Предишни заемани позиции: Председател на Надзорния съвет на Фонд мениджър на Финансови инструменти в България ООД (Фонд на фондовете); Изпълнителен директор и Зам.-председател на Управителния съвет на Фонд на фондовете; Съветник на министъра на икономиката за ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и ОП „Инициатива за МСП“; Консултант по управление на структурните фондове, икономически и финансови анализи, анализ на разходите и ползите на големи транспортни инфраструктурни проекти; Изпълнителен директор и член на Управителния съвет на Българска банка за развитие; Председател на Съвета на директорите на Национален гаранционен фонд и Микрофинансираща институция „Джобс“; Началник на финансовите отдели в дирекциите, отговарящи за предприсъединителните и структурните фондове в Министерство на икономиката и енергетиката и Министерство на труда и социалната политика; Член на Административния съвет на Европейската асоциация на публичните банки (Брюксел); Представител на ББР в NEFI и Европейската асоциация на дългосрочните инвеститори; Член на инвестиционния съвет на JEREMY България; Член на Работна група 21 (Регионална политика и структурни инструменти) в преговорния процес за присъединяване към ЕС; Член на работната група за изготвяне на Програма за икономическо развитие на България 2007 – 2013 г.

Глава шеста „Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране“- Ива Петкова, Директор дирекция „Фонд за устойчиво градско развитие“. Ива Петкова е опитен професионалист със задълбочени познания в идентифицирането, оценката и мониторинга на инвестиционни проекти и финансови инструменти, подкрепени от ЕС. Ива Петкова е завършила Първа английска гимназия с пълно отличие, има бакалавърска степен по "Европеистика", магистърска степен по "Европейски

изследвания" и втора магистърска степен по "Международни отношения" от СУ „Св. Климент Охридски“, както и специализации за финансови инструменти и Европейски структурни и инвестиционни фондове в България и в чужбина. Част от екипа на Фонд ФЛАГ от началото на дейността му през 2009 г., а по-късно е тясно ангажирана с прилагането и управлението на финансови инструменти за градско развитие чрез специалното дъщерно дружество на Фонд ФЛАГ – Фонд за устойчиво градско развитие. Ива Петкова е ключов експерт за градско възстановяване и финансови инструменти във Фонд за устойчиви градове, управляващ Фондовете за градско развитие 2014-2020 за София и Южна България.

Глава седма „Устойчиви финанси – регулации в Европейския съюз“ – Христина Пендичева, Министерство на финансите, Дирекция „Регулация на финансовите пазари“. Христина Пендичева е член на Съвета на директорите на Българска фондова борса. Тя е държавен експерт в дирекция „Регулация на финансовите пазари“ в Министерство на финансите от 2011 г. В това си качество тя участва в преговорите по приемане на ЕС законодателство в Работна група „Финансови услуги“ в Съвета, както и в експертни групи към Европейската комисия в областта на капиталовите пазари и пенсионното осигуряване. Преди да постъпи в Министерство на финансите, Христина Пендичева заема експертни позиции в Комисията за финансов надзор, както и във финансови институции от небанковия финансов сектор. През последните години е ангажирана активно в процеса по изготвяне на ЕС законодателство в областта на устойчивите финанси и е член на Експертната група по устойчиви финанси към Европейската комисия. Христина Пендичева участва като лектор и панелист в редица финансови и инвестиционни форуми на национално и европейско ниво. Христина Пендичева има магистърска степен от Франкофонския институт по управление и администрация в гр. София, диплома от Université de Nantes. Тя е бакалавър по стопанско управление от Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Глава осма “ESG подход в управлението, инвестирането и отчетността” – гл. ас. д-р Марина Стефанова, Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Д-р Марина Стефанова е главен асистент в Стопански факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Тя е директор на магистърската програма „Отговорно и устойчиво управление“ и консултант по програмата „Бизнес за резултати“ на УНИЦЕФ в България. Председател на Българската асоциация на специалистите по корпоративна социална отговорност (БАКСОС). Член на Управителния съвет на Асоциацията на директорите за връзки с инвеститорите в България, на Сдружението на завършилите Стопански факултет на СУ и на Настоятелството на Българската хранителна банка. Основател и директор на мултимедийната информационно-образователна програма "CSR AdviceBox" на фондация "Каузи". Член на Консултативния съвет по корпоративна социална отговорност към Министерството на труда и социалната политика и на работната група към Националната контактна точка в Министерство на икономиката.

Глава девета „Съдебна практика по закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове и закона за подпомагане на земеделските производители“ – съдия Мирослава Георгиева, Върховен административен съд, 7-мо отделение. Мирослава Георгиева е магистър по право от Юридическия

факултет на СУ „Св.Климент Охридски“. В момента е съдия в 7-мо отделение на Върховния административен съд. През своите над 21 години работа в съдебната система последователно е работила в Окръжен съд гр. Габрово, Административен съд - София област и Административен съд – София-град. Член е на преподавателския екип на Националния институт на правосъдието.

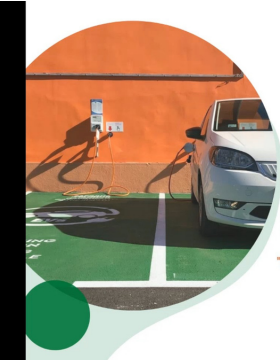
Авторите свободно са ползвали информация в интернет с коректно посочване на нейния източник. Авторите са съобразили съдържанието на презентациите си с действията към м. февруари 2022 г. право на Европейския съюз и национално законодателство.

Искам да изразя своята собствена и тази на лекторския екип благодарност към доц. д-р Атанас Георгиев, Декан на Стопанския факултет и на доц.д-р Николай Нетов за подкрепата при реализация на проекта, както и на нашите партньори от „Меркурий-97“ЕООД.

Проектът се реализира на основата на сключения **Меморандум за сътрудничество** между „Българска банка за развитие“ ЕАД и Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Сборникът ще е полезен и за учениците в средните училища, с оглед придобиването на финансови знания и умения. Академията е част от МП „Икономика и управление на публични ресурси“ на Стопанския факултет на Софийски университет „Св.Климент Охридски. Споделям и някои моменти, свързани с изпълнението на проекта.

Споделям с Вас по-долу моменти, които са запечатани във фотографии, наситени с емоция и ентузиазъм. “

Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране.

"Академия за устойчиви инвестиции и финанси" 2022
Ива Петкова, Директор дирекция,
Фонд за устойчиво градско развитие ЕАД

Механизъм за възстановяване и устойчивост – принцип за ненаанасяне на значителни вреди (2)

Какво представлява „значителна вреда“ – ако дейността:

- Води до значителни емисии на парникови газове;
- Липсва адаптация към измененията в климата (например сграда в зона, изложена на риск от наводнения);
- Води до значителна неефективност при използването на материали или на природни ресурси;
- Води до значително увеличаване на емисиите на замърсители във въздуха, водите или земята;
- Нанася значителни вреди на доброто състояние и устойчивостта на екосистемите или влошава природозащитния статус на местообитанията и видовете.

Финансови инструменти 2021-2027 г. (индикативни)

24

Устойчиви финанси - Регулации

Христина Пендичева
член на Експертната група по Устойчиви финанси към Европейската комисия
ръководител на работна подгрупа „Устойчиви финанси“ към РГ 26 „Финансови услуги“, Министерство на финансите
член на Съвета на директорите на Българска фондова борса

Устойчиви публични финанси - Финансови инструменти

1

Стандарт за ЕС зелени облигации

Христина Пендичева
член на Експертната група по Устойчиви финанси към Европейската комисия
ръководител на работна подгрупа „Устойчиви финанси“ към РГ 26 „Финансови услуги“, Министерство на финансите
член на Съвета на директорите на Българска фондова борса

04. ... и научени уроци

01

Финансовите инструменти **не са универсално решение** за използването на публичния ресурс, НО те преодоляват множество дефицити на безвъзмездна помощ особено при правилно планиране!

02

Комбинацията на подкрепа с грант трябва да е улеснена за спестяване на време и бреме на всички страни;

03

Техническата помощ е от важно значение за подготовка на амбициозни и качествени проекти;

КОНКУРС
МЛАД ФИНАНСИСТ

НА ТЕМА: „Нужни ли са ни зелени финанси“

Глава първа

Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и частни инвестиции¹

¹ София Касидова

БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ

ПРАКТИКИ ЗА УСТОЙЧИВИ ИНВЕСТИЦИИ

АКАДЕМИЯ ЗА УСТОЙЧИВИ ФИНАНСИ И ИНВЕСТИЦИИ

СОФИЯ КАСИДОВА, СТРАТЕГИЧЕСКИ
АНАЛИЗИ И РАЗВИТИЕ

ЗЕЛЕНИ И УСТОЙЧИВИ ДЕЙНОСТИ

ЕС Таксономия за устойчиви икономически дейности

- ЕС – климатично неутрален до 2050, но нужда от инвестиции в устойчиви дейности
- Важен въпрос: Как дефинираме „УД“? ЕС въведе рамка, която класифицира като „зелени“ икономическите дейности
- ЕС Таксономия за УД е с-ма за регулаторна класификация, която определя коя дейност е екологично устойчива и при какви условия
- ЕСТ ще помогне за преориентиране на капиталите в устойчиви технологии и бизнес, ще намали “greenwashing” (без достатъчно фактическа основа)

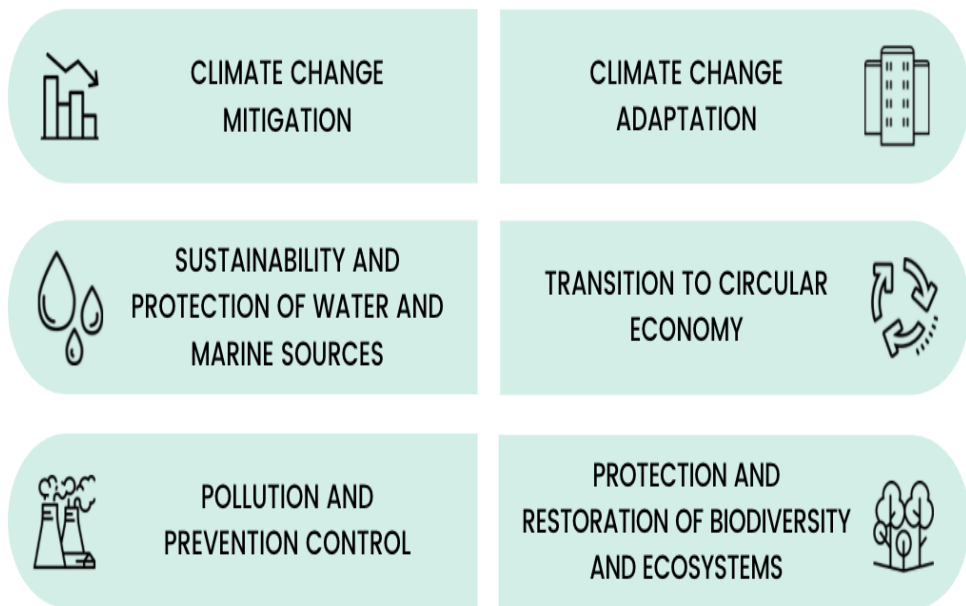
ЦЕЛИ НА ТАКСОНОМИЯТА

- В центъра на 2018 ЕС План за Устойчиви финанси и основна част на 2021 ЕС Стратегия за Устойчиви финанси
- Да намали риска от greenwashing като постави ясни правила и стандарти за „зелени“ и „екологично устойчиви“
- Да насочи капитали към устойчиви инвестиции и така да подкрепи **ЕС цели за климата** и околната среда (ЕЗС) – напр. 1-вия континент с **0 въглеродни емисии**

ОСНОВИ НА ТАКСОНОМИЯТА

6 ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ – значителен принос

ДЕЙНОСТИТЕ СА “екологично устойчиви”, ако:

Видео интервю – **The story of climate + communication problem:**
<https://www.youtube.com/watch?v=Wpy4xBftFuY>

КОГА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ СА УСТОЙЧИВИ?

- Допринасят за една или повече от целите на ЕСТ:
 - ❖ в списъка с дейности (дейност, която не е включена не е лоша или незелена; няма разработени TSC)
 - ❖ отговарят на “TSC” – детайлни, конкретни критерии, които определя условията за устойчивост (напр. CO2 емисиите под определен праг)
- “DNSH” - напр. производството на ВЕ не разрушава местната екосистема; за някои проекти, напр. вятърни турбини това може да е проблем
- “минимални буфери” за социални и управленски аспекти (реф. OECD Guidelines for Multinationals)

ДОПРИНАСЯ, НЕ
ВРЕДИ, С РЕСПЕКТ
КЪМ ЧОВЕШКИТЕ
ПРАВА И
СТАНДАРТИТЕ НА
ТРУД

ПРИМЕРА НА ЕИФ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА УСТОЙЧИВИ ДЕЙНОСТИ

Критерии за допустимост

Зелено предприятие

- Има зелени приходи, бизнес модел, отличено с награди, етикети за съвършенство, права на интелектуална собственост
- Дълг за оборотен капитал, инвестиционни заеми, трансфер на бизнес практики

Зелени инвестиции

- За предприятие, което прави „зелени“ инвестиции в съответствие с ЕСТ

Инвестиции за достъп

- Подпомагат достъпа до услуги, до продукти, инфраструктура, съдействащи технологии
- По-добър достъп до офиси и сгради за клиенти и служители с намалена подвижност

Допустимост + Верификация

- Clean-tech

- Награда за „green“

- Грант/финансиране

от ЕС или нац. институция

Доказателство за получени:

Италия

Испания

Ирландия

Германия

Др. приемливи в ЕС

СПОМАГАЩИ И ПРЕХОДНИ ДЕЙНОСТИ В ТАКСОНОМИЯТА

СПОМАГАЩИ

- Подкатегория на екологично устойчивите дейности
- Допринасят за смекчаване на климата
- Ключова роля за декарбонизацията, като
- Спомагат на други да намалят CO2 емисиите

ПРЕХОДНИ

Принос за смекчаване на климата; план за постигане на 1.5° цел през 2050 и ако:

- Не пречат на ниско CO2 алтернативи
- Не удължават високо-CO2 дейности/ активи
- TSC доказват преходност и план за 0 CO?

ВРЕМЕННО ПРЕХОДНИ?

Включване на газа и атомната енергия!

- Дебат и разделени мнения!
- ЕС – включва тези източници за подкрепа на зеления преход
- TSC са временно облекчени
- Въпрос?: Има ли greenwashing?

РЕЖИМ НА ТАКСОНОМИЯТА

Нефинансовия сектор , който допринася най-много за изменението на климата -- индустрия, транспорт, енергетика и банки, и застрахователни компании оповестява:

- % на бизнес дейности, избираеми по Таксономията, по **три KPIs**: оборот, капиталови разходи, оперативни разходи

Финансовите институции - отчитат съответствие с Таксономията **на всеки продукт**, в случай, че има зелени или екологични цели.

НЕФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ – КАКВО ЩЕ ОТЧИТАТ ПО ТАКСОНОМИЯТА?

ЕС ТАКСОНОМИЯ - ПРОЗРАЧНОСТ И СРАВНИМОСТ

Екологична устойчивост

Чл. 8: Фирмите в обхвата на NFRD оповестяват дали икономическата им дейност отговаря на дефиницията за “екологична устойчивост”

KPIs - качествени и количествени

Фирмите ще оповестяват KPIs и качествена информация.
Насоки в Анекс № 1-5 на DDA 2021/2139.

Пътят продължава

Допустимостта се проверява за дейности за смекчаване на климата и за адаптация към климата.

Видео интервю – **What is ESG investing? What is net 0?**: <https://cheddar.com/media/climate-focused-investing-in-focus-at-cop26>

СТРАТЕГИЯ ЗА УФ И РАЗВИТИЕ - ПОДГОТОВКА

1 Регулаторна писта:

Следва ЕС и БГ законодателство - сегашното и възникващо:

- ESG Стратегия, пазарно позициониране, нови бизнес възможности и принос, управление на рисковете
- Насочва целеполагането и избора на *ESG-KPIs*
- Степен на амбиция: напр. климатични цели за 0 CO2 и резултати

2 УФ целеполагане и 3 Пътна карта:

Зависи от амбицията

- Дългосрочни + конкретни цели за растеж (излизане от замърсяващи индустрии, нови кредитни зелени продукти)
- Количествени и качествени цели за измерване и проследяване на устойчивия растеж
- Препоръките на TCFD за стратегическо планиране
- Интегриране на целите в бизнес модела и кредитната дейност

ГОТОВИ ЛИ СА ФИРМИТЕ ЗА ЕС ЗЕЛЕНИ ПРАВИЛА?

Правила за отчитане

- Цел - да намалят greenwashing като поставят стандарти за устойчивост
- Да позволят на банките и инвеститорите надеждно да идентифицират фирми, които намаляват своя климатичен риск

Анкета на US Conference Board и Sustainalytics от януари 2022 г.

- Около 10 от 12 000 европейски компании са напълно готови за отчетност по правилата за б-те цели на ЕСТ.
- По-малко от 10 % от приходите им са свързани с дейности от Таксономията.
- Само 15% имат приходи, CAPEX и OPEX в съответствие със зелените цели.

ТРУДНОСТИ В ПРИЛАГАНЕТО НА ЕС ЗАЛЕНИ ПРАВИЛА

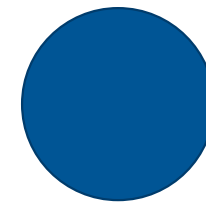
Проблеми:

- Непознаване на ЕСТ – нужно е обучение
- Различни стандарти за отчитане според юрисдикцията – нужда от отделен екип!
- Няма наказателни лихви при липса на съответствие; пазарът ще реагира с по-труден достъп до финансиране
- Забавяне на въвеждането на законодателството; неясно, объркващо - фирмите, доставчиците на данни и одиторите имат различен подход

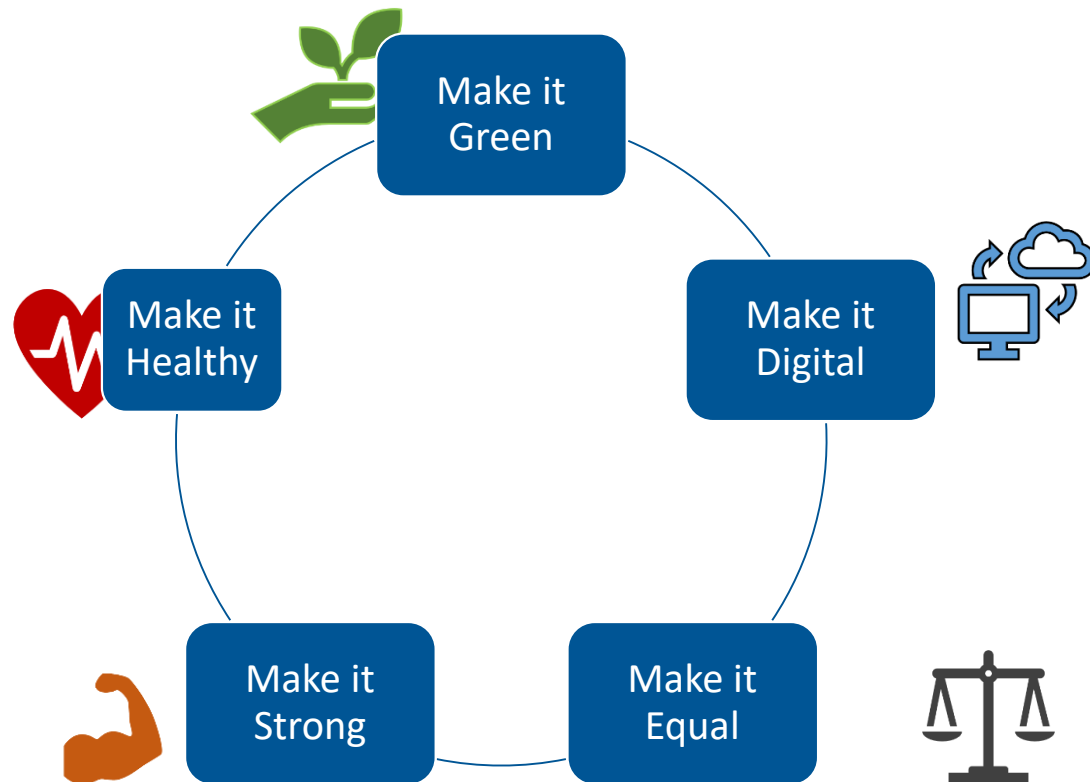
Време за подготовка + нови многогодишни разходи

- През 2022 - да се посочи какъв % от дейността е свързана с области от Таксономията
- От 2023 - да се определи **доколко дейността съответства на ЕСТ**
- Динамика – от края на 2021 г. проект на CSRD: отчетност и от малки публични фирми + независим одит на доклада за устойчивост + изискване за **дигитална информация**; ще се чете от AI за създаване на широка ЕС дигитална база.

ОПОВЕСТЯВАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА

NEXTGEN EU – ПРОГРАМА ЗА НОВА ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИКА

Инвестиции:

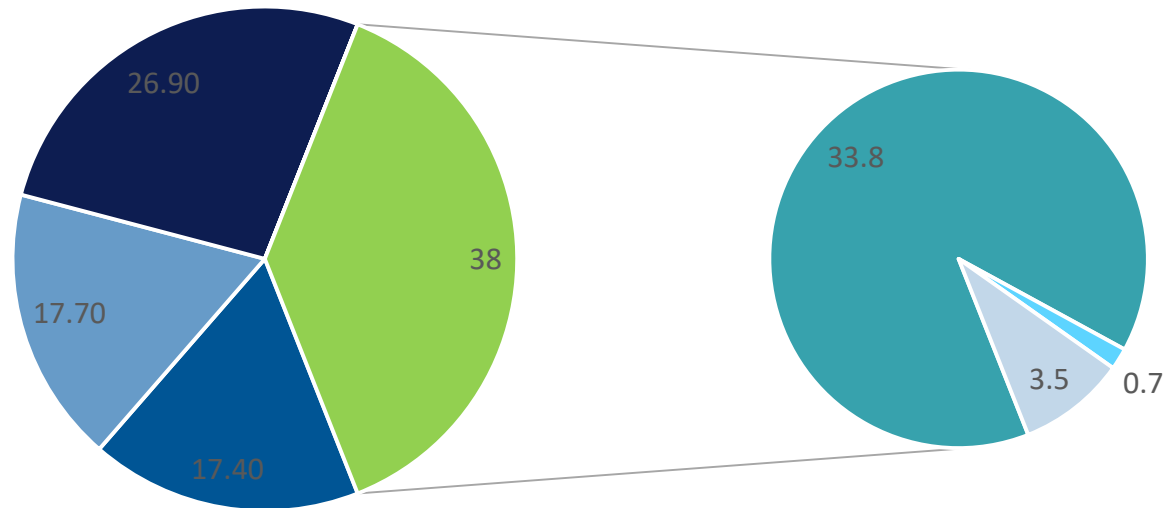
В екологични технологии;
В бизнес модели на зеления преход
В зелен транспорт и ЕЕ на сгради
В опазване на природата
В биоразнообразието

NEXTGENEU – RRF – НПВУ

6.217 млрд. евро грантове и 4.549 млрд. евро заеми

Четири стълба с приоритет към позеленяване, в %

- Свързана България
- Справедлива България
- Иновативна България
- Зелена България
- Нисковъглеродна икономика
- Биоразнообразие
- Устойчиво земеделие

„ЗЕЛЕНА БЪЛГАРИЯ“ – В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПОЛИТИКИТЕ ЗА ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ

ЕВРОПЕЙСКИ РЕГУЛАЦИИ

Директива 2014/95/ЕС

- NFRD -Директива за нефинансово оповестяване

•

Само за големи фирми

Регламент (ЕС) 2020/852

- Регламент за ТАКСОНОМИЯТА

•

Екологично-устойчиви икономически дейности

Регламент (ЕС) 2019/2088

- SFDR -Регламент за оповестяване на устойчиво финансиране

•

За „финансови участници“ и „финансови съветници“

БАНКИТЕ - ПРОВОДНИК НА ЗЕЛЕНИЯ ПРЕХОД

План на ЕБО за УФ – промяна в модела на кредитиране?

- Интегриране на ESG риска и в стратегическия процес
- Интегриране на факторите ESG в оповестяването
- ESG сценарии и стрес-тестове: рискови тегла за „зелени“ експозиции и качествени критерии

Нов модел за кредитиране и оценка на риска

- Промяна в рисковия апетит за зелени проекти; споделяне на риска с МФИ/ държавата?
- Регулярен и навременен анализ на пазарни несъвършенства
- Нови по-облекчени условия при финансиране на зелени проекти?
- ESG оценка и Impact Investing; Принципа на пропорционалност за МСП?

ЕБО ВЪВЕЖДА УФ В БАНКОВАТА СИСТЕМА

ЕБО – ПРОМЯНА В МОДЕЛА ЗА КРЕДИТИРАНЕ

МСП ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТ НА ИКОНОМИКАТА

ВЯРВАМЕ В МАЛКИТЕ

МСП са основна част от икономиката на България:

- 99.8% от всички предприятия
- Създават 65% от добавената стойност
- 75% от работните места, но
- С най-ниската средна производителност в ЕС

- 3.5x повече енергийни ресурси за производство на 1-ца БВП от ср. енергиен разход в ЕС

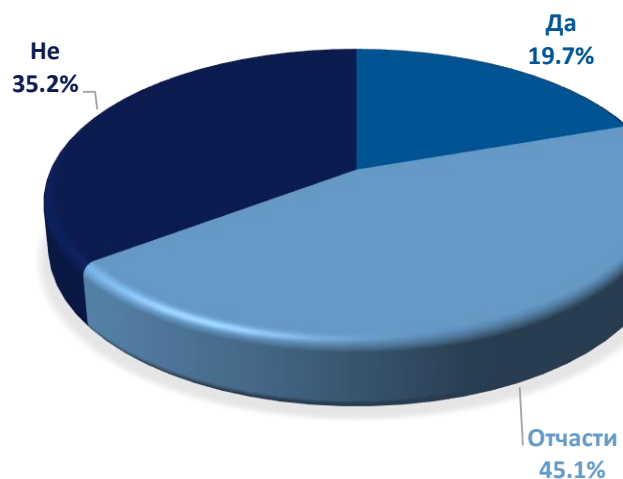
- Неравностойно положение на МСП – човешки и финансови ресурси

- Нужда от индивидуален подход

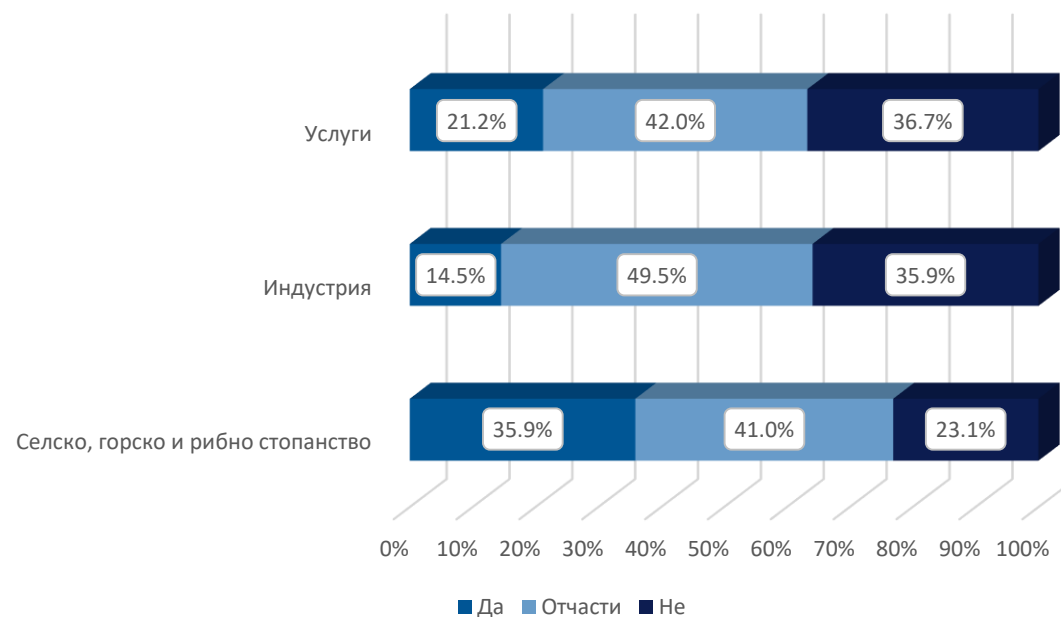

МСП ЩЕ УЧАСТВАТ В ЗЕЛЕНИЯ И УСТОЙЧИВ ПРЕХОД

Запознати ли са МСП със зелените регулации и промените, които налагат?

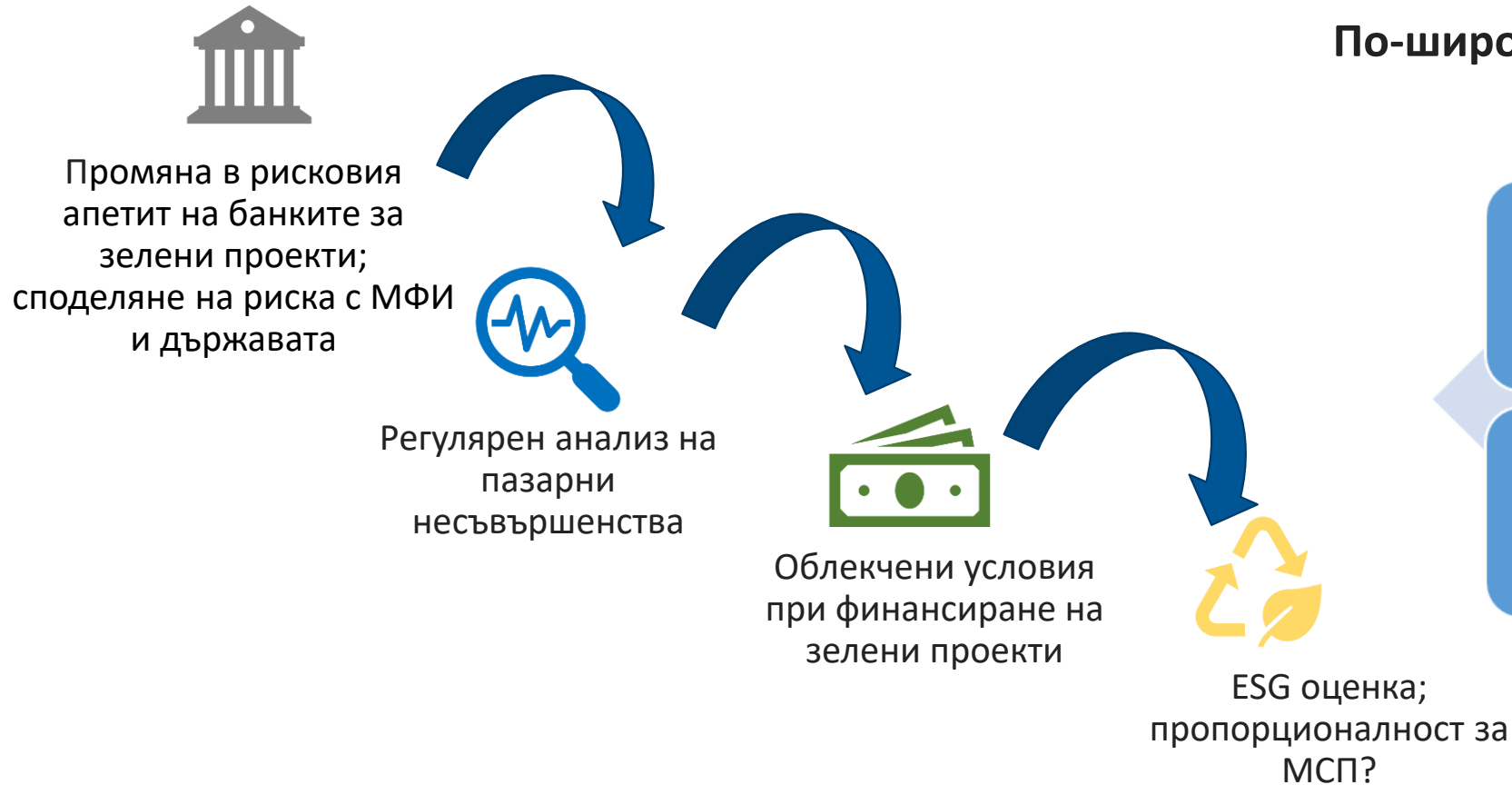

Степен на информираност по сектори

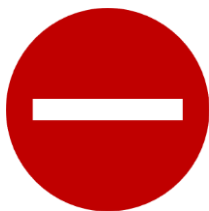

НОВ МОДЕЛ ЗА КРЕДИТИРАНЕ НА ЗЕЛЕНИ ПРОЕКТИ

По-широка роля за ББР и банките

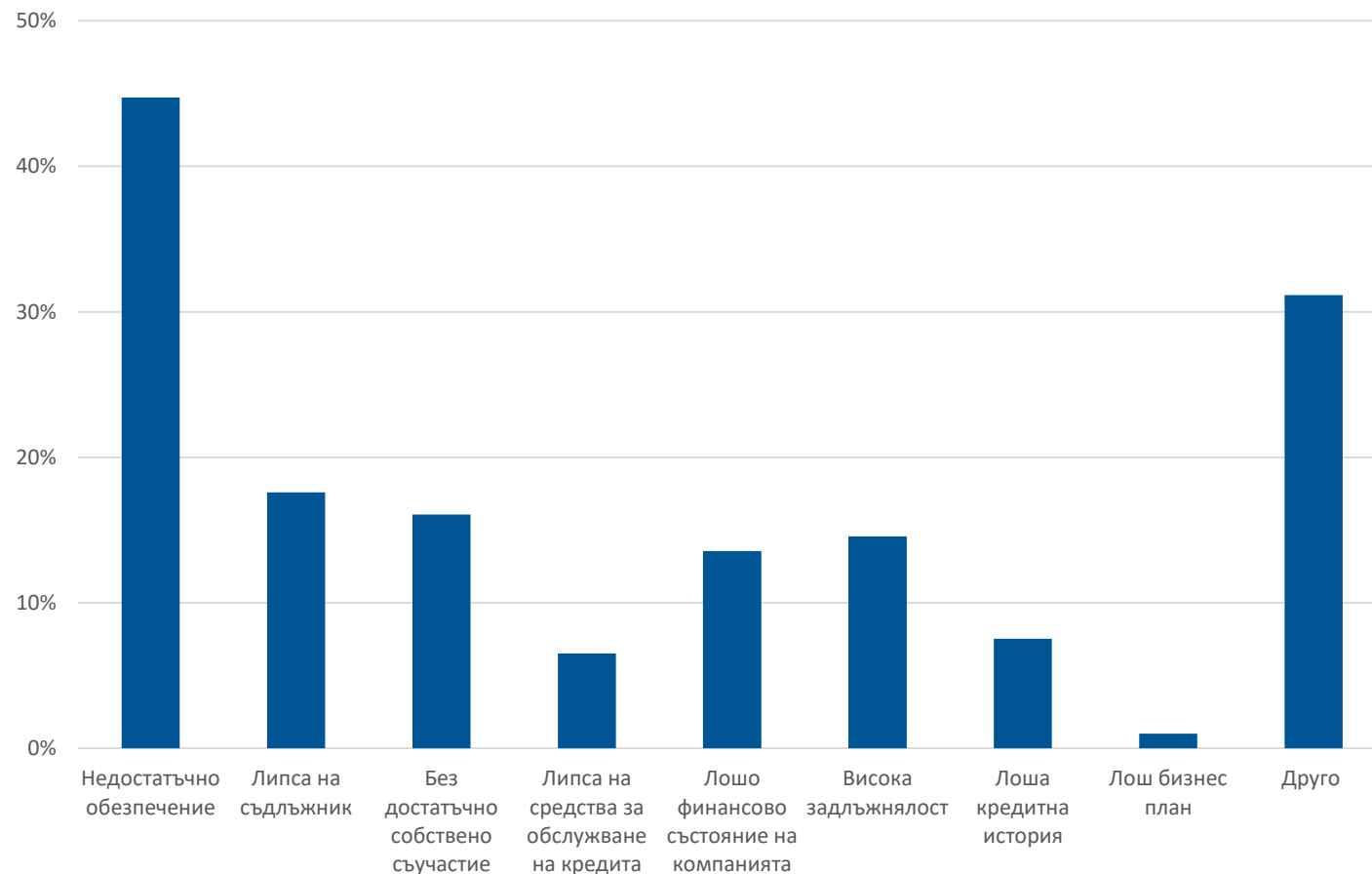
НОВИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА МСП

Най-чести мотиви за отказ:

44.7% - недостатъчното обезпечение; 17.6% - липса на платежоспособен съдлъжник; 16.1% - на самоучастие.

Бариери пред финансирането

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

София Касидова
Kassidova.s@bdbank.bg

Глава втора

Международни, европейски и национални практики и стратегии за устойчивите финанси и публични инвестиции¹

¹ гл.ас. д-р Вихър Георгиев

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС 2021-2027

„АКАДЕМИЯ ЗА УСТОЙЧИВИ ИНВЕСТИЦИИ И ФИНАНСИ“
22-24 ФЕВРУАРИ 2022 Г.

ГЛ. АС. Д-Р ВИХЪР ГЕОРГИЕВ

21.02.2022 Г.

Основни теми

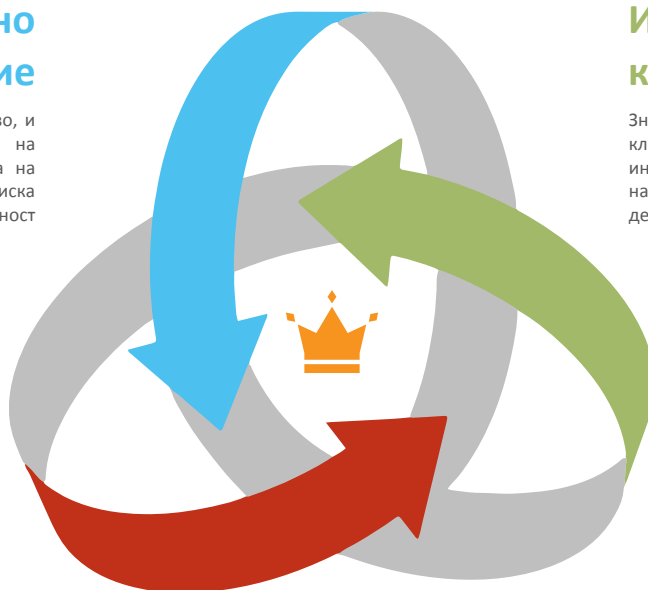
- Многогодишна финансова рамка 2021-2027 г.
- Механизъм за възстановяване и устойчивост
- Политика на сближаване
- Фонд за справедлив преход
- Обща селскостопанска политика

Технологично развитие

Технологиите се променят бързо, и водят до увеличено търсене на определени умения на пазара на труда. МСП и служителите с ниска технологична и цифрова грамотност са в риск.

COVID-19

Последиците от кризата с COVID-19 водят до редица политически, икономически и социални рискове за инструментите за развитие.

Изменение на климата

Значение на изменението на климата и необходимост от интегриран подход за ограничаване на въздействията на човешката дейност върху околната среда.

Принос за развитието

Мегатенденциите и техните териториални въздействия следва да бъдат взети под внимание, за да се осигури балансирано, устойчиво и желано бъдещо развитие.

*Източници: OECD, Nordregio, EJC, ESPON, EY, World Bank.

3

План за възстановяване на Европа МФР 2021–2027 и Инструмент за възстановяване „Следващо поколение ЕС“ (СПЕС)

Всички суми са в млрд. евро, по цени 2018 г.

4

Какво означава Next Generation EU?

Временен инструмент за възстановяване на стойност 806,9 млрд. евро по текущи цени, който ще действа посредством дългосрочния бюджет на ЕС, особено през периода 2021—2023 г. Пакетът се основава на три стълба:

- Инструменти за подкрепа на усилията на държавите членки да се възстановят, да поправят щетите и да излязат по-силни от кризата;
- Мерки за насърчаване на частните инвестиции и подкрепа за дружествата в затруднено положение;
- Подкрепа за ключовите програми на ЕС, за да се извлекат поуки от кризата и единният пазар да стане по-силен и устойчив.

Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за възстановяването

Подкрепа за държавите членки

- Основният инструмент за възстановяване е новият **Механизъм за възстановяване и устойчивост**, който е специално разработен, за да се финансират инвестиции и реформи в съответствие с европейските приоритети.
- **Политиката на сближаване** изпълнява основната роля в процеса на балансирано и устойчиво възстановяване с помощта на новата инициатива REACT-EU.
- **Механизмът за справедлив преход** ще помогне на държавите членки да ускорят прехода към зелена икономика и същевременно да стимулират своите икономики.
- **Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони** ще помогне на земеделските стопани и селските райони да осъществят екологичния преход и ще подкрепи инвестициите и реформите за постигане на амбициозните цели на Европа в областта на околната среда.

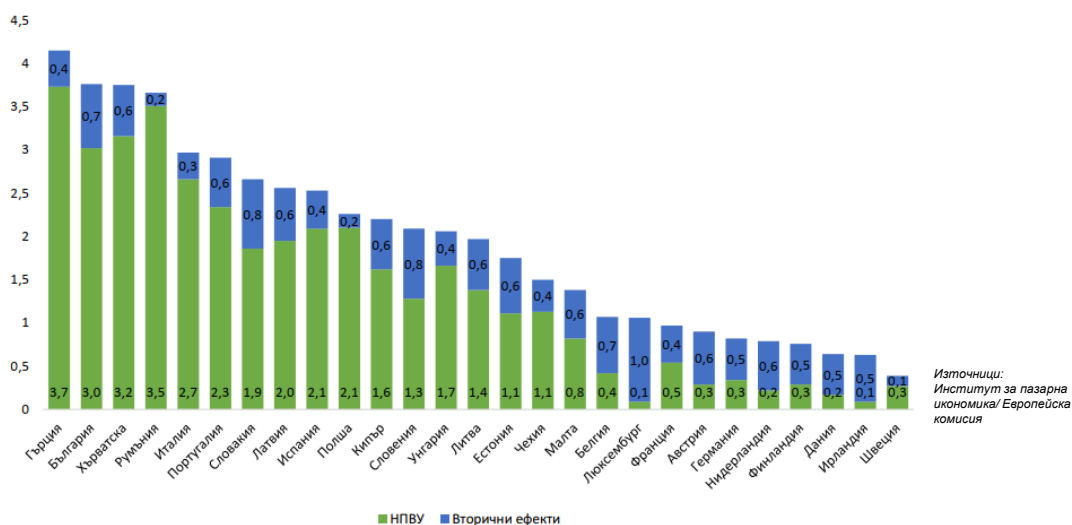
Хоризонтални принципи (Регламент (ЕС) 2021/1060)

- **Зачитане на основните права** и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз;
 - **Равенство между мъжете и жените**, интегриране на принципа на равенство между половете и отчитане на социалните аспекти на пола;
 - **Предотвратяване на всякаква дискриминация**, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация;
 - Целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принцип за **ненанасяне на значителни вреди**;
 - Пълно зачитане на достиженията на **правото на ЕС в областта на околната среда**.
-

Механизъм за възстановяване и устойчивост

- Бюджет 672.5 млрд. евро, от които безвъзмездни средства на обща стойност 312.5 млрд. евро и възможност за достъп до заеман ресурс от 360 млрд. евро.
 - Пряко управление от Европейската комисия и 100% финансиране по отношение на грантовете без необходимост от съфинансиране с национален ресурс.
 - Критерии за разпределение - население, БВП на глава от населението и средното равнище на безработица през последните 5 години (2015-2019 г.) в сравнение със средното равнище за ЕС.
 - За целите на програмиране на средствата държавите членки изготвят **Национални планове за възстановяване и устойчивост** като приложение към своите Национални програми за реформи.
-

Първични и вторични ефекти от изпълнението на плановете за възстановяване на европейските държави през 2024 година, % от БВП

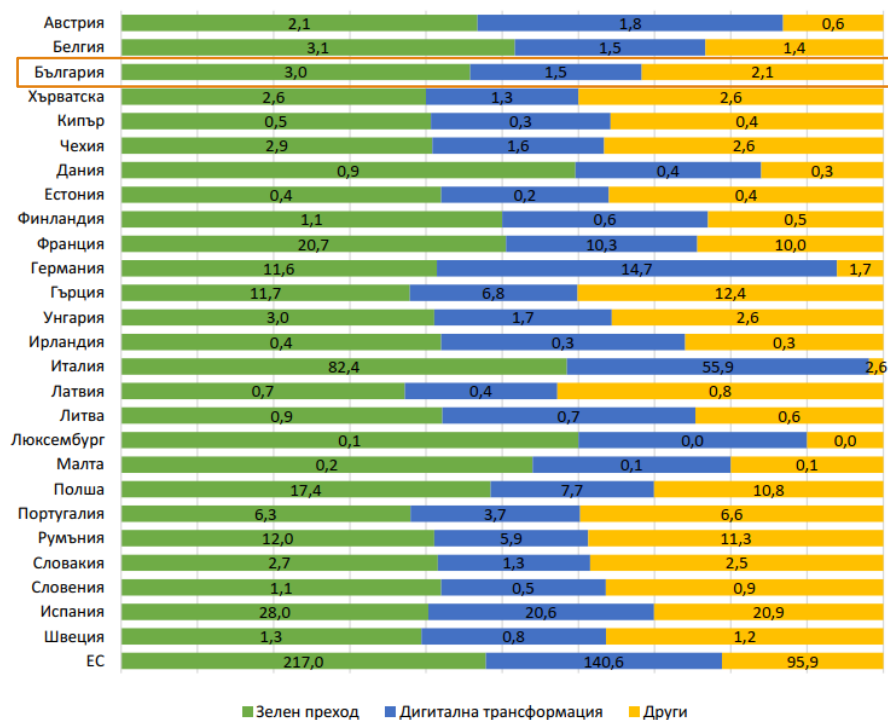
11

Механизъм за възстановяване и устойчивост – основни стълбове

- Екологичен преход;
- Цифрова трансформация;
- Интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, включително икономическо сближаване, работни места, производителност, конкурентоспособност, научни изследвания, развитие и иновации, силни МСП;
- Социално и териториално сближаване;
- Здравеопазване, икономическа, социална и институционална устойчивост, с цел увеличаване на капацитета за реагиране при кризи и готовността за действия при кризи;
- Политики за следващото поколение, децата и младите хора, като например образование и умения.

Механизъм за възстановяване и устойчивост – ключови изисквания към НПВУ

- НПВУ съдържа мерки, които ефективно допринасят за **екологичния преход, включително биологичното разнообразие, или за преодоляване на предизвикателствата, които произтичат от него**, и те представляват **най-малко 37%** от общия размер на разпределените средства.
- НПВУ съдържа мерки, които ефективно **допринасят за цифровия преход или за преодоляване на предизвикателствата, които произтичат от него**, и те представляват **най-малко 20%** от общия размер на разпределените средства.

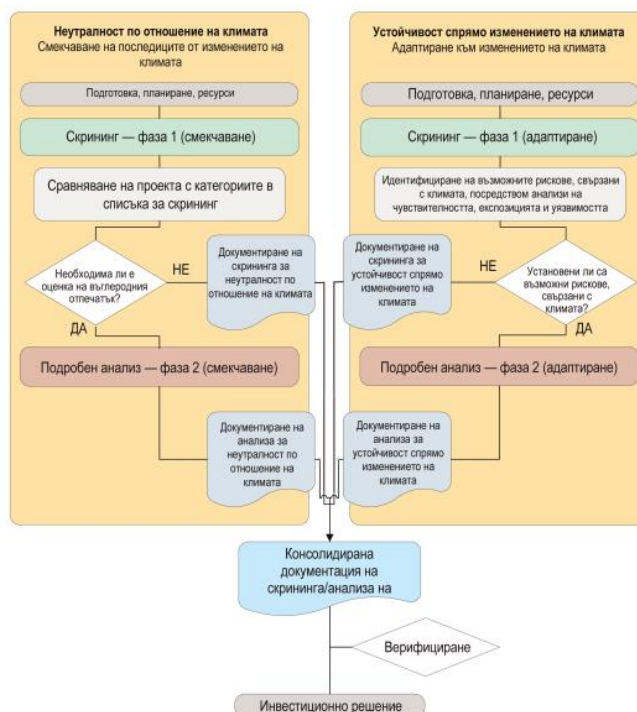
Механизъм за възстановяване и устойчивост – принцип за ненанасяне на значителни вреди (1)

- Очаква се с плана за възстановяване и устойчивост да се гарантира, че никоя от мерките за изпълнение на реформите и инвестиционните проекти, включени в плана за възстановяване и устойчивост, не нанася значителни вреди на екологичните цели по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852 („принцип за ненанасяне на значителни вреди“).
- Европейската комисия взема предвид следните елементи за оценката в съответствие с този критерий:
 - Обхват—няма мярка за изпълнение на реформите и инвестиционните проекти, включени в плана за възстановяване и устойчивост, която да нанася значителни вреди на екологичните цели.
 - Рейтинг: „А“—няма мярка, която да нанася значителни вреди на екологичните цели.
 - „С“—една или повече от мерките нанасят значителни вреди на екологичните цели.

Механизъм за възстановяване и устойчивост – принцип за ненанасяне на значителни вреди (2)

Какво представлява „значителна вреда“ – ако дейността:

- Води до значителни емисии на парникови газове;
- Липсва адаптация към измененията в климата (например сграда в зона, изложена на риск от наводнения);
- Води до значителна неефективност при използването на материали или на природни ресурси;
- Води до значително увеличаване на емисиите на замърсители във въздуха, водите или земята;
- Нанася значителни вреди на доброто състояние и устойчивостта на екосистемите или влошава природозащитния статус на местообитанията и видовете.

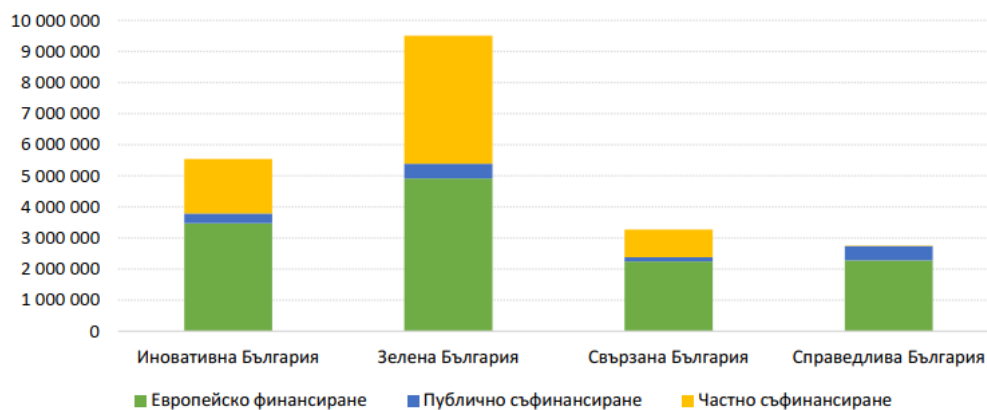

17

Национален план за възстановяване и устойчивост (проект) - четири основни стълба

- **Иновативна България** – целящ повишаването на конкурентоспособността на икономика и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж (26.9% от ресурсите по НПВУ).
- **Зелена България** – с фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото (38.1% от ресурсите по НПВУ).
- **Свързана България** – акцентиращ върху повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на райони на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифровата свързаност, както и насърчаването на местното развитие (17.4% от ресурсите по НПВУ).
- **Справедлива България** – с фокус върху хората в неравностойно положение и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции (17.7% от ресурсите по ПВУ).

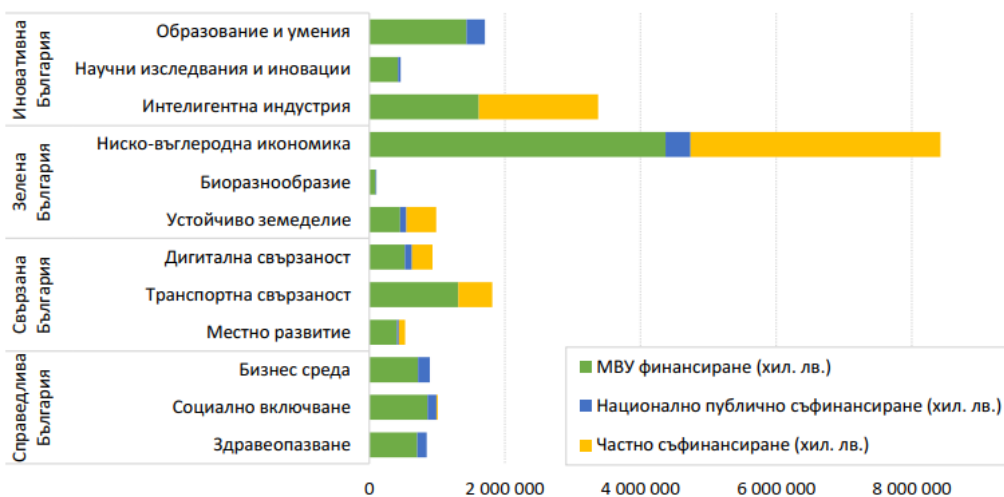
Разпределение на средствата по НПВУ (проект), по стълбове, хил. лв.

Източник:
Институт за пазарна
икономика

19

Разпределение на средствата по НПВУ (проект), по компоненти, хил. лв.

Източник:
Институт за
пазарна
икономика

20

Национален план за възстановяване и устойчивост (проект) – Иновативна България

Обучения за цифрови умения и изграждане на национална онлайн платформа за обучение на възрастни

- Проектът ще се реализира в два компонента, включващи разработване и внедряване на национална виртуална платформа за онлайн обучение на възрастни и предоставяне на обучения на работната сила за придобиване на базово и на средно равнище на цифрови умения и компетенции.
- Общият планиран ресурс е 379.5 милиона лева (322 милиона лева за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост и 57.5 милиона лева – национално съфинансиране) с период на изпълнение 2022-2026 г.

Национален план за възстановяване и устойчивост (проект) – Зелена България

Енергийна ефективност в сграден фонд

- В рамките на първия компонент се предвижда да бъдат финансирани мерки за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд на страната.
- Компонентът е структуриран в два работни пакета в зависимост от момента на кандидатстване на сдруженията на собствениците на жилищните сгради: пакет 1 при кандидатстване на сдруженията до 30.09.2022 г., предвиждащ 100% проектно финансиране от схемата и пакет 2 – за сдружения, кандидатстващи от 01.10.2022 г. До 01.03.2023 г., при предвидено 80% проектно финансиране от схемата и 20% самоучастие на сдруженията.
- Планираният ресурс за този компонент е 1 499 милиона лева, в т.ч. 1 129.9 милиона лева за пакет 1, 353.1 милиона лева за пакет 2 и 16 милиона лева за организация и управление на проекта, мерки за публичност и видимост.

Национален план за възстановяване и устойчивост (проект) – Свързана България

Широкомасщабно разгръщане на цифрова инфраструктура

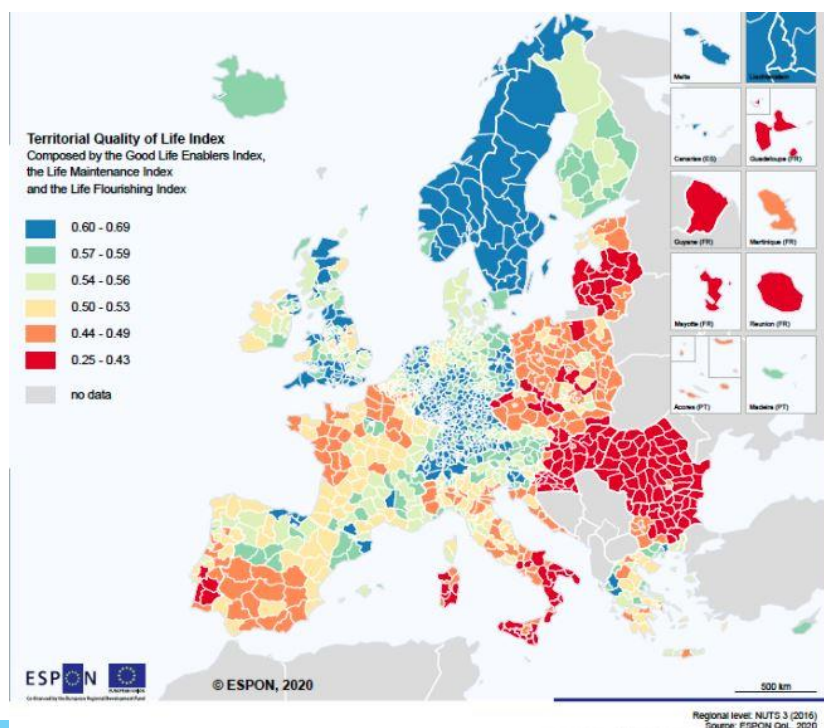
- Основна цел на проекта е изграждане на симетрични гигабитови мрежи за достъп в цялата страна. Устойчивата оптична мрежа, комбинирана с универсално достъпна мобилна мрежа, ще позволи на всеки гражданин, всеки бизнес и всяка публична институция да използва възможностите за цифровизация при равни условия в цялата страна.
- Общият планиран ресурс е 932.2 милиона лева (527.3 милиона лева за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост, 104.9 милиона лева национално съфинансиране и 300.0 милиона лева инвестиции от частните оператори) с период на изпълнение 2021-2026 г.

Национален план за възстановяване и устойчивост (проект) – Справедлива България

Модернизиране на здравната система в България чрез осигуряване на съвременна и иновативна медицинска апаратура за лечебни заведения за болнична помощ

- Модернизация на системата за педиатрична помощ в цялата страна, изграждане на капацитет за прилагане на най-съвременни методи за лечение на онкологични заболявания чрез създаването на Национален център за лъчелечение с протонна терапия в София, с акцент върху лечение на деца и модернизация на системата за диагностика и лечение на онкологични заболявания в страната
- Общият планиран ресурс е 419 милиона лева (349.1 милиона лева за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост и 69.8 милиона лева национално съфинансиране) с период на изпълнение 2022-2025 г.

Защо сближаване?

Гравитационен модел на регионалното развитие

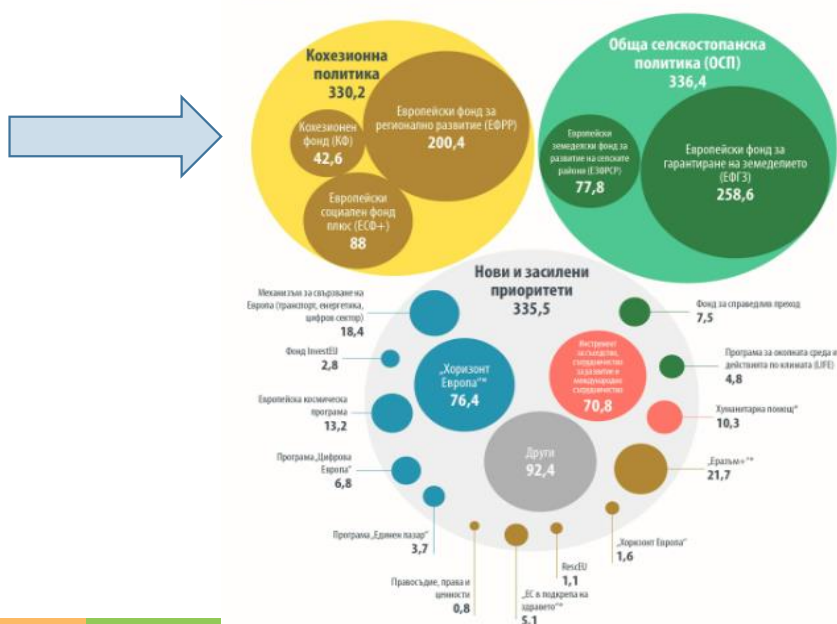
- В повечето региони с по-висок БВП на глава от населението се намира столица на държава или голям град.
- Тези региони извличат икономически ползи от агломерацията, а по-големият пазар на труда допринася за по-добро съответствие между уменията на хората и възможностите за намиране на работа.
- Концентрацията на дейности привлича специализирани услуги и доставчици.
- Инфраструктурните инвестиции в областта на транспорта и ИКТ генерират по-висока възвращаемост, а териториалната близост на предприятията допринася за по-голямо разпространение на иновациите и знанията.

Политиката на сближаване (кохезионна политика) на ЕС

- Политиката на сближаване е насочена към всички региони и градове в Европейския съюз с цел подпомагане на създаването на работни места, конкурентоспособността на предприятията, икономическия растеж, устойчивото развитие и подобряването на качеството на живот на гражданите.
- За да се постигнат тези цели и да се отговори на разнообразните нужди от развитие във всички региони на ЕС, 392 милиарда евро — почти една трета от общия бюджет на ЕС, са заделени за политиката на сближаване за периода 2021—2027 г.
- Проектите, финансирани в регионите и градовете, допринасят за постигането на целите на приоритетите на Комисията, а именно:
 - „Европейски зелен пакт“
 - „Европа, подготвена за цифровата ера“
 - „Икономика в интерес на хората“

Основни програми и фондове по многогодишната финансова рамка

Всички суми са в млрд. евро (по цени от 2018 г.)

Политиката на сближаване (кохезионна политика) на ЕС: какво ново? (1)

- **Подкрепа за приоритетите на ЕС:** 5 цели на политиката, фокусирани върху ключови цели, и тематична концентрация върху тези, които са от най-голямо значение за конкурентоспособна и перспективна Европа
- **Цели в областта на климата:** претеглен принос на инвестициите за климата и околната среда, минимални цели за фондовете, механизъм за адаптиране към климата
- **По-голямо овластяване на местните, градските и териториалните власти** при управлението на фондовете: специална цел на политиката, която се изпълнява само чрез стратегии за териториално и местно развитие

Политиката на сближаване (кохезионна политика) на ЕС: какво ново? (2)

- **Опростяване:** Новата политика на сближаване въвежда единен набор от правила за осемте фонда и значително намалява количеството на вторичното законодателство. Това води по-специално до по-лесно и по-често отчитане.
- **Гъвкаво програмиране,** съобразено с новите предизвикателства и възникващите нужди: отпускане на средства (сума) за гъвкавост само след междинен преглед на социално-икономическата ситуация и евентуалните нови предизвикателства.
- По-детайлни разпоредби за **прозрачност, комуникация и видимост (публичност):** изисквания към бенефициерите и операциите със стратегическо значение.

Политиката на сближаване (кохезионна политика) на ЕС: основни цели

- **По-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа** чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ (ЦП 1);
 - **По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа** с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност (ЦП 2);
 - **По-добре свързана Европа** чрез подобряване на мобилността (ЦП 3);
 - **По-социална и по-приобщаваща Европа** чрез реализиране на европейския стълб на социалните права (ЦП 4);
 - **Европа по-близо до гражданите** чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии и местни инициативи (ЦП 5).
-

Политиката на сближаване (кохезионна политика) на ЕС – основни фондове

- **Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР)** инвестира в социалното и икономическото развитие на всички региони и градове в ЕС.
 - **Кохезионният фонд (КФ)** инвестира в околната среда и транспорта в по-малко проспериращите държави от ЕС.
 - **Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+)** с цел подпомагане на работните места и създаване на справедливо и социално приобщаващо общество в държавите от ЕС.
 - **Фондът за справедлив преход (ФСП)** за подпомагане на регионите, които са най-силно засегнати от прехода към неутралност по отношение на климата.
-

Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) (1)

- ЕФРР допринася за **намаляване на различията в равнищата на развитие на различните региони** в рамките на Съюза и за **намаляване на изостаналостта на най-необлагодетелстваните региони** чрез участие в структурното приспособяване на регионите, чието развитие изостава, и в преобразуване на регионите със западаща промишленост, включително чрез **насърчаване на устойчивото развитие и справяне с екологичните предизвикателства**.

Европейски фонд за регионално развитие (2)

ЕФРР подкрепя следните дейности:

- инвестиции в инфраструктура;
- дейности за приложни научни изследвания и иновации, включително индустриални научни изследвания, експериментална развойна дейност и проучвания за осъществимост;
- инвестиции в достъпа до услуги;
- производствени инвестиции в МСП и инвестиции, насочени към запазване на съществуващите работни места и създаване на нови работни места;
- оборудване, софтуер и нематериални активи;
- изграждане на мрежи, сътрудничество, обмен на опит и дейности, включващи иновационни клъстери, включително между предприятия, научноизследователски организации и публични органи;
- информация, комуникация и проучвания; и
- техническа помощ.

Кохезионен фонд

- Кохезионният фонд предоставя подкрепа на държавите от ЕС с брутен национален доход на глава от населението под 90 % от средния за ЕС-27 с цел укрепване на икономическото, социалното и териториалното сближаване в Съюза. Той подкрепя инвестициите чрез специални национални или регионални програми.
- Фондът допринася основно за инвестиции в областта на околната среда и трансевропейските мрежи в областта на транспортната инфраструктура, изградена от публични и регионални органи в следните държави от ЕС: **България**, Чехия, Естония, Гърция, Хърватия, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия.

Европейски социален фонд плюс (ЕСФ+) (1)

- Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+) е основният инструмент на Европейския съюз (ЕС) за инвестиране в хората.
- С бюджет от почти 99,3 млрд. евро за периода 2021—2027 г. ЕСФ+ ще продължи да допринася значително за политиките на ЕС относно заетостта, социалната сфера, образованието и уменията, включително за структурните реформи в тези области.
- Подкрепата по ЕСФ+ се управлява основно от държавите членки, като Комисията има надзорни функции. Финансирането се осъществява чрез:
 - направление при споделено управление — изпълнение от страна на държавите членки в партньорство с Комисията. Средствата по направлението са около 98,5 млрд. евро за програмния период 2021—2027 г.
 - направление „Заетост и социални иновации“ (ЗИСИ) — изпълнение от Комисията, като бюджетът е близо 762 млн. евро за периода 2021—2027 г.

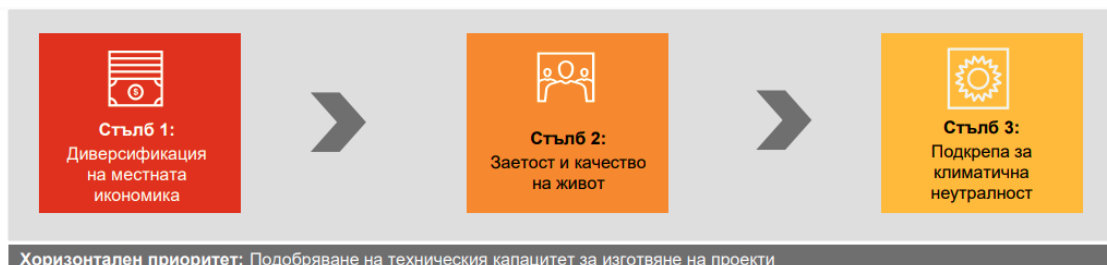
Европейски социален фонд плюс (ЕСФ+) (2)

- Държавите от ЕС трябва да заделят най-малко 25 % от своите средства по ЕСФ+ за насърчаване на социалното приобщаване.
- Държавите от ЕС, в които равнището на младите хора на възраст между 15 и 29 години, които не работят, не учат и не се обучават, за периода 2017—2019 г. е над средното за Съюза, трябва да отделят поне 12,5 % от своите средства по ЕСФ+ за младежта.
- Държавите от ЕС, които са най-силно засегнати от проблема с детската бедност, трябва да заделят поне 5 % от своите средства от ЕСФ+ за мерки за намаляването ѝ.

Фонд за справедлив преход

- Фондът за справедлив преход (ФСП) е първият стълб на механизма за справедлив преход.
- Той ще бъде ключов инструмент за подпомагане на териториите, които са най-силно засегнати от прехода към неутралност по отношение на климата, чрез предоставяне на съобразена с конкретните им нужди подкрепа.
- Бюджетът на фонда е 17,5 милиарда евро (по цени от 2018 г.; 19,2 милиарда евро по текущи цени).
- Фондът ще облекчи социално-икономическите разходи, породени от климатичния преход, чрез подпомагане на диверсификацията и реструктурирането на икономиките на съответните територии.
- Държавите от ЕС ще трябва да определят в своите **териториални планове за справедлив преход** териториите и секторите, които могат да получат финансиране от Фонда за справедлив преход. Определянето на тези територии ще се извърши чрез диалог с Комисията.

Фонд за справедлив преход – териториални планове в България (проект)

Стилб 1 се фокусира върху:

- подкрепа за развитие на **нови икономически сектори**, които да **създадат нови работни места**;
- подкрепа за **стариращи предприятия** и за **развитие на предприятия**, включително МСП;
- подкрепа за научноизследователска и развойна дейност и иновации.

Стилб 2 се фокусира върху подкрепа за социалните аспекти на прехода вкл.:

- подкрепа за подобряване на **образованието** в трите области с цел създаване на нова работна сила, подготвена за изискванията на бъдещия пазар на труда;
- подкрепа за **повишаване на квалификацията и преквалификацията** на съществуващата работна сила.

Стилб 3 се фокусира върху мерки, които насърчават разработването и внедряването на **нови устойчиви енергийни решения**, в съответствие с целите на прехода към климатична неутралност.

Хоризонтален приоритет: насочен към повишаване на техническия капацитет на бенефициентите с цел подобряване на качеството на предлаганите от тях проекти и повишаване на броя одобрени проекти.

Споразумение за партньорство

- Всяка държава членка изготвя споразумение за партньорство, в което са изложени стратегическата ориентация за програмирането и условията за ефективното и ефикасно използване на ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА в периода 1 януари 2021 г.—31 декември 2027 г.
- Държавата членка представя споразумението за партньорство на Комисията преди или едновременно с представянето на първата програма.
- По искане на съответната държава членка ЕИБ може да участва в изготвянето на споразумението за партньорство, както и в дейностите, свързани с подготовката на операции, финансови инструменти и ПЧП.

Отключващи условия

- Предвидени са конкретни отключващи условия за специфичните цели на политиката, както следва:
 - хоризонтални отключващи условия, приложими към всички специфични цели;
 - тематични отключващи условия за ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд.
- Отключващо условие се счита за изпълнено, когато са изпълнени всички свързани с него критерии. Държавата членка посочва във всяка програма или в изменението на програмата изпълнените и неизпълнените отключващи условия, като дава обосновка, ако счита дадено отключващо условие за изпълнено.

Хоризонтални отключващи условия

- Ефективни механизми за мониторинг на пазара на обществените поръчки;
- Инструменти и капацитет за ефективно прилагане на правилата за държавна помощ;
- Ефективно прилагане и изпълнение на Хартата на основните права;
- Въвеждане и прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ на ООН) в съответствие с Решение 2010/48/ЕО на Съвета.

Споразумение за партньорство – България (проект) - Оперативни програми

- Програма Конкурентоспособност и иновации в предприятията
- Програма Развитие на човешките ресурси
- Програма Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
- Програма Образование
- Програма Техническа помощ
- Програма Храни и/или основно материално подпомагане
- Програма Околна среда
- Програма Развитие на регионите
- Програма Транспортна свързаност
- Програма Морско дело, рибарство и аквакултури

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП1

- **Цел на политиката (ЦП) 1: По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход**
- Програми: Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ и Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“
- За адресиране на дефицитите в развитието са изведени следните приоритети на политиката:
 - повишаване на качеството, капацитета и продуктивността на научно-изследователската и иновационна екосистема;
 - устойчив растеж на предприятията и развитие на предприемаческата екосистема и бизнес среда;
 - повишаване на темповете на дигитализация на предприятията и дигитализация на публичния сектор в полза на гражданите, научните организации и бизнеса;
 - осигуряване на високо ниво на киберсигурност.

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП2

- **Цел на политиката 2: По-зелен, нисковъглероден преход към икономика с нетни нулеви въглеродни емисии и устойчива Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност**
- Програми: Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, Програма „Околна среда“, Програма за транспортна свързаност, Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП3

- **Цел на политиката 3: По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ**
- Програми: Програма за транспортна свързаност
- Специфични приоритети:
 - Модернизация на инфраструктурата с фокус върху Трансевропейската транспортна мрежа и по-специално коридор „Ориент/Източносредиземноморски“, както и върху намаляване на различията в развитието на регионите в България чрез изпълнение на проекти в Северна България.
 - Намаляване на вредните ефекти от транспорта върху околната среда и човешкото здраве.
 - Подобряване на пътната безопасност чрез прилагането на мерки, произтичащи от тематичните направления и цели на Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата.

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП4

- **Цел на политиката 4: По-социална Европа чрез изпълнение на европейския стълб на социалните права**
- Програми: Програма за развитие на човешките ресурси, Програма „Образование“, Програма „Храни и основно материално подпомагане“
- Ключови мерки:
 - Мерки за активно включване, равни възможности за заетост, образование, социално подпомагане и достъп до услуги, възможности за обучение и учене през целия живот;
 - Подобряване на здравето и условията на труд, вкл. работни места на бъдещето и по-добри условия на труд за специфични групи (жени, възрастни хора и др.), насърчаване на предприемачеството и самостоятелната заетост, мерки за по-добро съвместяване на професионалния и личния живот и подкрепа за добър социален диалог;
 - Мерки в областта на социалното приобщаване за всички уязвими групи, дългосрочна грижа, грижи за деца, както и мерки в подкрепа на здравната система и за улесняване достъпа до по-добро здравеопазване.

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП5

- **Цел на политиката 5: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчиво и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и местните инициативи**
- Програми: Програма „Развитие на регионите“, Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“
- Предвижда се интервенциите в рамките на интегрирания териториален подход да се осъществяват на базата на стратегии за териториално развитие в две направления:
 - (1) градско развитие на територията на 10 общини на големи градове от първо и второ йерархично ниво съгласно Актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. и
 - (2) териториално развитие на шестте региони за планиране в страната (NUTS 2 региони) съобразно спецификата на всеки един от регионите, описана в съответните териториални стратегии.

Споразумение за партньорство – България (проект) ЦП5 – интегриран териториален подход

- Инвестициите по направление за развитие на регионите за планиране NUTS 2 ще се осъществяват чрез пакети от взаимосвързани и допълващи се интегрирани проекти (концепции за ИТИ), обхващащи територии с общи характеристики и/или потенциали за развитие, включващи **най-подходящата комбинация от ресурси и мерки, които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет** от съответната териториална стратегия.
- По отношение на градското направление, **взаимната обвързаност и допълняемост на инвестициите** ще се осъществява на база на интегрираната териториална стратегия на всеки град (план за интегрирано развитие на община).
- Ще се реализират инвестиции в инфраструктура в подкрепа на секторните политики, въз основа на предварително **картографиране на нуждите** на място.
- Пакетите ще включват комбинация от проекти за инвестиции в инфраструктура, съчетани с подходящи „меки“ мерки, като ще се търси допълняемост на инвестициите по различните програми, съфинансирани от ЕФРР, КФ и ЕСФ+, Стратегическия план по ОСП, както и националния бюджет.

Споразумение за партньорство – България (проект) Специална цел за справедлив преход

- Специална цел на Механизма за справедлив преход
- Програма „Развитие на регионите“
- Два от 3-те въглищни района - Стара Загора и Кюстендил, вече са признати за допустими по ФСП, докато съответните им териториални планове за справедлив преход, заедно с плана за Перник, се подготвят с подкрепата на Програмата за подкрепа на структурните реформи на Европейска комисия.
- България идентифицира още осем области, които са силно засегнати в социален аспект по отношение на въглеродната интензивност и енергоемкостта, както и в рамките на свързаните индустрии (вкл. Хасково, Сливен и Ямбол) - Варна, Бургас, Ловеч, Габрово и Търговище.
- Териториалните планове за справедлив преход ще бъдат обвързани с интегрираните териториални инвестиции чрез интегрираните териториални стратегии за развитие на районите и така ще бъдат взети предвид и включени в подготовката и изпълнението на програмите за периода 2021 – 2027 г.

Споразумение за партньорство – България (проект) Програми за териториално сътрудничество

България ще има достъп и до 12 програми за териториално сътрудничество, както следва:

- 5 програми за трансгранично сътрудничество със съседните на България държави;
- Многодържавна програма за трансгранично сътрудничество в Черноморския басейн 2021 – 2027;
- Програма за трансгранично сътрудничество „Дунав“;
- Програма за сътрудничество в района на Средиземно море;
- Програмите за междурегионално сътрудничество „ИНТЕРРЕГ“;
- Програма за междурегионално сътрудничество „ИНТЕРАКТ“;
- Програма за междурегионално сътрудничество „ЕСПОН“;
- Програма за междурегионално сътрудничество „УРБАКТ“.

Новата Обща селскостопанска политика на ЕС

Основните нови аспекти на ОСП 2023-2027 са:

- по-целенасочени директни плащания и интервенции за развитие на селските райони, като и двете са предмет на стратегическо планиране;
- нова екологосъобразна архитектура въз основа на екологични условия, които трябва да бъдат изпълнени от земеделските стопани, и допълнителни доброволни мерки в рамките на двата стълба;
- основан на качеството на изпълнението подход, за който е характерно, че държавите членки трябва да докладват ежегодно за своите постижения.

Новата Обща селскостопанска политика на ЕС – основни цели

Основните цели на ОСП са:

- Гарантиране на справедливи доходи за земеделските стопани;
- Повишаване на конкурентоспособността;
- Възстановяване на баланса на силите в хранителната верига;
- Действия за борба с изменението на климата;
- Грижа за околната среда;
- Опазване на ландшафта и биологичното разнообразие;
- Подпомагане на смяната на поколенията;
- Жизнеспособни селски райони;
- Запазване на качеството на храните и здравето.

Гарантиране на по-голяма амбиция по отношение на околната среда и действията в областта на климата

В новата ОСП се набелязват също нови задължения и стимули за земеделските производители:

- опазване на богатите на въглерод почви чрез защита на влажните зони и торфищата, както и минимален дял обработваема земя, който да е предназначен за особеностите на ландшафта с цел опазване на биологичното разнообразие;
- екосхеми за подпомагане и/или стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда;
- по-голям дял от финансирането за развитие на селските райони да се изразходва за екологосъобразни интервенции;
- проследяване на разходите в областта на климата и биологичното разнообразие в съответствие с целите на Европейския зелен пакт.

Финансиране на ОСП

Финансирането на различните интервенции и мерки, попадащи в обхвата на ОСП, от общия бюджет на Съюза (наричан по-нататък „бюджета на Съюза“) се извършва от:

- **Европейския фонд за гарантиране на земеделieto (ЕФГЗ)** - финансира интервенции под формата на директни плащания и интервенции в определени сектори;
- **Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)** - финансира интервенции в областта на развитието на селските райони.

Стратегическо планиране на Обща селскостопанска политика

- Всяка държава – членка на ЕС, трябва да извърши задълбочен SWOT анализ, да набележи конкретните си нужди и да изготви **стратегически план по ОСП**;
- Във всеки план се посочва как държавата членка ще използва финансирането по линия на ОСП, за да задоволи тези нужди, като се включват инструментите, които ще да бъдат използвани, и се определят конкретни цели;
- За всеки стратегически план по ОСП се изисква предварително одобрение от ЕК, за да се гарантира, че той съответства на целите на равнището на ЕС;
- Страните представят на комисията доклади за качеството на изпълнението, за да демонстрират напредъка при постигането на целите, определени като показатели за резултатите.

Препоръки на ЕК относно стратегическия план по ОСП на България

- Насърчаване на развитието на интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство с цел гарантиране на продоволствената сигурност;
- Укрепване на грижите за околната среда и действията в областта на климата и принос за постигането на целите на ЕС, свързани с околната среда и климата;
- Укрепване на социално-икономическата структура на селските райони и решаване на социалните проблеми;
- Модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знанията, иновациите и цифровизацията и насърчаване на тяхното използване.

Глава трета

Правна и институционална рамка за устойчиви публични финанси и управление на средствата от Европейския съюз. Върховенството на закона и управлението на средствата от Европейския съюз¹

¹ доц.д-р Савина Михайлова-Големинова

ПРАВНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА УСТОЙЧИВИ ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

1. Увод

2. Бюджет на ЕС (ДФЕС чл.310-325 Финансови разпоредби). Методи на управление на бюджета на ЕС (финансов регламент). Многогодишна финансова рамка на ЕС. Собствени приходи на бюджета на ЕС. Европейска правна рамка за програмен период 2021-2027г.

3. Защита на финансовите интереси на ЕС

УВОД

“Устойчивостта на публичните финанси, наричана още фискална устойчивост, е способността на държавата членка да поддържа текущите си разходи, данъци и други политики в дългосрочен план...”

EUROPEAN SEMESTER THEMATIC FACTSHEET SUSTAINABILITY OF PUBLIC FINANCES

Приходи

Разходи

«Публичните финанси са система за осигуряване и финансиране на публични блага и услуги, преразпределение и трансфериране на доходи и акумулиране на ресурси от бюджетните организации чрез приходи, помощи и дарения, реализация на финансови активи и поемане на дълг».-чл.3 ЗПФ

Чл.310-325 ДФЕС
Финансов регламент
Закон за публичните финанси, др.

В условията на членство в ЕС по отношение на органите се прилагат:

- Общите, международно приети принципи за добро финансово управление Правната рамка на контрола в областта на държавния вътрешен финансов контрол;
- Рамката за външния (Сметна палата и Европейска сметна палата) и вътрешния одит;
- Мерките за контрол, касаещи собствените ресурси и разходната част на бюджета на ЕС и многогодишната финансова рамка на ЕС;
- Мерките за защита на финансовите интереси на ЕС в областта на собствените приходи и разходи на Съюза;
- Спазването на принципа на върховенството на закона;
- Др.

Терминът „финансова администрация“ удачно се интегрира в термина „право на добра финансова администрация“.

Правото на добра администрация, по принцип, произтича от Хартата на основните права на ЕС и е един от основните административни и процесуални принципи, изведен и от практиката на Съда на ЕС.

„Право на добра финансова администрация в широк смисъл“.

Правото на добра администрация е прогласено в чл. 41 от Хартата във връзка с чл. 51 от същата.

Ако държавата няма добра финансова администрация, то това е предпоставка да понесе отговорност за вреди, включително и от нарушаване на правото на ЕС.

Държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица (чл. 7 КРБ) и основополагащият принцип на правото на ЕС за отговорността на държавата за вреди при прилагане на чл. 4, пар. 3 ДЕС.

Виж и **Craig, P.** Administrative Law. Sweet & Maxwell. 2016, p. 293–294.

Виж и **Pistone, P.** Legal Remedies in European Tax Law. Part Five. Liability for Damages in European Law and Taxation. IBFD, 2009

Относно правните принципи...

- **Всички органи, включени в широкото понятие за финансовата администрация, тъй като са и бюджетни организации по смисъла на ЗПФ, задължително спазват принципа за „добро финансово управление“, като организации от публичния сектор.**
- В националното законодателство § 1, т. 3 от ДР на ЗФУКПС установява, че: „добро финансово управление“ е изискването публичните средства да се разходват и управляват **икономично, ефективно и ефикасно.**
- Този закон урежда обхвата и осъществяването на финансовото управление и контрол, както и принципите и изискванията към системите за финансово управление и контрол (СФУК) в организациите от публичния сектор (чл. 1 ЗФУКПС). Виж легалната дефиниция на бюджетни организации в § 1, т. 5 от ДР на ЗПФЛ.

- **Относно Принципите-принцип за прякото действие на принципите (Стоилов, Я. Правните принципи. С., Сиби, 2018, с. 312.)**
- Принципите са ръководни начала, които стоят в основата на процеса по управление и контрол на средствата от ЕСИФ, включително реда за предоставяне на БФП, верифициране, сертифициране на разходите, извършване на плащанията, администриране на нередности и налагане на финансови корекции.
- Тези принципи не се основават на добрата воля като са задължителни за органите и структурите за управление на ЕСИФ.
- Те следва да бъдат съблюдавани и от независимите контролни органи.

Средствата от ЕСИФ се управляват въз на основа на:

- Законността;
- Доброто финансово управление (Ориентирано към резултатите изпълнение и принципи на икономичност, ефикасност и ефективност-чл.33 финансов регламент)
- Устойчивото развитие;
- Партньорство и многостепенно управление;
- Намаляване на административната тежест за бенефициента;
- Публичност и прозрачност.

(чл. 2 от ЗУСЕСИФ)

Други

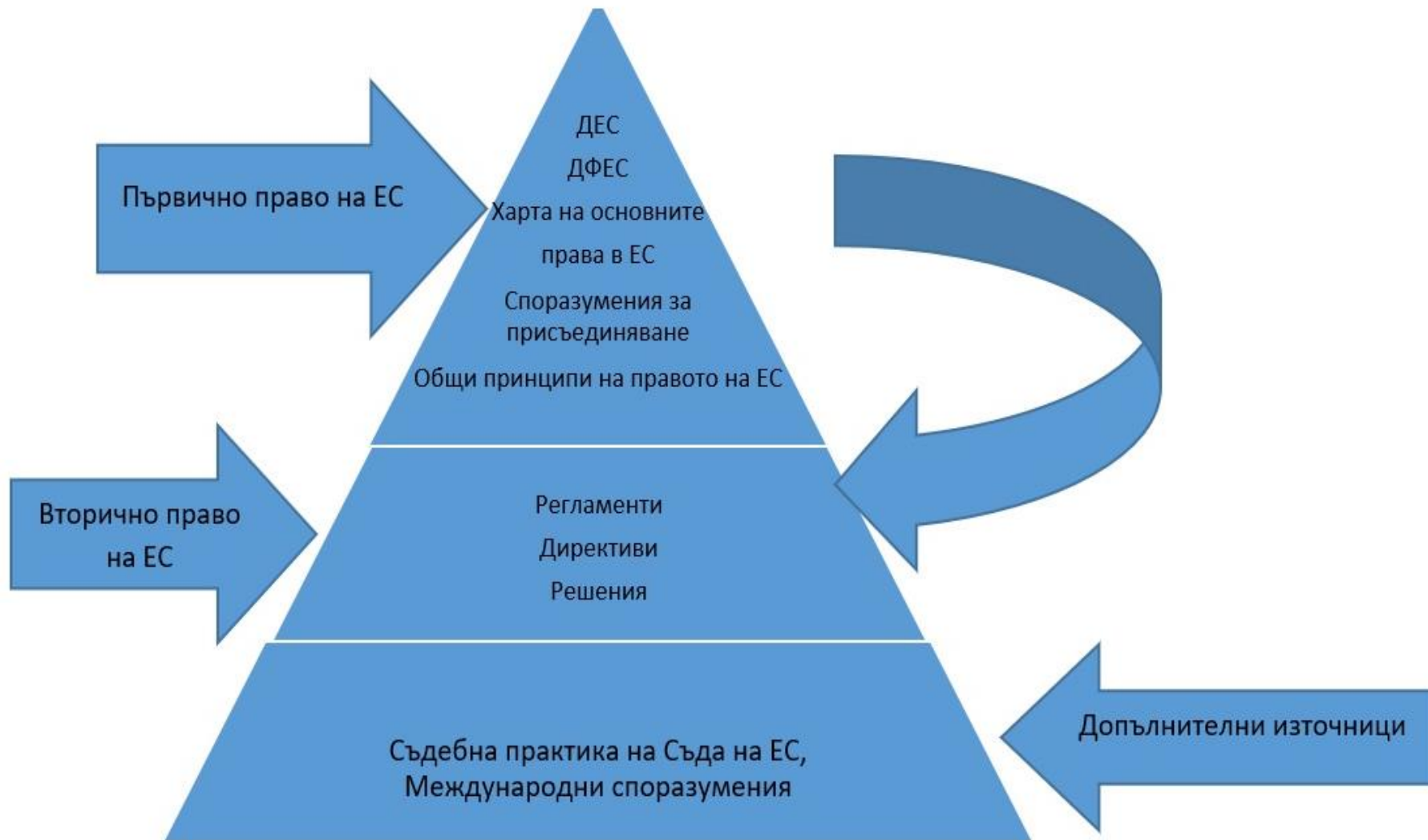
Какво се случва когато тези принципи бъдат нарушени?

Вж. Приложение №2 към чл.2, ал.2 на НАРЕДБА ЗА ПОСОЧВАНЕ НА НЕРЕДНОСТИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ ОСНОВАНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ФИНАНСОВИ КОРЕКЦИИ, И ПРОЦЕНТНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ РАЗМЕРА НА ФИНАНСОВИТЕ КОРЕКЦИИ ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

- За да се осъществява финансова дейност в системата на публичните средства **са необходими:**
 - **нормативни актове-европейски и национални;**
 - **финансови планове;**
 - **административни актове** (индивидуални административни актове (напр. по чл. 34, ал. 4, т. 2, чл. 64, ал. 1, чл. 70, ал. 1, чл. 73, ал. 1 ЗУСЕСИФ); общи административни актове –насоки за кандидатстване по смисъла на чл. 26 ЗУСЕСИФ№; подзаконови нормативни актове).
 - **вкл. и административни договори с новата му правна уредба по АПК и ЗУСЕСИФ (вж. Решение № 13764/16.12.2015 г. по а.д. № 7197/2015 г., VII отд. на ВАС; Определение № 1915 от 19.02.2016 г. по а.д. № 13687/2016 г. на 5-чл. с-в, II колегия на ВАС, др.)**
 - **Практика на СЕС и тълкувателна практика на ВАС (напр. Тълкувателно решение № 8 от 11.12.2015 г., постановено по т. д. № 1/2015 г., Общото събрание на колегиите на ВАС)!**
- **Стратегически документи и стратегическо планиране! Програмно бюджетирание, тъй като в центъра на управлението на стои бюджетът.**
- **При средствата от ЕС-европейски и национален бюджет!**

1/24/2022

2

Бюджет на ЕС (ДФЕС чл.310-325 Финансови разпоредби).

Методи на управление на бюджета на ЕС (финансов регламент).

Многогодишна финансова рамка на ЕС. Собствени приходи на бюджета на ЕС. Разходна и приходна част на бюджета на ЕС.

Европейска правна рамка за програмен период 2021-2027г.

МЕТОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА ЕС

Комисията изпълнява бюджета по който и да е от следните начини:

- **пряко (пряко управление)** съгласно членове 125—153, чрез отделите си, включително чрез персонала си в делегациите на Съюза под ръководството на съответния ръководител на делегация, в съответствие с член 60, параграф 2, или чрез изпълнителните агенции по член 69;
- **чрез споделено управление с държавите членки (споделено управление)** съгласно членове 63 и 125—129;
- **непряко (непряко управление)** съгласно членове 125—149 и членове 154—159, когато това е предвидено в основния акт или в случаите по член 58, параграф 2, букви а)–г)

Финансов регламент Член 62 (Методи на изпълнение на бюджета на ЕС), във връзка с чл. 5 (Мерки за защита на бюджета на Съюза) от Регламент (ЕС,Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза

Финансов регламент „Форми на подкрепа от държавите членки“ (Член 52)

Държавите членки използват приноса от фондовете, за да предоставят подкрепа на бенефициерите под формата на:

- безвъзмездни средства;
- финансови инструменти;
- или награди или като комбинация от тях.

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове

Законопроектът предвижда промяна в обхвата на закона по отношение на фондовете на ЕС, които ще осигуряват финансиране по програмите за периода 2021-2027 г.

Съобразявайки разширяването на приложимостта на правилата по отношение на допълнителните фондове в режим на споделено управление съгласно Регламент 2021/1060, в обхвата на закона влизат следните фондове: Европейският фонд за регионално развитие, Европейският социален фонд плюс, Кохезионният фонд, Фондът за справедлив преход и Европейският фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструментът за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика **с общо наименование Европейски фондове при споделено управление (ЕФСУ).**

<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6574>

Разходна част на бюджета на ЕС!

- След като Европейският парламент даде одобрението си на 17 декември 2020 г., Съветът прие регламента за определяне на **многогодишната финансова рамка (МФР) на ЕС за периода 2021—2027 г.** Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 година за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 *OJ L 433I*, 22.12.2020
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R2093&from=BG>
- Регламентът предвижда дългосрочен бюджет на ЕС от **1 074,3 млрд. евро** за ЕС-27 по цени от 2018 г., което включва интегрирането на Европейския фонд за развитие.
- Основното значение на МФР е да определи т.нар. тавани на разходите или ceilings на ЕС за програмния период по категории разходи (headings) .
- МФР не е бюджет на ЕС за 7 години, а определя финансовата рамка на предвидимите и одобрени максимални размери на разходите в дългосрочен план, което ще ги направи и ефективни.
- Този бюджет, заедно с **инструмента за възстановяване на ЕС Next Generation EU на стойност 750 млрд. евро**, ще позволи на ЕС да предостави безпрецедентно финансиране в размер на 1,8 трилиона евро през следващите години в подкрепа на възстановяването от пандемията от COVID-19 и дългосрочните приоритети на ЕС в различни области на политиката.

Политика на сближаване-приети са следните законодателни актове за програмен период 2021-2027г.

- Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (по-долу наричан РОР);
 - Регламент (ЕС) 2021/1059 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране;
 - Регламент (ЕС) 2021/1059 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране;
 - Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд;
 - Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013
- *OJ L 231, 30.6.2021 Все още не е прието Споразумението за партньорство и програмите за 2021-2027г.!*

Координация и допълване на фондовете в споделено управление

Европейско ниво

Регламентиране на общи разпоредби за фондовете
Регламент 1060

Член 5 Цели на политиката

Национално
ниво

Споразумение за партньорство

Национален документ, който очертава планираното използване на фондовете
Всяка държава членка изготвя споразумение за партньорство, в което са изложени стратегическата ориентация за програмирането и условията за ефективното и ефикасно използване на ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА в периода 1 януари 2021 г.— 31 декември 2027 г

Национално
или регионално
ниво

Програма
(Други програми по фондовете)

Първи и втори стълб на общата селскостопанска политика:

- Регламент(ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013;
- Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013-**общ**;
- Регламент (ЕС) 2021/2117 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти, (ЕС) № 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни, (ЕС) № 251/2014 за определяне, описание, представяне, етикетирание и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти и (ЕС) № 228/2013 за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза.

За 2021г. и 2022 г. е въведен преходен регламент, който преодолява разликата между действащото и новото законодателство в областта на общата селскостопанска политика. *ОJ L 435, 6.12.2021 Все още не е приет Стратегическият план за развитие на селските райони*

Ключовите думи са „координация“ и „синергия“! Пример:

- Когато изпълняват стратегии за териториално или местно развитие посредством финансиране от повече от един фонд, държавите членки гарантират съгласуваност и координация между съответните фондове“(чл.28 ROP)
- Чл.30 ROP установява интегрираните териториални инвестиции: „Когато териториална стратегия по член 29 включва инвестиции, които получават подкрепа от един или няколко фонда, от повече от една програма или от повече от един приоритет на една програма, действията могат да се изпълняват като интегрирана териториална инвестиция.“
- Чл. 29 ROP предвижда какво са териториални стратегии
- Минимум 10% от бюджетите на програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд Плюс, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са определени за реализация на интегрирания териториален подход: *Програма за околна среда, Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията, Програма за развитие на човешките ресурси, Програма за образование, Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация.*
- Програмите за трансгранично сътрудничество включително транснационалната програма „Черноморски басейн“ 2021-2027 и Програмата „Дунав“ 2021 – 2027 са сред водещите инструменти, както и INTERREG също попадат в обхвата.
- Изключени са Програма „Транспортна свързаност“ и Програма за храни и/или основно материално подпомагане.

Плановете за интегрирано развитие на общините (ПИРО), изготвяни в съответствие със Закона за регионално развитие, изпълняват ролята на териториални стратегии по смисъла на чл. 28-30 от влезлия в сила РОР за градските общини в обхвата на приоритета за интегрирано градско развитие по ОПРР 2021-2027 г. Общо общините са 265, разделени, както следва:

- 10 големи градски общини – бенефициенти на Приоритетна ос 1 на ПРР
- 40 градски общини - бенефициенти на Приоритетна ос 2 на ПРР
- 215 общини – които по принципо попадат в обхвата на селската програма
- Всички 265 градски общини под една или друга форма попадат в обхвата на ИТИ и ще участват в концепциите за ИТИ, като:
 - 30 % от бюджета на 10те големи по Приоритет 1 е заделен за участие в концепции за ИТИ;
 - индустриални зони/паркове, пътна инфраструктура и устойчива градска мобилност ще се финансират и за съседни селски територии, когато са включени в концепциите за ИТИ. Освен това, обекти на здравната инфраструктура могат да бъдат финансирани по линия на Приоритет 2 на ПРР на територията на цялата страна, в т.ч. и в селски райони.

Проектите, които ще се подкрепят, трябва да бъдат предварително идентифицирани в плановете за интегрирано развитие на общините чрез подхода „отдолу-нагоре“ и отразени в интегрираните териториални стратегии

По принцип ИТИ са предизвикателство на политиката на сближаване на ЕС след 2021г., като възможността за реализиране на потенциала на ИТИ ще бъде основен инструмент за изпълнението на политиката на сближаване и за постигането на осезаема европейска добавена стойност за гражданите(Виж презентацията на Ива Петкова, Директор Дирекция ФУГР) чрез използване на безвъзмездна финансова помощ и финансови инструменти

Към момента за ИТИ са дефинирани следните видове допустими за финансиране направления:

- Инфраструктурни мерки за насърчаване на икономическата активност;
- Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни и обществени сгради;
- Устойчива мобилност, вкл. градска мобилност;
- Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност;
- Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства;
- Образователна инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини;
- Здравна и социална инфраструктура и оборудване за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи, възрастни хора, хора с увреждания или деца, вкл. детски ясли;
- Жилищно настаняване;
- Култура, спорт и туризъм;
- Други действия, допустими по ЕФРР и идентифицирани въз основа на подхода „отдолу-нагоре“, при спазване на ясна процедура за демаркация с други програми

В допълнение към изискването за сътрудничество между различни организации за целите на подготовката и изпълнението на проекти, принципът на партньорство отразява и широката обществена подкрепа за финансирани проекти.

Допустими бенефициенти в рамките на ПРР са партньорства:

- държавни органи, областни администрации и общински власти;
- представители на гражданското общество - неправителствени организации, организации на работодатели и на синдикати, фондации;
- бизнес - представители на големи предприятия, представители на малки и средни предприятия и др.;
- научна общност - представители на университети, Българска академия на науката, Селскостопанската академия и др.;
- сдруженията на собствениците на жилища в многофамилни жилищни сгради.

Напр., ще могат да се правят ИТИ:

- финансирани от ПРР за индустриални зони/паркове, пътна инфраструктура, устойчива градска мобилност и здравната инфраструктура, др. със съответстващите източници на финансиране.
- ИТИ в проекти, финансирани от други програми - Програма за околна среда, Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията, Програма за развитие на човешките ресурси, Програма за образование, Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация, др. ако е в съответствие с изискванията на програмите.

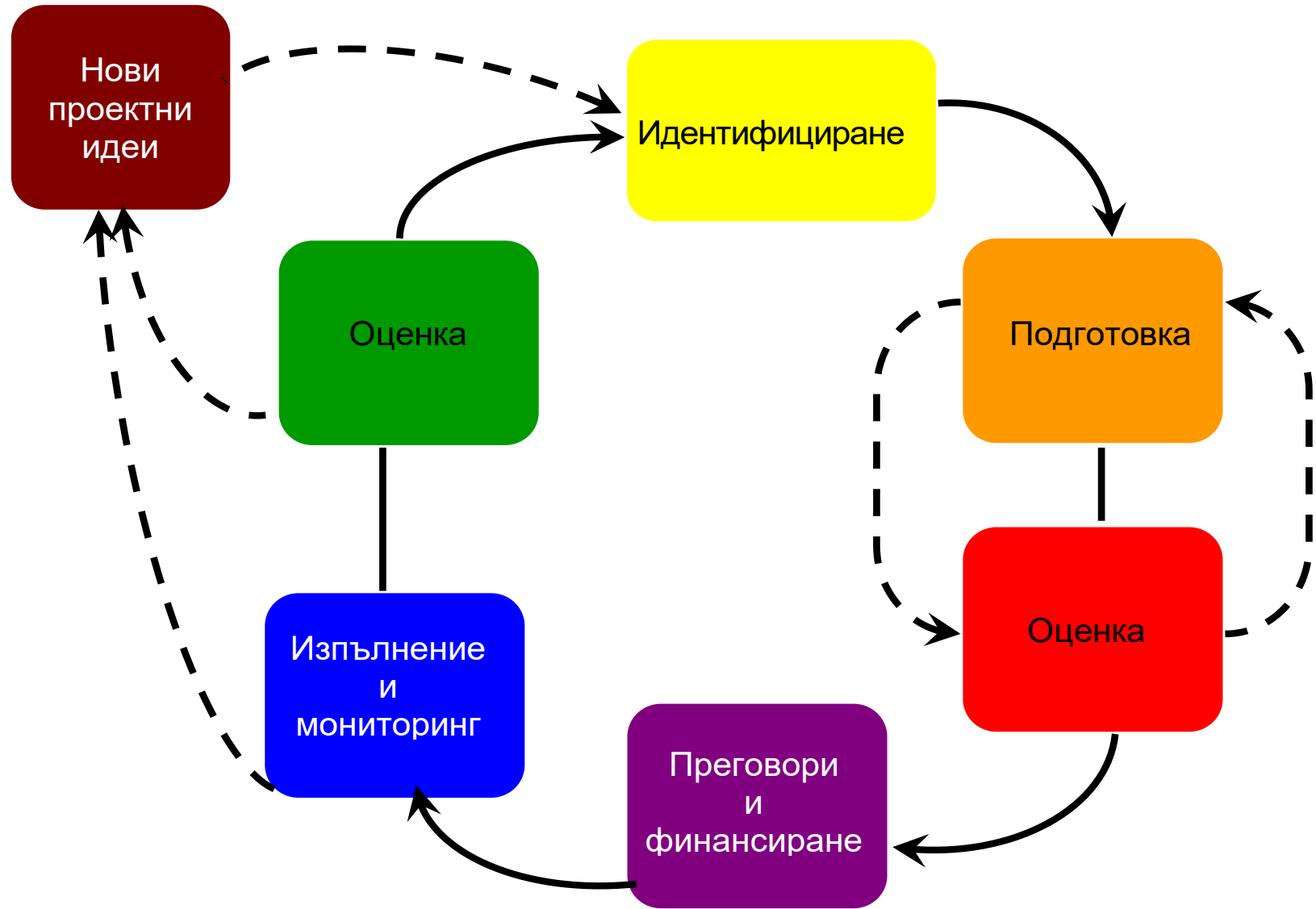
Според изискванията на ПРР ще участват общини, попадащи в обхвата на ПРР и общини, попадащи в обхвата на СПРСР при условията на регламентите и действащото национално законодателство и стратегически документи

- Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за създаване на Фонда за справедлив преход
- Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост.
- **Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове**
- ЗУСУСИФ и ЗПЗП, които са специални закони по отношение на АПК (вж. последния модул за съдебната практика).
- Съобразявайки разширяването на приложимостта на правилата по отношение на допълнителните фондове в режим на споделено управление съгласно Регламент 2021/1060, в обхвата на закона влизат следните фондове: Европейският фонд за регионално развитие, Европейският социален фонд плюс, Кохезионният фонд, Фондът за справедлив преход и Европейският фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструментът за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика **с общо наименование Европейски фондове при споделено управление (ЕФСУ).**

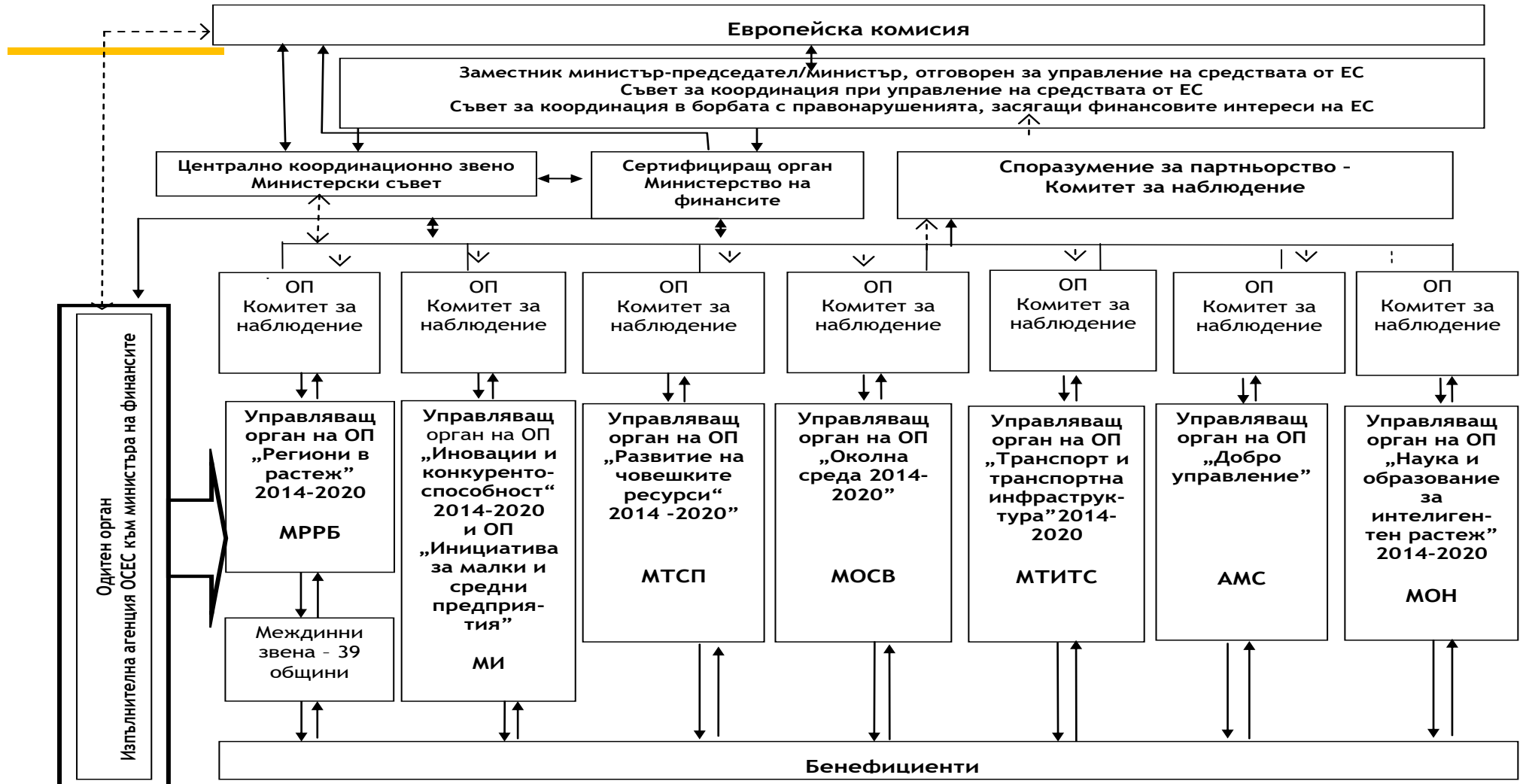
Проектен цикъл

Правните норми го
регламентират
Източник: ЕК

Очакват се институционални промени за програмен период 2021-2027г.

Предстоят промени

Източник: МФ

Национално законодателство

- Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, АПК, Наказателен кодекс и ГПК
- Закон за публичните финанси
- ЗУСЕСИФ
- Закон за подпомагане на земеделските производители
- Закон за държавните помощи
- Закон за вътрешния одит в публичния сектор
- Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
- Закон за Сметната палата
- Закон за държавната финансова инспекция
- Закон за МВР
- Закон за местното самоуправление и местната администрация
- Закон за обществените поръчки
- Закон за индустриалните паркове
- Закон за насърчаване на инвестициите
- Закон за местното самоуправление и местната администрация
- Закон за регионалното развитие
- Др.

Приходна част на бюджета на ЕС!

- РЕШЕНИЕ (ЕС, Евратом) 2020/2053 НА СЪВЕТА от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом-

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020D2053&from=EN>

- МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ОТНОСНО БЮДЖЕТНАТА ДИСЦИПЛИНА, СЪТРУДНИЧЕСТВОТО ПО БЮДЖЕТНИ ВЪПРОСИ И ДОБРОТО ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И ОТНОСНО НОВИТЕ СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПЪТНА КАРТА ЗА ВЪВЕЖДАНЕТО НА НОВИ СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ от 16 декември 2020 година между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси. **Пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси е приложение;**

- СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ. Следващото поколение собствени ресурси за бюджета на ЕС

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0566&from=EN>

ЗАЩИТАТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНТЕРЕСИ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НА ДЪРЖАВАТА ЧЛЕНКА-
ГАРАНЦИЯ
ЗА УСТОЙЧИВИ ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ

- **РЕГЛАМЕНТ (ЕО, ЕВРАТОМ) № 2988/95 НА СЪВЕТА от 18 декември 1995 година относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности**
- Регламент (ЕВРАТОМ, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 година относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности
- Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 година относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета
- **Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (PIF Директива)**
- **Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 година за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (Регламент за Европейска прокуратура)**
- **Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 година относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза.**
- **Проект на Закон за защита на лицата, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения**

<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6354>

Чл.310 и 317 ДФЕС - добро управление при използването на бюджета на ЕС от държавите членки в сътрудничество с Комисията; контрол и одит при изпълнението на бюджета, както и отговорностите, които произтичат от това.

- Чл. 310 и чл. 325 ДФЕС- Комисията и държавите членки трябва да се борят с измамата и всяка незаконна дейност, която може да накърни финансовите интереси на ЕС. Държавите членки са длъжни да приемат същите мерки за борба с измамата, засягаща финансовите интереси на ЕС, каквито предприемат за борба с измамата, засягаща собствените им национални финансови интереси.
- Чл. 63, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент - на държавите членки се предоставя основната отговорност за предотвратяването, откриването и коригирането на нередностите и измамите. Като част от споделено управление, държавите членки трябва да изградят системи за управление и контрол, които да гарантират добро финансово управление, прозрачност и недопускане на дискриминация.

- Мерките на ЕК за защита на бюджета на ЕС имат за цел да гарантират, че единствено правомерните разходи (т.е. разходите, които са направени в съответствие с приложимото право на ЕС и национално), се съфинансират от бюджета на ЕС.
- Ако ЕК установи, че неправомерни разходи са съфинансирани или има вероятност да бъдат съфинансирани, тя може да се намеси и да приложи **корективни мерки за съфинансираните разходи** или да възпрепятства чрез **превантивни мерки бъдещото съфинансиране** на неправомерни разходи в декларациите за разходи.
- **Установени са мерки за превенция и защита в действащото първично и вторично право на ЕС и национално законодателство за защита на финансовите интереси на ЕС.**
- **Държавите членки си сътрудничат с Комисията, за да бъдат бюджетните кредити усвоявани в съответствие с принципа на добро финансово управление-чл.56, параграф 2 финансов регламент.**

При споделено управление финансовото законодателство на Съюза и приложимите секторни и финансови правила предвиждат различни възможности за защита на бюджета на Съюза, включително преустановяване и спиране на плащания или финансови корекции във връзка с нередности или сериозни недостатъци в системите за управление и контрол.

Новата мярка няма да засегне бенефициерите и крайните получатели при изпълнението и финансирането на техните проекти, съгласно действащото законодателство и финансови правила!

МЕРКИ НА НИВО ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ	МЕРКИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО
Превантивни мерки	
Предупреждение за прекъсване на плащанията	Определяне на срок за специално наблюдение на орган за управление и контрол
Прекъсване на плащанията	Забрана за извършване на плащания по оперативна програма
Временно спиране на плащанията	Отнемане на акредитация на орган за управление и контрол
Корективни мерки	
Финансови корекции от страна на Комисията – чл.144 РОР и чл.101 финансовия регламент	Финансови корекции от държавата членка чл.143 РОР
- еднократна	- определена по диференциран метод
- с фиксирана ставка	- определена по пропорционален метод
- екстраполирана	
- последваща	- последваща
- предварителна	- предварителна

Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на ЗУСЕСИФ:

- случаите на нередности, съставляващи нарушения на правилата за определяне на изпълнител по глава четвърта от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), извършени чрез действия или бездействия от бенефициента, които имат или биха имали за последица нанасянето на вреда на средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) и които представляват основания за извършване на финансова корекция по чл. 70, ал. 1, т. 9 от ЗУСЕСИФ;
- минималните и максималните стойности на процентните показатели на финансовите корекции, определяни за нередности на основание чл. 70, ал. 1, т. 1, 3 - 7 и 9 от ЗУСЕСИФ.

- **Финансовият регламент** - Определя финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза – установява правилата за съставяне и изпълнение на бюджета на ЕС; задължението на ДЧ да предотвратява и коригира нередности и измами.
- **Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 година относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF)**– дава определения за „финансови интереси“, и „адм. разследвания“ препраща за „нередност“ и „измама и корупция“, урежда правилата при външни разследвания (в ДЧ и трети държави) и вътрешни разследвания (в рамките на ИОСА), процесуалните гаранции на лицата; Надзорния съвет на ОЛАФ, Генералния директор и финансирането.
- **Секторни регламенти** (пакети за програмен период 2014-2020 и 2021-2027) – Регламент, определящ общоприложимите правила.

Цикъл за борба с измамите:

- **предотвратяване;**
- **Разкриване;**
- **докладване и наказателно преследване;**
- **санкциониране и възстановяване на активи.**

**EU Funds Anti-
Fraud Knowledge &
Resource Centre
Prevent and Detect
Fraud in EU Funds**

https://ec.europa.eu/antifraud-knowledge-centre/video-modules_en

Европейската прокуратура е независим орган на Европейския съюз, отговарящ за **разследването, наказателното преследване и предаването на съд за престъпления против финансовите интереси на ЕС, включващи:**

- **измами**
- **корупция**
- **изпиране на пари**
- **трансгранични измами с ДДС**

Деятността на Европейската прокуратура **започна на 1 юни 2021 г.**

Институциите и органите на ЕС, както и компетентните органи на 22-те държави членки, участващи в Европейската прокуратура, трябва да ѝ докладват за всяко престъпно поведение, засягащо бюджета на ЕС. Физическите лица също може да съобщават за предполагаеми случаи на измама и други престъпления.

ЕК, ОЛАФ, Евроджъст и Европол нямат мандат да водят наказателни разследвания.

Върховенството на закона и управлението на средствата по фондовете на Европейския СЪЮЗ

Върховенството на закона и правовата държава са гръбнакът на всяка съвременна конституционна демокрация.

Това е един от основните принципи, произтичащ от общите конституционни традиции на всички държави членки на ЕС, и, като такъв, една от основните ценности, на които се основава Съюзът.

Проф. Стивън Уедърил в своята книга „Law and Values in the European Union“ посочва:

„С нарастването на влиянието си, Съюзът трябва да адресира въпросите за демокрация, отговорност, зачитане на основните права, а също и въпросите за национално и местно разнообразие. ЕС не бива да се оценява със същите мерки за легитимност, с които се оценяват държавите, тъй като неизменно ще търпи неуспех, но той не се нуждае от легитимност. Накратко, нуждае се от ценности. Договорите на ЕС се стремят да му придадат ценности“. Авторът заключава: „Надявам се, че ЕС ще постигне ценностите си.“

„Европейският съюз може да се разпадне или да загуби членове, но мотивиращата сила на взаимозависимостта като стимул за сътрудничество няма да изчезне ”.

Weatherill, S. Law and Values in the European Union. Oxford University Press. Clarendon Law Series. 2016, Preface. And p. 415

ЕС се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства.

Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете (чл. 2 ДЕС).

Ценностите се съдържат и в правото на ЕС, включително се явяват основни правни принципи и права на ЕС (Хартата на основните права на ЕС, включително и Европейска конвенция за правата на човека), изведени, включително и в практиката на Съда на ЕС.

Забележка: Хартата е хоризонтално отключващо условие и ще се извършва мониторинг за нейното ефективно прилагане и изпълнение според РОР. Приложимост на чл.41 Право на добра администрация, във вр.с чл.51, чл.47 Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес

Държавите членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнението на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза.

Държавите членки съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза (чл. 4, параграф 3 ДЕС).

- Чл. 3, параграф 1 се установява, че Съюзът има за цел да **насърчава** мира, **ценностите си** и **благоденствието** на своите народи.
- Чл. 3, параграф 2 изрично се утвърждава, че Съюзът предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, убежището, имиграцията, както и предотвратяването и борбата с престъпността.
- Съгласно чл. 3, параграф 3 ДЕС Съюзът установява вътрешен пазар. Той работи за устойчивото развитие на Европа, основаващо се на балансиран икономически растеж и ценова стабилност, силно конкурентна социална пазарна икономика, която има за цел пълна заетост и социален прогрес, и високо равнище на защита и подобряване качеството на околната среда. Той насърчава научния и техническия прогрес.
- Чл. 3, параграф 5 в отношенията си с останалата част от света Съюзът утвърждава и **насърчава своите ценности** и интереси и допринася за защитата на своите граждани. Той допринася за мира, сигурността, устойчивото развитие на планетата, солидарността и взаимното уважение между народите, свободната и справедлива търговия, премахването на бедността и защитата на правата на човека и в частност тези на детето, както и за стриктното спазване и развитието на международното право, и по-специално зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации.

- Чл. 6 ДЕС, които съхраняват и доразвиват основните ценности. Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз от 7 декември 2000 г., адаптирана на 12 декември 2007 г. в Страсбург, която има същата юридическа сила като Договорите (чл. 6, параграф 1). Разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза (чл. 6, параграф 1).
- **Основните права**, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на държавите-членки, **са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи** (чл. 6, параграф 3 ДЕС).
- Член 7 ДЕС допълва защитата на основните ценности установени в чл. 2 ДЕС чрез осигуряване на процедура по защита при „очевиден риск от тежко нарушение от държава членка на ценностите, посочени в член 2“.

- Същевременно Съюзът разполага с институционална рамка, която има за цел да насърчава неговите ценности, да преследва неговите цели, да служи на неговите интереси, на интересите на неговите граждани и на тези на държавите-членки, както и да осигурява съгласуваност, ефикасност и последователност на неговите политики и дейности, видно от разпоредбата на чл. 13, параграф 1 ДФЕС.
- Не на последно място, Съдът на ЕС осигурява **спазването на правото** при тълкуването и прилагането на Договорите (чл. 19, параграф 1). Държавите членки осигуряват ефективна защита, вкл. и при изпълнението на бюджета на ЕС.
- И най-накрая, чл. 49 ДФЕС предвижда, **че всяка европейска държава, която зачита ценностите**, посочени в член 2, и се ангажира да ги насърчава, може да поиска да членува в Съюза.
- Изискването за **правова държава и върховенство на закона** е сред основните изисквания за присъединяване и основните ценности на ЕС, които в днешно време се защитават дори по отношение на самите държави членки на ЕС.
- В момента преговорната глава 23 „Правосъдие и основни права“ обхваща правото (acquis) в тази област.

Върховенството на закона и управлението на бюджета на ЕС по Многогодишната финансова рамка за програмен период 2021-2027г.

Управлението на средствата по фондовете на кохезионната и общата селскостопанска политика на Европейския съюз в режим на споделено управление.

Върховенството на закона и управлението бюджета на ЕС от Комисията в режим на споделено управление с държава членка

Проект на закон за Европейски фондове при споделено управление (ЕФСУ)

*„Когато държавите членки изпълняват бюджета на Съюза, включително ресурсите, отпуснати чрез Инструмента на Европейския съюз за възстановяване, създаден с Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета, и чрез заеми и други инструменти, гарантирани от бюджета на Съюза, без значение какъв метод на изпълнение използват, зачитането на принципите на правовата държава е важна предпоставка за спазването на **принципа на доброто финансово управление, залегнал в член 317 от ДФЕС.**“ (чл.33 финансовия регламент)*

Прилага се, когато другите процедури, предвидени в законодателството на Съюза не позволяват да се осигури по-ефективна защита.

Кохезионната политика и Обща селскостопанска политика (споделено управление)=инвестиционна политика= доверие= върховенството на закона =стабилна правна и институционална рамка

*„Ясна връзка между зачитането на принципите на правовата държава и ефективното изпълнение на бюджета на Съюза в съответствие с **принципите на добро финансово управление**“ (ЗУСЕСИФ, ЗПЗП, ЗФУКПС, ЗСмП и др.)*

Регламент (ЕС,Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза *OJ L 433I, 22.12.2020, р. 1–10*

➤ определя правилата, необходими за защита на бюджета на Съюза в случай на нарушения на принципите на правовата държава в държавите членки-чл.1.

➤ Легални определения-чл.2

„принципи на правовата държава“ се отнася до ценността на Съюза, заложена в член 2 от ДЕС. Те включват принципите на законност, което предполага прозрачен, отчетен, демократичен и плуралистичен законодателен процес; правна сигурност; забрана на произвол от страна на органите на изпълнителната власт; ефективна съдебна защита, включително достъп до правосъдие, от независими и безпристрастни съдилища, също и по отношение на основните права; разделение на властите; и недискриминация и равенство пред закона. Принципите на правовата държава се разбират като имащи отношение към другите ценности и принципи на Съюза, заложен в член 2 от ДЕС;

„държавен орган“ означава орган на публичната власт на всяко равнище на управление, включително националните, регионалните и местните органи, както и организациите на държавите членки по смисъла на член 2, точка 42 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от финансовия регламент

Нарушения на принципите на правовата държава- приложими алтернативно (чл.3):

- застрашаването на независимостта на съдебната система;
- непредотвратяването, некоригирането или несанкционирането на произволни или незаконосъобразни решения на органите на публичната власт, включително на правоприлагащите органи, непредоставянето на финансови и човешки ресурси, което пречи на правилното им функциониране, или липсата на гаранция за отсъствието на конфликти на интереси;
- ограничаването на достъпността и ефективността на средствата за правна защита, включително посредством рестриктивни процедурни правила и неизпълнение на съдебни решения, или ограничаването на ефективното разследване, наказателно преследване или санкциониране на нарушения на закона.

➤ **Условия за приемането на мерки –(чл.4):**

▪ Подходящи мерки се предприемат, когато съгласно член 6 е установено, че нарушения на принципите на правовата държава в дадена държава членка **накърняват или има сериозна опасност да накърнят достатъчно пряко доброто финансово управление на бюджета на Съюза** или защитата на финансовите интереси на Съюза-чл.4, параграф 1.

▪ Нарушенията на принципите на правовата държава са установени в чл.4, параграф 2 алтернативно.

➤ В случай че са изпълнени условията, предвидени в чл. 4 една или повече от подходящи мерки, които са установени в чл.5 могат да бъдат приети в съответствие с процедурата, посочена в чл. 6, като при споделено управление спрямо държавата членка може алтернативно да се стигне до:

▪ спиране на одобрението на една или повече програми или негово изменение;

▪ спиране на изпълнението на задължения;

▪ намаляване на поетите задължения, включително чрез финансови корекции или прехвърляния към други разходни програми;

▪ намаляване на предварителното финансиране;

▪ прекъсване на сроковете за плащания;

▪ спиране на плащания.

Предприетите мерки са пропорционални. Те се определят с оглед на действителното или потенциалното въздействие на нарушенията на принципите на правовата държава върху доброто финансово управление на бюджета на Съюза или финансовите интереси на Съюза. Надлежно се вземат предвид естеството, продължителността, тежестта и обхватът на нарушенията на принципите на правовата държава.

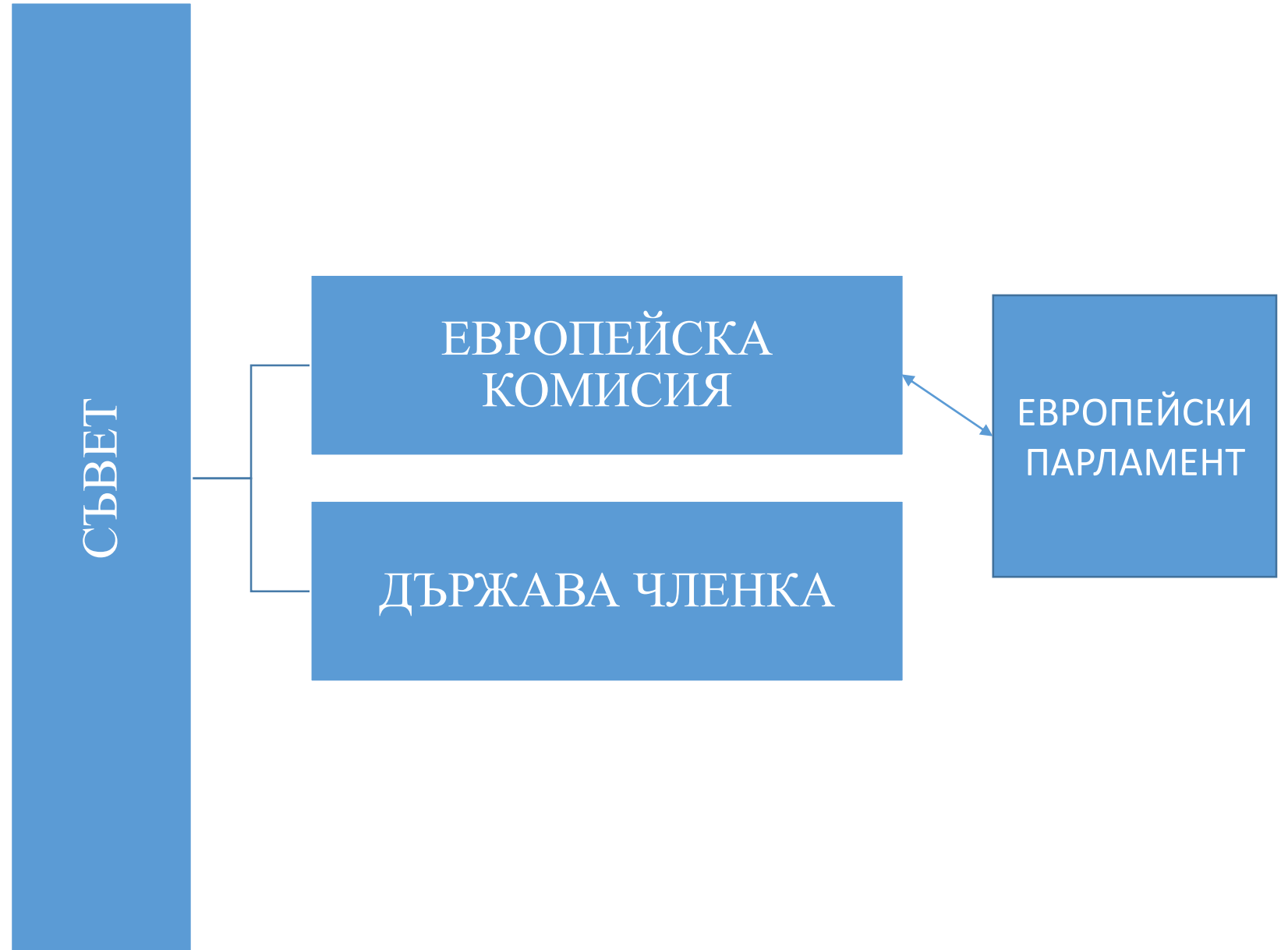
➤ *Отмяна на мерките-чл.7*

Гаранции за защита на бенефициерите и крайните получатели

- Не се спират плащанията към тях, т.е. държавата членка с национални и общински публични ресурси осигурява плащанията по проектите им;
- Комисията предоставя информация и насоки в полза на крайните получатели или бенефициерите относно задълженията на държавите членки, посочени в параграф 2, посредством уебсайт или интернет портал.
- Освен това Комисията предоставя на същия уебсайт или интернет портал подходящи инструменти, чрез които крайните получатели или бенефициерите да я информират относно всяко нарушение на тези задължения, което според тези крайни получатели или бенефициери ги засяга пряко.
- Гаранции за защитата на лица, подаващи сигнали за нарушения на правото на Съюза, в съответствие с принципите, предвидени в Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза
- Информацията, предоставена от крайните получатели или бенефициерите се придружава от доказателства, че съответният краен получател или бенефициер е подал официална жалба пред национален орган на съответната държава членка.
- Въз основа на информацията, предоставена от крайните получатели или бенефициерите в съответствие с параграф 4 от настоящия член, Комисията прави всичко възможно да гарантира, че всички суми, които се дължат от държавни органи или държави членки в съответствие с параграф 2 от настоящия член, се изплащат действително на крайните получатели или бенефициерите съгласно РОР (член 63, член 68, параграф 1, буква б) и член 98)

ПРОЦЕДУРА И
УЧАСТНИЦИ
Чл.6 и чл.7

Тенденции в България....

- „Инвеститорите са разтревожени за върховенството на правото“-посланик на САЩ -15 декември 2021г.;
- Сред приоритетите на новото правителство е и върховенството на правото....предстои да видим мерките на практика;
- Очаквани промени в националната правна и институционална рамка за управление и контрол на средствата от ЕС за програмен период 2021-2027г;
- Предизвикателства пред България след казусите с Унгария и Полша –СЕС отхвърли жалбите срещу обвързването на разходите от бюджета със спазването на върховенството на закона
- Необходимост от засилена координация на управлението на средствата от ЕС на национално ниво от министъра на финансите;
- Рисковете са извън системата на органи, които имат правомощия на национално ниво по управлението, финансовият контрол и одита на средствата от ЕС;
- Др.

Други мерки, които могат да доведат до спиране на плащания, отмяна на принос и др. РОР:

- Отключващи условия, както и кратък и изчерпателен набор от обективни критерии за тяхната оценка-когато посочените условия не са изпълнени, разходите, свързани с операциите по съответните специфични цели, следва да не бъдат възстановявани от Комисията-Чл.15-18, Приложение №3
- Мерки, свързани с доброто икономическо управление и с изключителни или необичайни обстоятелства –чл.19-20. Механизмите за осигуряване на връзка между политиките на Съюза за финансиране и икономическото управление на Съюза, следва да се доусъвършенстват, с което да се позволи на Комисията да представя на Съвета предложения за спиране на всички или на част от бюджетните кредити за поети задължения или за плащания за една или няколко програми на съответната държава членка, когато посочената държава членка не предприема ефективни действия в контекста на процеса на икономическо управление. Задължението на Комисията да предлага спиране следва да не се прилага когато бъде задействана т.нар. обща клауза за дерогация съгласно Пакта за стабилност и растеж и за периода, през който тя е задействана
- Прекъсване и спиране на срока за плащанията –чл.96-97
- Финансови корекции от страна на държавите членки-чл.103
- Финансови корекции от Комисията-чл.104

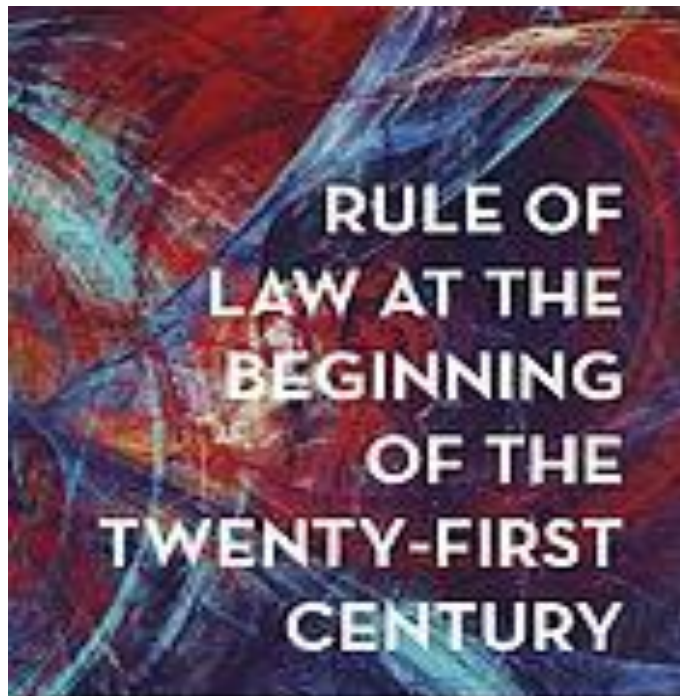

В заключение, представителите на българските академични среди са на гребена вълната със своите изследвания в областта на върховенството на закона.

“RULE OF LAW AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY” (“ПРАВОВАТА ДЪРЖАВА В НАЧАЛОТО НА XXI ВЕК”), екипът на „Юридически барометър“ коментира:

„През този месец, в едни от най-престижните книжарници за юридическа литература в света, се появи сборникът “RULE OF LAW AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY” (“ПРАВОВАТА ДЪРЖАВА В НАЧАЛОТО НА XXI ВЕК”), издание на Eleven International Publishing, the Haag, the Netherlands. В него се съдържат докладите, изнесени по време на Втората седмица на правната наука в София, организирана в рамките на програмата Еразъм... “

<https://legalbarometer.bg/breaking-news/item/140-rule-of-law-at-the-beginning-of-the-twenty-first-century>

Martin Belov (Ed.)

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Assoc. Prof. Savina Mihaylova-Goleminova, Ph.D.
Department Industrial Economics & Management
Faculty of Economics and Business, Sofia University
Director, Master's Programme
“Economics&Management of Public Resources”
email: s.mihaylova@feb.uni-sofia.bg
mobile: +359 888 859229
www.uni-sofia.bg/eng/feba

Глава четвърта

**Насърчаване на устойчивите публични
финанси чрез използване на финансови
инструменти¹**

¹ Д-р инж. Дочка Василева

Устойчиви публични финанси - Финансови инструменти

Определение за „Финансов инструмент“ (ФИ)

➤ *Съгласно чл. 2, т. 29 от Финансовия Регламент (Регламент 2018/1046):*

„финансов инструмент“ означава мярка на Съюза за финансова подкрепа, предоставяна от бюджета с цел постигане на една или повече конкретни цели на политиките на Съюза, която може да бъде под формата на капиталови или квазикапиталови инвестиции, заеми или гаранции или други инструменти за поделение на риска, като, когато е целесъобразно, може да бъде комбинирана с други форми на финансова подкрепа или със средства при споделено управление или средства от Европейския фонд за развитие (ЕФР).

➤ *Съгласно чл.2 от Регламент 2021/1060:*

„финансов инструмент“ означава форма на подкрепа, предоставяна чрез структура, чрез която на крайните получатели се предоставят финансови продукти.

„холдингов фонд“ означава фонд под отговорността на управляващ орган, създаден по линия на една или повече програми с цел да изпълнява един или повече специални фондове.

„специален фонд“ означава фонд, чрез който управляващ орган или холдингов фонд предоставя финансови продукти на крайните получатели.

Какво представляват ФИ?

- Представяват **специализирани финансиращи схеми**, съфинансирани със средства от ЕСИФ (Европейски фондове при споделено управление) и национално финансиране от оперативните програми, както и с допълнително привлечени средства от частния и публичния сектор.
- **Мобилизират и обединяват** публичните ресурси, и средствата и експертизата на частния сектор.
- **Алтернативен начин на финансиране на БФП**, който придобива все по-важна роля в бюджета на ЕС.
- Допринасят за **преодоляване на идентифицирани несъвършенствата на пазара**, както и за **постигане на стратегическите цели и политики на ЕС**.
- Не нарушават конкуренцията на вътрешния пазар и са съвместими с **правилата за държавна помощ**.
- Финансовите инструменти се използват в България за първи път през програмен период 2007-2013г. чрез инициативата „JESSICA“ за градско развитие и инициативата „JEREMIE“ за финансиране на МСП.

Какви са предимствата на ФИ?

- Спомагат за реализиране на **икономически жизнеспособни, финансово устойчиви и целесъобразни проекти**
- **Стимулират частния сектор** за участие в публичните политики
- Целят **по-ефективното използване** на публичния ресурс
- Подпомагат **публично-частното партньорство**
- Една от ключовите форми на подкрепа за **постигане целите на Кохезионната политика**
- **Лостов ефект (левъридж)** – привличане на допълнително публично и частно финансиране
- **Мобилизират експертиза** от частния сектор
- Възвръщаемост и възможност за **повторно/револвиращо използване** на публичния ресурс за аналогични цели.

Условия на ФИ

- Инвестициите **не трябва да са физически завършени** към датата на решението за инвестиция
- Инвестиции в **материални и нематериални активи**, както и за **оборотен капитал**
- ФИ могат да се **комбинират с БФП**
- ФИ трябва да се управляват съгласно с **правилата на ЕС за държавните помощи**
- Опростено управление на ФИ, по-специално в областта на счетоводството, докладването, мониторинга и управлението на финансовия риск.
- ФИ не могат да се използват за предварително финансиране на проекти с БФП, и обратно, БФП не може да се използва за възстановяване на средства от ФИ.
- ДДС не представлява допустим разход, освен в случаите на ДДС, което не е възстановимо и за операции с общ размер на разходите под 5 млн. евро.
- Възнаграждение основано на **постигнати резултати**
- Годишно докладване от УО за всеки ФИ

Видове финансови инструменти

- ✓ Финансови инструменти, създадени на равнището на Съюза, управлявани пряко или косвено от Комисията – InnovFin (Equity, SME Guarantee, R&I Facility), CEF (Debt and Equity Instrument), COSME (Loan Guarantee and Equity Facility), LIFE (PF4EE, NCFF) и др.

- ✓ Финансови инструменти, създадени на национално, регионално, транснационално или трансгранично ниво, управлявани от или на отговорността на управляващия орган.
 - Стандартизирани инструменти (“off-the-shelf”) отговарящи на стандартните условия, определени от Комисията;

 - Съществуващи или новосъздадени ФИ (“tailor-made”), които са специално разработени с цел постигане на специфичните цели;

Финансови продукти

❖ Капиталови:

Прехвърлими акции, дялове, други прехвърлими ценни книги, които дават право на участие в капитала на дадено дружество.

❖ Квазикапиталови:

Вид финансиране, нареждащо се между собствения капитал и дълга, което носи по-висок риск от първостепенния дълг и по-нисък риск от базовия собствен капитал и което може да бъде структурирано като дълг, обикновено необезпечен и подчинен, а в някои случаи конвертируем в капитал, или в привилегирован капитал.

❖ Дългови:

▪ Финансиране със споделяне на риска

Финансиране, предоставено под формата на заем, кредит, финансов лизинг. „Заем“ означава споразумение, което задължава заемодателя да предостави на заемополучателя договорена парична сума за договорен срок и според което заемополучателят е длъжен да изплати тази сума в договорения срок.

▪ Гаранционни схеми: индивидуални и портфейлни

„Гаранция“ означава писмен ангажимент за поемане на отговорност за целия дълг или цялото задължение на трето лице или за част от тях или за успешното изпълнение от това трето лице на неговите задължения, в случай че настъпи събитие, водещо до предявяване на гаранцията, като например неизпълнение на задължението за плащане по заем.

Предварителна оценка (ex-ante assessment)

- ✓ Задължителна оценка преди заделяне на средства за ФИ от програма
- ✓ Изготвя се под ръководството на Управляващия орган
- ✓ Служи за основа за структуриране на ФИ
- ✓ Може да се направи на етапи, да се актуализира, да се направи за част от територията

Включва задължително:

- размера на приноса от програмата за ФИ и очаквания ефект на ливъридж, придружени от кратка обосновка
- предвидените финансови продукти
- предлаганата целева група крайни получатели
- очаквания принос на финансовия инструмент за постигането на специфичните цели

Може да включва:

- анализ на случаите на пазарна неефективност, неоптимални инвестиционни ситуации и инвестиционни нужди на пазара с цел постигане на специфични цели
- оценка на добавената стойност на ФИ
- оценка на допълнителните публични и частни ресурси
- научени уроци от минали ФИ или други държави
- инвестиционна стратегия, продукт, крайни получатели
- очаквани резултати и индикатори
- комбиниране на средства от различни фондове

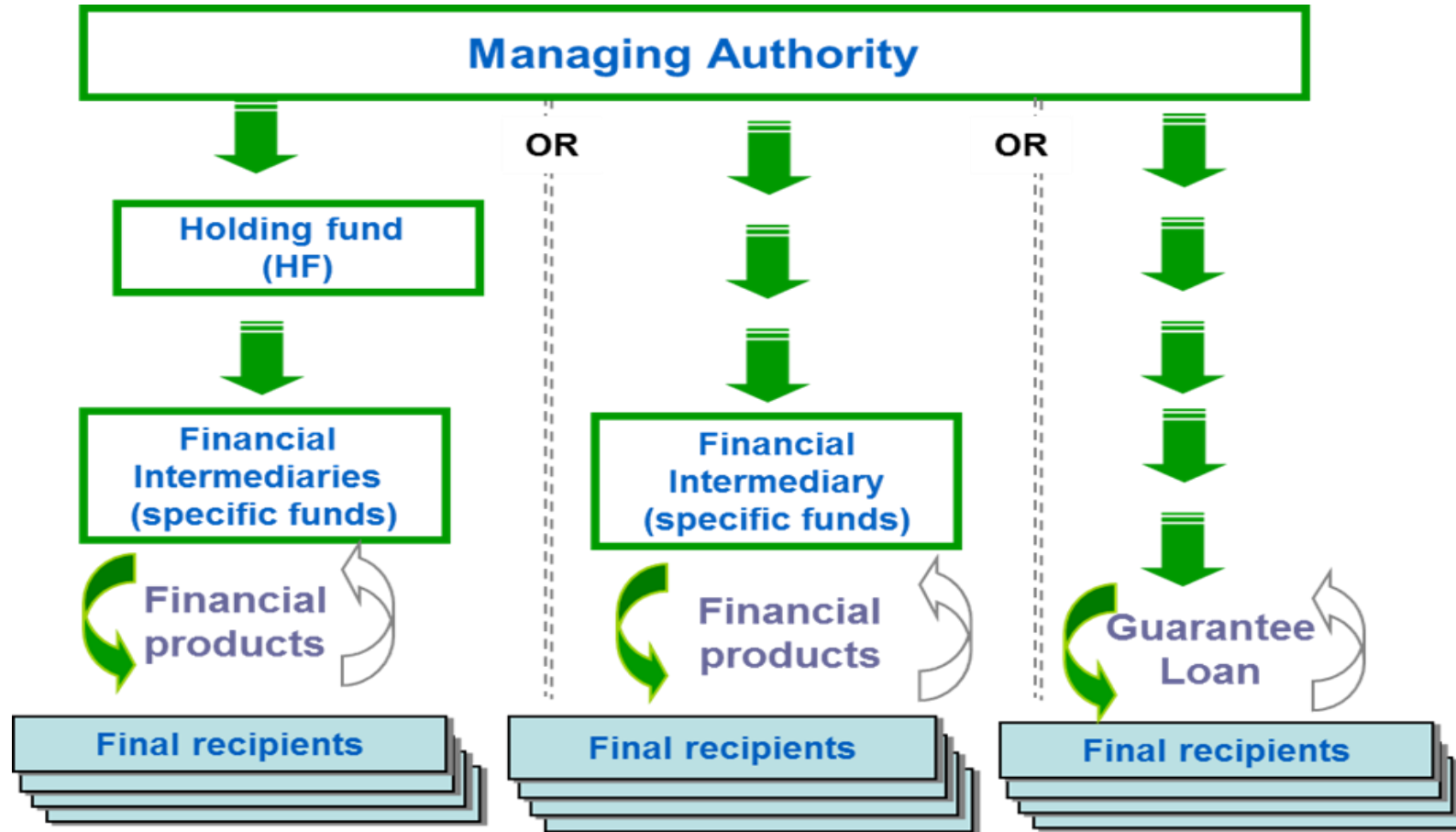

Комбинирано финансиране (ФИ и БФП)

- Финансовите инструменти могат да се комбинират с БФП **в рамките на единична операция** по ФИ и на едно споразумение за финансиране, като и двата вида подкрепа се предоставят от субекта, изпълняващ финансовия инструмент.
- В такъв случай правилата, приложими за финансовите инструменти, се прилагат и за тази единична операция по финансов инструмент.
- Подкрепата за програмата под формата на БФП трябва да е пряко свързана и необходима за финансовия инструмент.
- Подкрепата не може да надвишава стойността на инвестициите, подкрепяни чрез финансовия продукт.
- Могат да се правят директни плащания на крайният получател (а не само в негова полза, както е в 2014-2020).
- Подкрепата за крайните получатели може да се комбинира с подкрепа от който и да е фонд или друг инструмент на Съюза и може да обхваща едни и същи разходни позиции (**комбиниране в две отделни операции**).
- В случай на комбинирана подкрепа съгласно параграфи за всеки източник на подкрепа се води отделна документация.

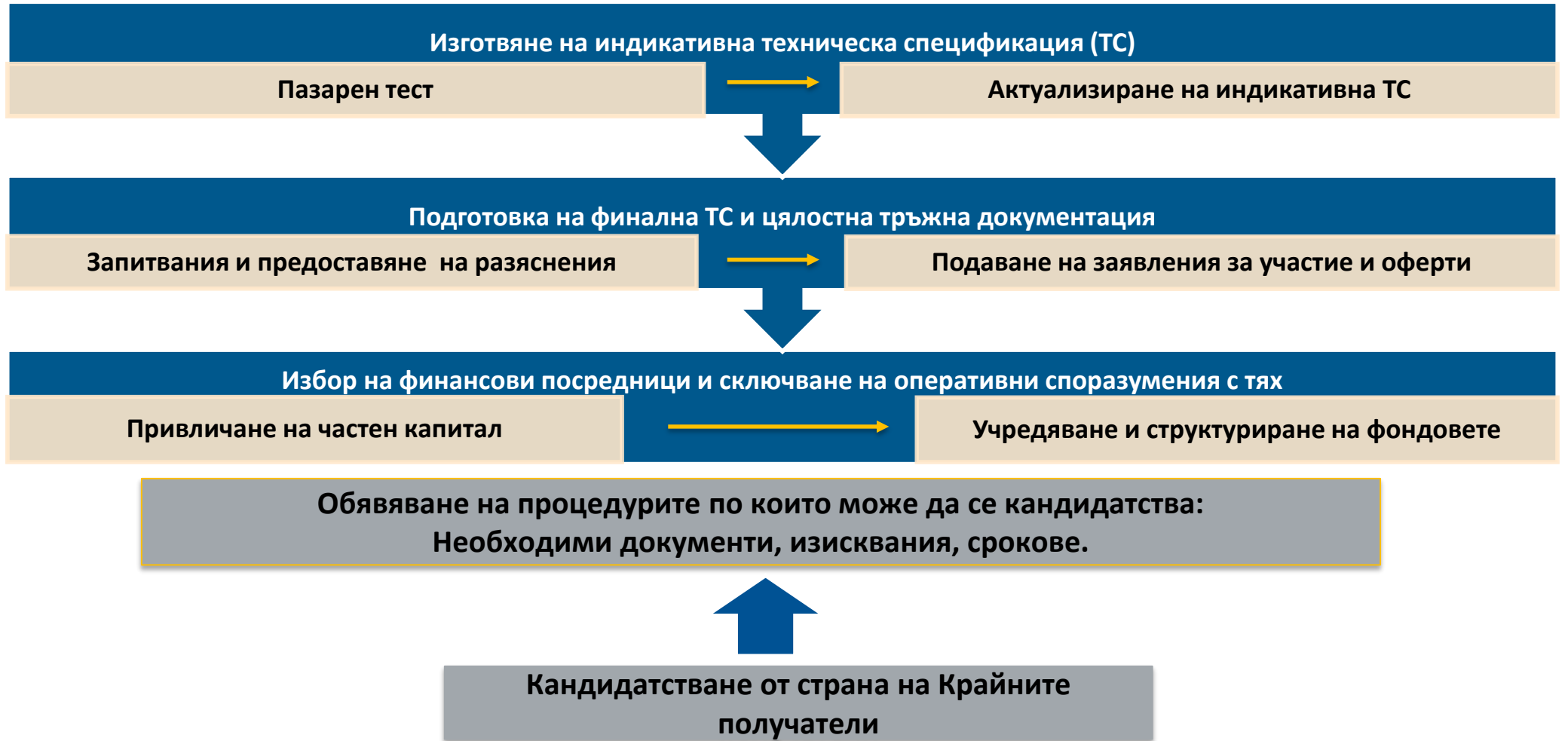

Изпълнение на ФИ

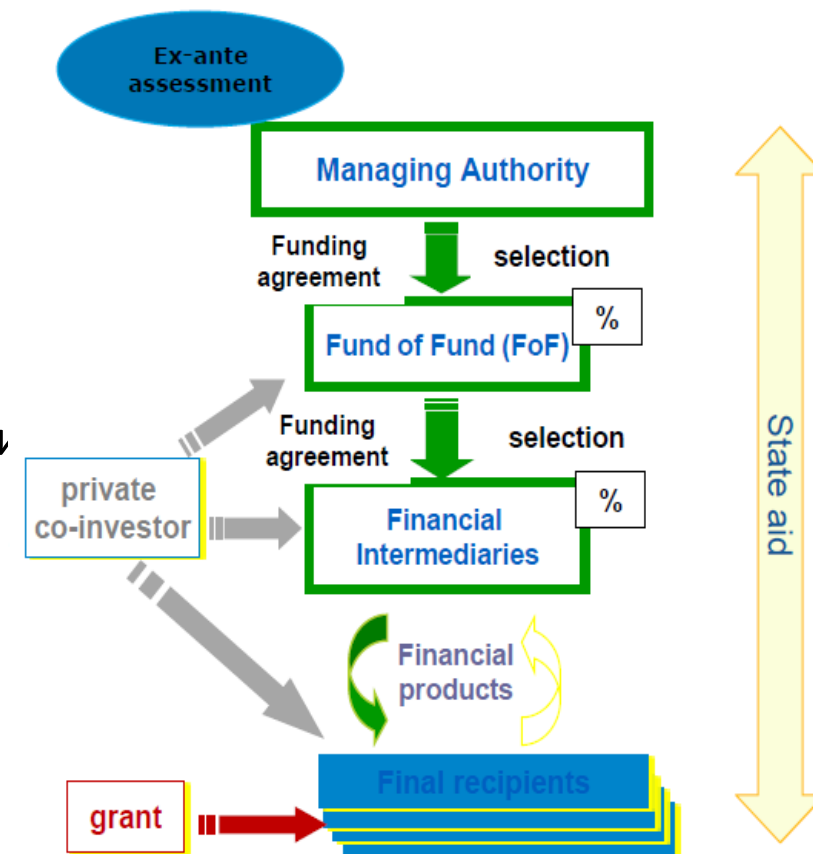
Избор на финансови посредници (Financial Intermediaries)

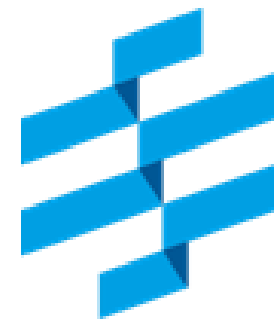

Жизнен цикъл на ФИ

1. Предварителна оценка
2. Решение на УО за създаване на ФИ.
Избор на вариант за структуриране на ФИ.
3. Избор на орган за изпълнение на ФИ (ФнФ).
4. Подписване на финансово споразумение.
5. Плащания от програмата.
6. Структуриране на ФИ и избор на финансови посредници
7. Подписване на оперативни споразумения.
8. Изпълнение:
 - допустимост на инвестициите на крайните получатели;
 - разходи и такси за управление;
 - управление на свободните парични средства;
 - комбиниране на БФП с ФИ;
 - държавни помощи;
9. Докладване и мониторинг
10. Приключване

Примери от практиката

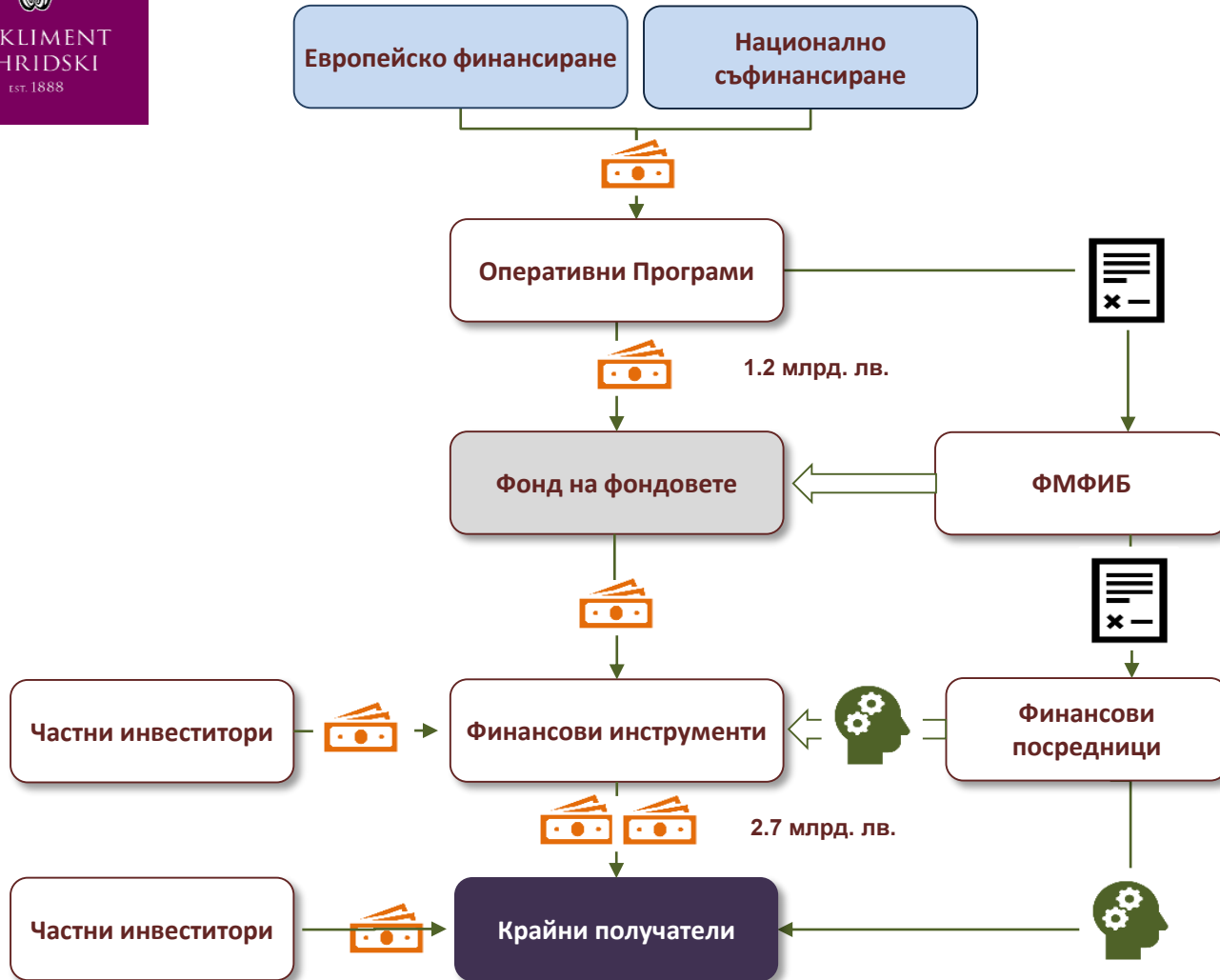

**FUND OF
FUNDS**

FUND MANAGER OF
FINANCIAL INSTRUMENTS
IN BULGARIA

ФМФИБ ЕАД (Фонд на Фондовете)

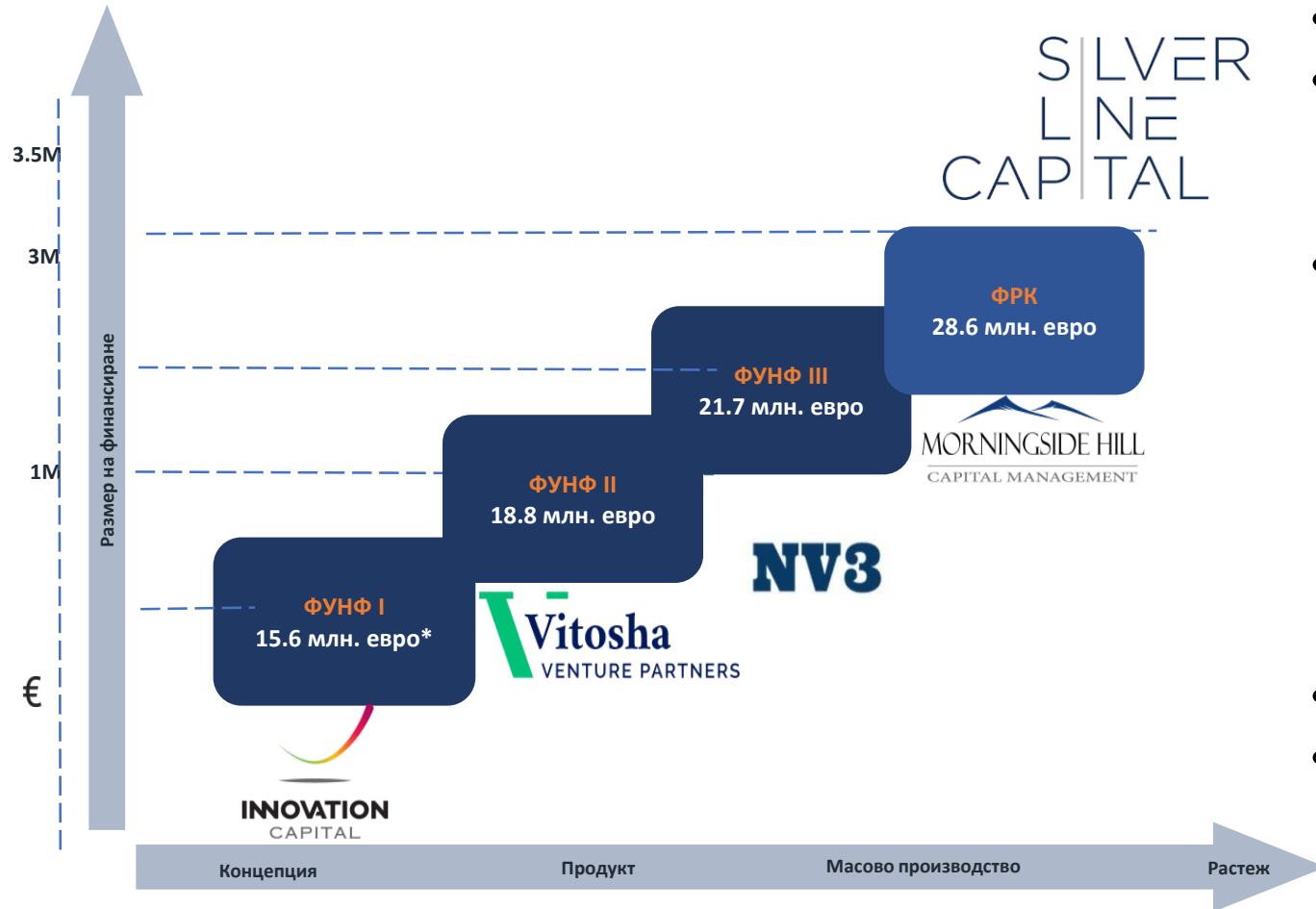
- Шест програми 2014-2020 г. (ОПРР, ОПОС, ОПИК, ОПРЧР, ПРСР, ПМДР) предоставят ресурс на ФНФ, който възлиза кумулативно на 1.2 млрд. лв. (около 10% от ЕСИФ)
- Фонд мениджър на финансови инструменти в България ЕАД (ФМФИБ) изпълнява функциите на Фонд на фондове (Холдингов фонд) от 2015 г.
- Основни цели:
 - Ефективно използване на Европейските средства;
 - Създаване на по-благоприятна бизнес среда;
 - постигане на икономии от мащаба;
 - осигуряване на устойчивост при управлението на средствата;
 - Изграждане на необходимата експертиза на национално ниво;

Финансови инструменти 2014-2020 г.

Фондове за ускоряване и начално финансиране (ФУНФ), Фонд за рисков капитал и Мецанин

- Фондове: 3 ФУНФ, ФРК и Мецанин
- Общ капитал: 293 млн. лв.
- Дялово и квази-дялово финансиране
- Цел: инвестиции в 433 иновативни фирми (старт-ъпи, МСП в ранен и зрял етап на развитие)
- Размер на инвестициите:
 - ✓ 30 хил. - 100 хил. лв. – старт-ъп във фаза на ускоряване
 - ✓ 100 хил. - 2 млн. лв. – старт-ъп в начален етап
 - ✓ 1.5 – 7 млн. лв. – МСП в ранен етап
 - ✓ 4.9 – 13.7 млн. лв. – МСП в зрял етап
- Срок на фонда – 10 г. + 2 г.
- Сектори – ИТ, здравеопазване, образование, e-commerce, развлечения, мода, транспорт, храни, сигурност, и др.

Микрокредитиране със споделен риск

Размер: от 5000 до 48 895 лв. или равностойност в евро

Облекчени условия (вкл. цената, срока и/или изискванията за обезпечение)

Финансира се придобиване на **материални и нематериални активи**; **работен капитал** във връзка с развитие или разширяване на дейности на предприятието или самонаетото лице; развитието и повишаването на **уменията на работниците и служителите** на (създаващото се, стартиралото) предприятие, или на предприемача в случай на самостоятелна заетост.

Микрофонд АД <http://www.mikrofond.bg/> – Бургас, Варна, Враца, Горна Оряховица, Кърджали, Пловдив, Разград, Силистра, Сливен, Смолян, София, Стара Загора

СИС Кредит АД <http://siscredit.com/> – Благоевград, Бургас, Бяла Слатина, Варна, Велико Търново, Враца, Дряново, Казанлък, Карлово, Козлодуй, Кюстендил, Луковит, Пазарджик, Плевен, Разград, Русе, София, Ст. Загора, Хасково, Ямбол.

СТИМУЛИРА
предприемачеството
със социална
насоченост на
уязвими групи

Първа инвестиционна банка АД

<https://www.fibank.bg/bg/biznes-klienti/kreditirane/mikrokreditirane/finansov-instrument-mikrokreditirane-sys-spodelen-risk>

Портфейлна гаранция за микрокредитиране

Кредит „Ново начало“

<https://www.mfi.bg/bg/produkti-i-uslugi/krediti/kredit-novo-nachalo/>

ФМФИБ предоставя гаранция, с която покрива риска от неизпълнение на индивидуални кредити (до 80%), при таван на портфейла от 25%, отпуснати на крайни получатели:

- стартиращи предприятия
- социални предприятия
- предприятия на уязвими групи

Предмет на инструмента

- подобрен достъп до финансиране
- по-ниска лихва и/или ниво на обезпеченост по кредита

Тип финансиране

- кредити (инвестиционни и оборотни) - до 50 000 евро
- срок на погасяване - до 5 години
- лихви – 25% по-ниски

ПОРТФЕЙЛНА ГАРАНЦИЯ С ТАВАН НА ЗАГУБИТЕ COVID-19 (ПРОГРАМА „ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ“)

**БЮДЖЕТ: 157 МЛН. ЛВ.
РЕСУРС ОТ ОПИК
(REACT-EU)**

**ДОПЪЛНИТЕЛЕН РЕСУРС
ОТ ОПИК - 96 МЛН. ЛВ.**

Крайни получатели

- Предприятия засегнати от COVID-19 с дейност повече от 3 г.

Предмет на инструмента

- подобрен достъп до финансиране
- инвестиционно и оборотно финансиране
- без обезпеченост по кредита
- подпомагане на затруднени предприятия поради пандемията с дейност повече от 3 г.
- съкратени срокове и намалена адм. тежест при кандидатстване

Тип финансиране

- кредити до 3 млн. лв., но не повече от 70% от оборота за 2019 или 2020 г., според това за коя от годините оборотът е бил по-голям; до лимита, определен по de minimis;
- гратисен период - 12 месеца
- без изисквания за обезпечения (но с лична гаранция от физическо лице)
- покритие на гаранцията – 80% (50% на портфейлно ниво)
- пазарни лихви според политиката на банката

Банки партньори

ПИБ, ДСК, Токуда банк, ОББ, Райфайзенбанк, Пощенска банка, Уникредит

Фонд за градско развитие (ФГР)

- 320 млн. лв. за заеми;
- 33,1 млн. лв. за гаранции;
- 3 фонда за градско развитие: София, Южна България и Северна България;
- 2 посредника, управляващи средствата;
- 540+ млн. лв. за проекти за градско развитие, енергийна ефективност, туризъм и културно наследство;
- Споделяне на риска с финансовия посредник;

Фонд за градско развитие (ФГР)

ФОНД ЗА УСТОЙЧИВИ ГРАДОВЕ

Посредник за
ФГР София и ФГР Юг

Посредник за ФГР Север

БОЛКАН АДВАЙЗЪРС

Одобрени проекти : 81 проекта с
финансиране от 175 млн. лв. (73%)

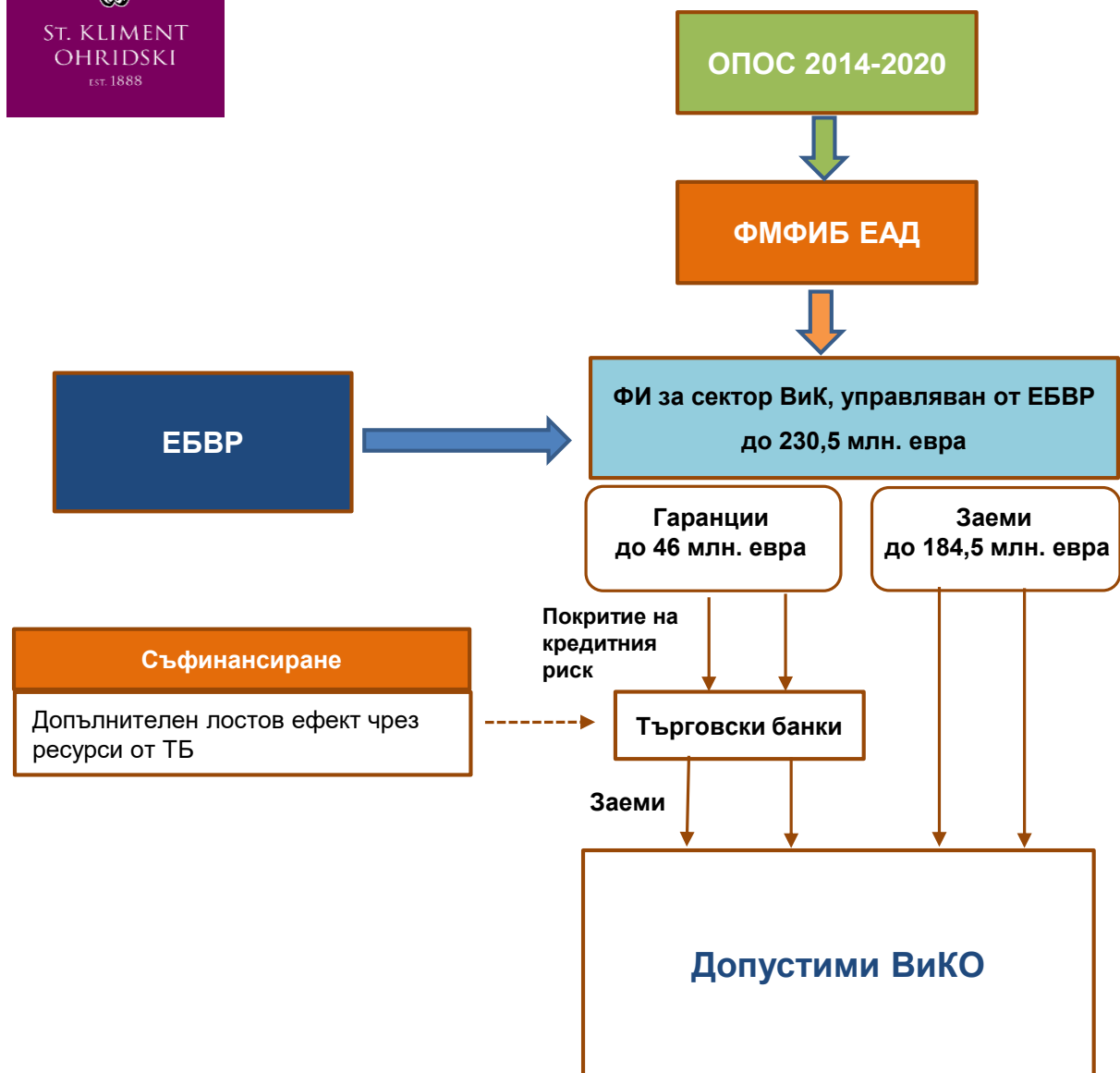
Сключени договори: 59 бр.

Разплатени средства: средно 25%

Очаквани резултати

- 4712 kt намалени емисии CO2
- 293 км обновени линии на градски транспорт
- 100 254 кв.м. рехабилитирани незастроени площи
- 103 000 кв.м. построени и обновени сгради

ФИ за развитие на Водния сектор

Цел на кредита

- инвестиционен кредит
- оборотни средства, необходими за свързани с инвестицията дейности – до 30%

Траншове - от ФМФИБ и от ЕБВР

Срок на кредита - до 15 години, вкл. гратисен период до 3 г.

Размер на кредита - до 15 млн. евра

Период на усвояване - до 31 декември 2023 г.

Лихвен процент

- 0 % лихва за средствата, предоставени от ФМФИБ
- пазарна лихва за средствата от ЕБВР

Обезпечение - залог на собствени приходи

Такси и комисиони

- без такси и комисионни за средствата от ФМФИБ
- такси на ЕБВР

Гаранционно покритие - до 80% от размера на главницата

Научени уроци от програмен период 2014-2020 г.

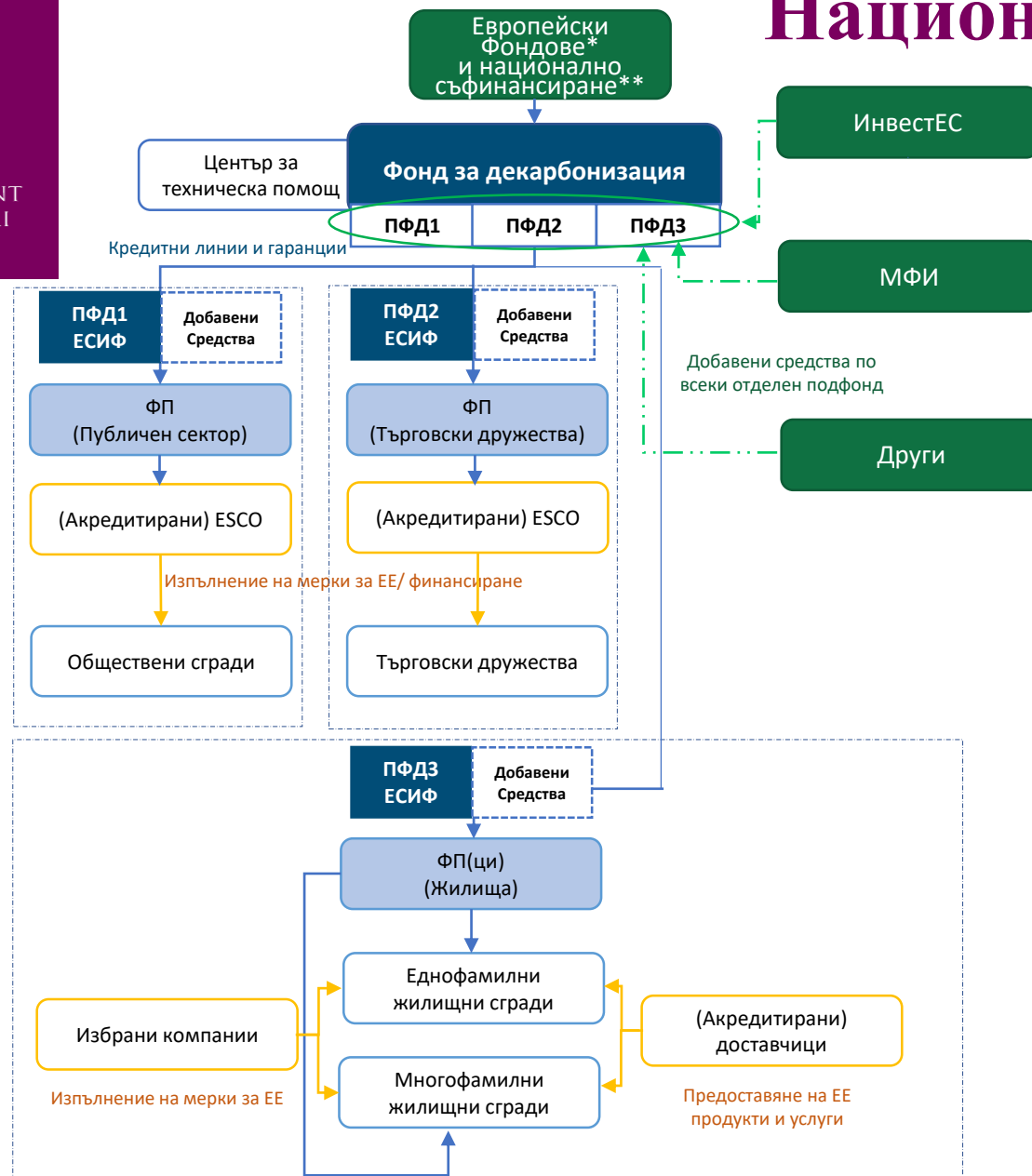
- Да се използва и надгражда натрупания опит и капацитет от предишните програмни периоди;
- По-голяма информираност за потенциала на ФИ;
- Предотвратяване на конкуренция между ФИ и БФП;
- Необходимост от по-голяма гъвкавост и по-малко ограничения в допустимостите;
- Максимална опростеност и минимална административна тежест;
- Повишаване атрактивността на ФИ;
- Наличие за БФП за „меки мерки“ – обследвания, одити и др.
- Наличие на техническа подкрепа за подготовка на проекти;
- Необходимост от национални правила за ФИ;
- Необходимост от промени в нормативната база.

Финансови инструменти 2021-2027 г. (индикативни)

Програма „Развитие на регионите“ (ПРР) 2021-2027 г.

- **Финансови инструменти в следните сектори:**
 - Инфраструктурни мерки за насърчаване на икономическата активност;
 - Енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради;
 - Устойчива градска мобилност;
 - Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства;
 - Образователна инфраструктура;
 - Здравна и социална инфраструктура, включително детски ясли;
 - Спорт;
 - Туризъм, култура, културно и историческо наследство.
- Финансови продукти: заеми и гаранции
- Революиращ ресурс от JESSICA и ФГР
- Потенциални финансови инструменти по Фонда за справедлив преход

Национален фонд за декарбонизация

- Дългосрочната национална стратегия за саниране на сградите до 2050 г.
- Реформа в Плана за възстановяване и устойчивост на България
- Необходими инвестиции – 26,8 млрд. лв. до 2050 г.
- Техническа подкрепа от ГД Реформи в ЕК реализирана чрез ЕИБ – до края на 2022 г.
- Регулаторни реформи – финансиране чрез битовите сметки, дефиниция за енергийна бедност, и др.
- Стартиране работата на фонда – Q4/2024
- Комбинация на БФП с финансови инструменти
- Иновативни финансови модели – чрез битови сметки, зелени облигации, зелени ипотeki, преференциални заеми, ЕСКО (ЕРС), МФИ и др.
- Център за техническа помощ (one-stop shop)
- Техническа помощ от ЕС (ELENA)

*Средства по Европейските фондове, продължение на ЕСИФ 2014 -2020

** Съобразно възможностите на държавния бюджет

Програма “Конкурентоспособност и иновации в предприятията” (ПКИП) 2021-2027 г.

- Фонд „Иновации в предприятията“ – дялови и квази-дялови инвестиции за развитие на иновационния капацитет на предприятията.
- Финансов инструмент за рисково финансиране за иновации и дигитализация.
- Дългов инструмент за Интегрирани териториални инвестиции за научни изследвания, иновации и въвеждане на модерни технологии.
- Фондове за старт-ъпи, рисков капитал и растеж с цел засилване на конкурентноспособността на МСП.
- Дългов инструмент за ИТИ за подкрепа на инвестиции в предприятия или индустриални парковете.
- Заеми и гаранции за Енергийна ефективност и намаляване емисиите на ПГ.
- Заеми и гаранции в подкрепа на МСП за насърчаване прехода към кръгова икономика.
- Програма InvestEU – инвестиции за засилване конкурентноспособността на МСП. ФИ ще бъде управляван от ББР.

Програма „Околна среда“ (ПОС) 2021-2027 г.

Приоритет 1 “Води”

Заеми за осигуряване на самоучастието на консолидирани ВиК оператори в инвестиционни проекти финансирани основно с БФП. Инвестиции в инфраструктура за питейни и отпадъчни води.

Приоритет 2 “Отпадъци”

Мерки за развитие на инфраструктурата, свързана с управление на битовите отпадъци на регионално ниво. Заеми за финансиране на самоучастие по проекти одобрени с БФП или самостоятелни заеми. Мерки за рециклиране на отпадъците.

Приоритет 3 “Въздух”

Мерки за намаляване замърсяването на въздуха от транспорта и насърчаване на електромобилността. Гаранционна схема за финансов лизинг. Субсидия за закупуване на електромобил до 30% от стойността, но не повече от 12 хил. лв. и връщане на стар дизелов автомобил.

Програма InvestEU

Мерки за Устойчива инфраструктура, чрез инвестиции във ВЕИ, пречистване на отпадъчни води и управление на отпадъците. ФИ ще бъде управляван от ББР.

Програма „Транспортна свързаност“ (ПТС) 2021-2027 г.

Фонд за развитие на интермодален транспорт

- Изграждане на нови или развитие на съществуващи интермодални терминали;
- Връзки между различните видове транспорт;
- Складови площи и логистични центрове;
- Интермодални транспортни единици, подвижен състав и оборудване за претоварване;
- Развитие на съществуващи интермодални платформи (включително такива при пристанищата).

Крайни получатели:

Жп превозвачи, оператори на интермодални терминали, логистични и спедиторски компании, оператори на летища, пристанищни оператори, други компании с интерес да развият интермодален транспорт.

Финансови продукти: заеми (20 г.) и/или гаранции

Възможна комбинация на ФИ с БФП.

Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) 2021-2027 г.

Дългови и дялови финансови инструменти за:

- Развитие на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност - внедряване на разработки в индустрията, доразвиване на човешкия капацитет, интернационализация на дейността, допълнително оборудване, модернизиране и разширяване на изградената инфраструктурата.
- Развитие на изследователски инфраструктури, лабораторни комплекси и др.
- Създаване регионални иновационни центрове и прилежаща изследователска инфраструктура към индустриалните паркове.
- Насърчаване на пазарната ориентация и бизнес уменията в публичните висши училища и научни организации.
- Допълващо финансиране за проекти, получили „Печат за високи постижения“.
- Финансиране на участие в европейски партньорства за съвместни научни изследвания, трансфер на ноу-хау и други съвместни инициативи.

Програма „Образование“ 2021-2027 г.

Финансов инструмент (дялов и дългов) за подкрепа за стартиране на собствен бизнес или друг вид предприемаческа дейност от страна на студенти, докторанти и преподаватели от всички висши училища.

Цел: Подкрепени старт-ъпи – 227 бр.

Програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) 2021 – 2027 г.

- Кредити за социални предприятия и за стартиращи предприятия, собственост поне 50% на уязвими лица. Възможност за комбинация с БФП.
- Кредити за подобряване на работната среда за микро, малки, средни и големи предприятия.

Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“ (ПМДРА) 2021-2027 г.

- Инвестиционен кредит (до 1 млн. лв.) и оборотен кредит до 30% от стойността на инвестиционния заем.
- Заем със споделяне на риска в комбинация с БФП за същия проект

Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г.

Финансов продукт портфейлна гаранция с таван на загубите за финансиране на земеделски и неземеделски дейности в селските райони.

План за възстановяване и устойчивост (версия 15.10.2021г.)

- ✓ Програма за публична подкрепа за развитие на индустриални зони, паркове и сходни територии и привличане на инвестиции – 416.5 млн лв.
- ✓ Програма за икономическа трансформация – 1.2 млрд. лв.
 - **Фонд 1 – „Растеж и иновации“** – гаранционни и дялови инструменти, управлявани от ЕИФ (ЕИБ), чрез програма InvestEU.
 - **Фонд 2 – „Зелен преход и кръгова икономика“** - грантова схема в подкрепа на МСП за изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия. Достъп до финансови ресурси за МСП и големи предприятия в подкрепа на прехода към кръгова икономика.
- ✓ **Енергийна ефективност на сградния фонд – 1.81 млрд. лв.**
 - Компонент 1 – мерки за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд - 1.499 млрд. лв.
 - пакет 1 – до 30.09.2022 г. – 100% БФП
 - пакет 2 – до 01.03.2023 г. – **80% БФП + 20% самоучастие**
 - Компонент 2 и 3 - мерки за финансиране за енергийно обновяване на нежилищни сгради, включително обществени сгради и сгради в областта на производството, търговията и услугите, както и сгради от сектор туризъм (МСП и големи предприятия; **50% БФП**) – 976.4 млн. лв.

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО!

д-р инж. Дочка Василева

Управление „Проектна информация и финансиране“

„Фонд Мениджър на Финансови Инструменти в България“ ЕАД
(Фонд на Фондовете)

Тел. +359 885 353 075

d.vassileva@fmfib.bg

бул. Ген. Тотлебен 30-32
1606 София

www.fmfib.bg

**FUND OF
FUNDS**

FUND MANAGER OF
FINANCIAL INSTRUMENTS
IN BULGARIA

ONE DIRECTION
MANY OPPORTUNITIES

EUROPEAN UNION

Глава пета

Финансиране на инвестиции¹

¹ Илия Караниколов

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

Финансови инструменти
Програма InvestEU

февруари 2022 г.

Финансови инструменти на политиката на сближаване до и след 2020 г.

Цели на Програмата InvestEU

Програма InvestEU е с период на действие 2021 - 2027г., планирана, като основен инструмент на ЕК, *под непряко управление (чл. 62, ал.1, т. в от Финансовият регламент)*, за подкрепа на инвестиции и осигуряване на достъп до финансиране на ниво ЕС за стимулиране на възстановяването, екологичния растеж, заетостта и благосъстоянието в цяла Европа.

Като механизъм за единна инвестиционна подкрепа за политиките на Съюза, Програмата цели да подкрепи **приоритетните политики на ЕС**, чрез финансиране на инвестиционни операции, които допринасят за:

- ❖ конкурентоспособността на Съюза, включително иновации и цифровизация;
- ❖ устойчивостта на икономиката на Съюза и нейния растеж;
- ❖ социалната устойчивост и приобщаване на Съюза; и
- ❖ интеграцията на капиталовите пазари на Съюза и диверсификация на източниците на финансиране за предприятията от Съюза и насърчаване на устойчиво финансиране.

Целта е да се мобилизират публични и частни инвестиционни операции в рамките на ЕС за справяне с пазарните неуспехи и инвестиционния недостиг, които възпрепятстват постигането на целите на ЕС по отношение на устойчивостта, конкурентоспособността и приобщаващия растеж.

Инструменти на Програма InvestEU

Програмата InvestEU включва:

- ❖ **Фонд InvestEU** (26,2 милиарда евро гаранции), приемник на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) и настоящите централно управлявани финансови инструменти – създаден е като единен фонд, който използва и надгражда опита, придобит при инвестиране на ЕФСИ, създаден в рамките на Плана за инвестиции за Европа, като обединява в единен инструмент 13 (тринадесет) централно управлявани финансови инструмента на ЕС и ЕФСИ. Програмата събира под „един покрив“ множеството финансови инструменти, които в момента са в подкрепа на инвестициите в ЕС в общ фонд със силен финансов капацитет и единен набор от интегрирани изисквания и правила за изпълнение за прилагане през целия финансов цикъл за улеснение на крайните получатели и финансовите посредници.
- ❖ **Консултантски център InvestEU** (Advisory Hub) (400 милиона евро), който замества Европейски инвестиционен консултантски център (EIAN) и настоящите централизиран инициативи за техническа помощ;
- ❖ **Портал InvestEU** (300 милиона евро), приемник на портала за европейски инвестиционни проекти.

Инструменти на Програма InvestEU

- ❖ Фондът InvestEU предоставя бюджетна гаранция от ЕС, която подкрепя финансовите продукти, подготвени и предоставени от партньорите по изпълнението. Насочен е към приоритетни проекти с добавена стойност, като насърчава последователен подход за финансиране на целите на политика на ЕС, Фондът ще използва ефективна комбинация и допълняемост от инструменти за финансиране на инвестиции, при избягване на дублиране и припокриване.
- ❖ Консултантският център InvestEU (Advisory hub) предоставя техническа помощ, която ще подпомага подготовката, разработването и изпълнението на качествени и жизнеспособни проекти. Техническата подкрепа ще подпомага и екологичната и социалната устойчивост на финансирането.
- ❖ Порталът InvestEU ще представлява база данни, осигуряваща видимост на проекти, търсещи финансиране, и ще предоставя на инвеститорите информация за възможностите за инвестиции.

Бюджет на Програма InvestEU

InvestEU Fund (в милиарди EUR)		Условна гаранция ДЧ	InvestEU (гаранция)	%
NGEU (Next Generation)		5,93	14,83	56,7
MFF (Многогодишна финансова рамка)		4,53	11,33	43,3
Общо		10,46	26,16	100
	ЕИБ	Партньори по изпълнението	InvestEU	%
Към края на 2022г.	6,67	2,23	8,9	
Към края на 2023г.	11,12	3,71	14,83	
Общо	17,79	5,94	23,73	90,7

Компоненти на политиката

Компоненти на политиката на InvestEU включват:

❖ Устойчива инфраструктура (9,9 милиарда евро гаранции):

Финансира проекти за устойчива енергия, цифрова свързаност, отбранителна индустрия, транспорт, кръгова икономика, води, отпадъци, друга екологична инфраструктура и др.

❖ Научни изследвания, иновации и цифровизация (6,6 милиарда евро гаранции):

Финансира проекти за научноизследователски дейности и иновации, изнасяне на резултатите от научните изследвания на пазара, дигитализация на индустрията, напредък на иновативни компании, развитие на изкуствен интелект и др.

❖ Малки и средни предприятия (6,9 милиарда евро гаранции):

Улесняване достъпа до финансиране за малки и средни предприятия (МСП), малки компании със средна капитализация (с персонал до 499 души), включително капиталова подкрепа за МСП.

❖ Социални инвестиции и умения (2,8 милиарда евро гаранции):

Финансира проекти за умения, образование, обучение, социални жилища, училища, университети, болници, социални иновации, здравеопазване, дългосрочни грижи и достъпност, микрофинансиране, социални предприятия, интеграция на мигранти, бежанци, хора от уязвими групи и др.

Раздели на фонд InvestEU

Компонентите на политиката се състоят от два раздела определени от гледна точка на произхода на ресурсите, с които тя е обезпечена:

- ❖ **раздел „ЕС“** (съдържа се във всеки прозорец) е насочен към която и да е от следните ситуации:
 - i) прояви на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации, свързани с приоритетите на политиката на Съюза;
 - ii) прояви на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации, които засягат целия Съюз или са специфични за конкретна държава членка; или
 - iii) прояви на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации, които се нуждаят от разработване на иновативни финансови решения и пазарни структури, по-специално нови или сложни прояви на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации.
- ❖ **раздел „Държави членки“** (може да се съдържа във всеки прозорец) е насочен към специфични прояви на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации в един или няколко региона или държави членки *с цел постигане на целите на политиката на фондовете при споделено управление* или на допълнителната сума, предоставена от държава членка, по-специално с цел задълбочаване на икономическото, социалното и териториалното сближаване в Съюза чрез преодоляване на дисбалансите между неговите региони.

Ползи от създаване на раздел „Държави членки“

- ❖ Възможност за постигане целите на политиките под споделено управление.
- ❖ Значителен ливъридж (в зависимост от дизайна на продукта и пазарните условия).
- ❖ Мобилизиране на голям обем частно финансиране за крайните получатели.
- ❖ *Възможност за използване на готови продукти под раздел „ЕС“.*
- ❖ По-ниска административна тежест.
- ❖ Възможност за обединяване на рискове и ресурси.
- ❖ Няма нужда от национално съфинансиране.
- ❖ Условно задължение, въз основа на споделени рискове.
- ❖ Прилагане на единен набор от правила (правила InvestEU).
- ❖ Облекчени правила държавна помощ.

Източници на средства по раздел „Държави членки“

Средствата по раздела се предоставят на ЕК под режим на *непряко управление* от държавата членка на **доброволна основа** от средствата предоставени на страната чрез:

- ❖ Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР);
- ❖ Европейския социален фонд+ (ЕСФ+);
- ❖ Кохезионния фонд;
- ❖ Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА);
- ❖ Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);
- ❖ Механизма за възстановяване и устойчивост („RRF“);

и/или

- ❖ Парична вноска - от собственият бюджет на държавата членка под формата на пари в брой или гаранция.

Предоставените средства се използват за **провизиране** на частта от гаранцията от ЕС в рамките на раздел „Държави членки“, обхващаща операции по финансиране и инвестиране в съответната държава членка, или за евентуалния принос към консултантския център InvestEU.

При създаване на раздел „Държави членки“, държавата членка следва да издаде условна гаранция в полза на ЕК за покриване на потенциални загуби за частта от гаранцията на ЕС, която не е покрита от провизия, като издава условна гаранция (Back-to-Back-Guarantee) в полза на Съюза.

Цели на раздел „Държави членки“

Средствата по раздела се използват за подпомагане постигане на целите на политиката, формулирани в Споразумението за партньорство, съгласно разпоредбите за подготовка и изпращане на Споразумението за партньорство, съдържащи се в Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021 — 2027 г. (CPR), в програмите или в Стратегическия план по Общата селскостопанска политика (ОСП), които участват в програмата InvestEU с оглед на изпълнение на съответните мерки, определени в Плана за възстановяване и устойчивост, изготвен съгласно Регламент (ЕС) 2021/241, или в други случаи — за целите, определени в Споразумението за финансов принос, **в зависимост от произхода на внесената сума.**

Подкрепа чрез фонд InvestEU

Подкрепата по фонд InvestEU се предоставя чрез **бюджетна гаранция** при поискване, предоставена от бюджета на Съюза. На практика фондът увеличава въздействието на бюджета на ЕС, като „прави повече с по-малко“.

Гаранцията от ЕС се предоставя на партньори по изпълнението като неотменима и безусловна гаранция при поискване в съответствие с член 219, параграф 1 от Финансовия регламент. Гаранцията от ЕС се използва с цел покриване на риска на различните видове финансови инструменти, предоставени от партньорите по изпълнението.

Допустими видове финансиране

Гаранцията от ЕС може да се използва с цел покриване на риска за следните видове финансиране, предоставяно от партньорите по изпълнението:

- ❖ заеми, гаранции, насрещни гаранции, инструменти на капиталовия пазар, всякакви други форми на финансиране или кредитно подобрене, включително подчинен дълг, или капиталови или квазикапиталови инвестиции, предоставяни пряко или косвено чрез финансови посредници, фондове, инвестиционни платформи или други средства, които следва да бъдат насочени към крайни получатели;
- ❖ финансиране или гаранции от партньор по изпълнението, предоставени на друга финансова институция, което ѝ позволява да извършва финансиране съгласно горната точка.

Инвестиционни насоки, анекс към Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU, определят изискванията за допустимост на финансовите продукти и финансовите и инвестиционни операции в рамките на прозорците на политиката на фонд InvestEU.

Допустими форми на интервенция

Партньори по изпълнението могат да предоставят финансиране **директно** на крайните получатели или **непряко** чрез частни или публични финансови посредници.

При директните операции партньорите по изпълнението пряко финансират крайните получатели.

- ❖ Директните операции, не могат да надвишава 50% от общата стойност на подпомаганият проект, като при проекти в съответствие с политики на ЕС може да достигне 70%;

При непреки (индиректни) операции партньорите по изпълнението сключват споразумения с финансови посредници в съответствие с член 208, параграф 4 от Финансовия регламент. В тези случаи партньорите по изпълнение следват да изберат финансови посредници следвайки процедури, еквивалентни на прилаганите от Комисията при техният избор.

- ❖ за непреки операции с дялов капитал, инвестицията не трябва да надвишава 50% от размера на фонда;
- ❖ за дългово финансиране, най-малко 20% от експозицията следва да се задържа от финансовия посредник.

Видове финансови продукти

Финансовите продукти могат да бъдат под формата на:

- ❖ Общи финансови продукти - поддържат една или повече области на политиката, обхванати във всеки прозорец на политиката.
- ❖ Тематични финансови продукти - съсредоточени върху ясно определена област на политиката на Съюза с по-висока добавена стойност, където пазарната неефективност или неоптималната инвестиционна ситуация не могат да бъдат преодолени от общи финансови продукти, тъй като значително се отклоняват от условията на тези налични общи финансови продукти. Това може да се дължи по-специално на високорисковия профил на финансовите и инвестиционните операции, които изискват по-висока гаранция от ЕС покритие чрез асиметрично, ограничено или никакво споделяне на риска с партньора по изпълнението.
- ❖ Съвместен общ или тематичен финансов продукт - за по-ефективен начин за справяне с целите на политиката, попадащи в повече от един прозорец. Такива продукти следва да комбинират ресурси от два или повече прозореца.

Смесено финансиране (Blending operation)

Програма InvestEU допуска операциите със смесено финансиране (Blending operation), чрез подкрепа от фонда InvestEU.

Смесеният елемент, предоставен от секторната програма, може да бъде под формата на безвъзмездна помощ или финансов инструмент и трябва да отговаря на правилата за допустимост на съответната секторна програма.

Комбинираният елемент под формата на финансов инструмент може да се комбинира и да споделя риска с гаранцията на InvestEU.

Решението за отпускане на всяка помощ се взема самостоятелно и независимо едно от друго.

Изпълнението на операцията по смесване се извършва съгласно правилата на InvestEU.

Крайните получатели следва договорно да потвърдят, че комбинацията от подкрепа от фонда InvestEU и от други програми на Съюза не надвишава общата стойност на проекта и че подкрепеното от InvestEU финансиране не се използва за предварително финансиране на безвъзмездна помощ от програми на Съюза или че безвъзмездна помощ от програма на Съюза няма да се използва за възстановяване на подкрепата на InvestEU.

Рамкови операции по програма InvestEU

Приемането на рамкови операции подпомага партньорите по изпълнението и инвестиционния комитет да се справят с относително малки и хомогенни операции, които могат да бъдат обединени заедно поради общи характеристики, които споделят основните подпроекти.

Използването на рамкови операции има за цел да ускори процеса на одобрение в полза на по-малки спонсори на проекти, компании и финансови посредници, често опериращи в пазарни сегменти, за които бързината при вземане на решения е от съществено значение.

Обхватът на пояснителна бележка на ЕК относно Рамковите операции (РО) е да очертае характеристиките на самите рамкови операции както и характеристиките на подпроектите които ги съставляват за да може дадена финансова и инвестиционна операция да отговаря на изискванията за рамкова операция.

Характеристика на рамковите операции

Рамкова операция е най-общо:

- ❖ инструмент, програма или структура, която съдържа в себе си подпроекти;
- ❖ обединява относително малки и хомогенни операции, които имат общи характеристики като;
 - фокусирани върху един конкретен сектор или сектори, формиращи област на политика, към които е насочен финансовия продукт;
 - насочени към географско покритие, ограничено до една единствена държава членка, освен ако партньорът по изпълнение не обоснове надлежно необходимостта от покритие от няколко държави;
 - целеви крайни получатели, които споделят едни и същи характеристики - имат сравними и предварително дефинирани общи характеристики и срок на изпълнение.

Прагове на рамковите операции

Директни рамкови операции:

- Максималният обем на финансиране от партньора по изпълнение, покрито от гаранция на InvestEU, не може да надвишава 250 милиона евро;
- Размерът на финансирането на всеки подпроект не може да надвишава 25 милиона евро*

** В рамките на прозореца за МСП се прилагат ограниченията на GBER.*

Индиректни дългови рамкови операции:

- Максималният обем на финансиране (или максимален обем на портфейла), покрит от гаранцията на ЕС, не може да надвишава 500 милиона евро*
- В случай на гаранции с таван на загубите, има определен таван на загубите от 50 милиона евро на портфейлно ниво.

** Таванът е 1 млрд. евро. за надлежно обосновани рамки включващи няколко държави.*

Процедура за избор на партньори по изпълнението

По раздел "ЕС" – конкурсна процедура на избор, в съответствие с член 154 от Финансовия регламент, чрез Покана за изразяване на интерес (Call for expressions of interest) – 30 юни и 1 октомври 2021г. и включва.

- ❖ Панел за оценка – проверка за допустимост, критерии за качество (максимум 30 точки) и въздействие, произтичащо от Регламента InvestEU (максимум 70 точки).
- ❖ Прагове за качество (18 т.) и въздействие (42 т.) - оценката на заявленията взема предвид среднопретеглената оценка на предложените финансови продукти и оценката на тези с най-голямо въздействие.
- ❖ Класиране в съответствие с точкуването - Комисията ще договори споразумение за гаранция с всички избрани (потенциални) партньори по изпълнението над праговете, в зависимост от наличност на бюджета.

По раздел „Държави членки“

Потенциалния/ите партньор/и по изпълнението се предлагат от ДЧ в съответствие с член 15, параграф 1, от Регламента за InvestEU, като задължението на Комисията е да информира съответната ДЧ за избрания/ите партньор/и по изпълнението. |

Изисквания за допустимост

Управление на средства на Съюза под непряко управление се допуска само от субекти попадащи в обхвата на чл. 62, ал.1, т. в от Финансовият регламент успешно преминали оценка на системите, правилата и процедурите си в съответствие с чл. 154 от Финансовият регламент (Pillar assessment).

Важи и за двата раздела!!!

Оценка за допустимост

В съответствие с чл. 154 от Финансовият регламент оценката включва :

- ❖ функционирането на ефективна и ефикасна система за вътрешен контрол, основана на най-добрите международни практики и даваща възможност по-специално за предотвратяване, откриване и отстраняване на последиците на нередности и измами;
- ❖ използване на счетоводна система, предоставяща своевременно точна, пълна и надеждна информация;
- ❖ субектите подлежат на независим външен одит, извършван в съответствие с международно възприетите одиторски стандарти от одиторска организация;
- ❖ прилагане на подходящи правила и процедури за предоставяне на финансиране на трети лица, включително прозрачни, недискриминационни, ефективни и ефикасни процедури за преглед, правила за възстановяването на недължимо платени средства и правила за изключване от достъп до финансиране;
- ❖ публикуват достатъчна информация за своите получатели, която е равностойна на предвидената по член 38 от Финансовият регламент;
- ❖ гарантират защита на личните данни, равностойна на посочената в член 5 от Финансовият регламент.

Органи на управление

Консултативен съвет включва:

- ❖ по един представител на всеки партньор по изпълнението;
- ❖ по един представител на всяка държава членка;
- ❖ един експерт, назначен от Европейския икономически и социален комитет;
- ❖ един експерт, назначен от Комитета на регионите.

Функции:

- ❖ съветва Комисията и управителния съвет относно разработването на финансовите продукти, които ще бъдат въведени съгласно настоящия регламент;
- ❖ съветва Комисията и управителния съвет относно тенденциите на пазара, пазарните условия, проявите на неефективност на пазара и неоптималните инвестиционни ситуации;
- ❖ обменя становища относно тенденциите на пазара и споделя най-добри практики.

Органи на управление

Управителен съвет

Състои от:

- ❖ четирима представители на Комисията;
- ❖ трима представители на групата на ЕИБ;
- ❖ двама представители на партньорите по изпълнението, различни от групата на ЕИБ,
- ❖ един експерт, назначен от Европейския парламент като член без право на глас.

Експертът, назначен от Европейския парламент като член без право на глас, не търси, нито приема инструкции от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, както и от което и да е правителство на държава членка или от друг публичен или частен орган, и действа напълно независимо. Този експерт изпълнява своите задължения безпристрастно и в интерес на програмата InvestEU.

Членовете на УС се назначават за срок от четири години с възможност за еднократно подновяване, с изключение на представителите на партньорите по изпълнението, различни от групата на ЕИБ, които се назначават за срок от две години.

Органи на управление

Управителен съвет

Функции:

- ❖ дава стратегически и оперативни насоки за партньорите по изпълнението, включително насоки относно разработването на финансови продукти и относно други оперативни политики и процедури, необходими за функционирането на фонда InvestEU;
- ❖ приема методическата рамка за риска;
- ❖ следи изпълнението на програмата InvestEU;
- ❖ отговаря на допитвания, отразявайки становищата на всички свои членове, относно списъка с предварително одобрени кандидати за инвестиционния комитет, преди те да бъдат избрани;
- ❖ приема правилник за дейността на секретариата на инвестиционния комитет;
- ❖ приема правилата, приложими за операциите с инвестиционни платформи.

Органи на управление

Инвестиционен комитет (независим орган)

Състои от четири различни състава, съответстващи на четирите компонента на политиката.

Всеки състав се състои от 6 външни експерти, получаващи възнаграждение. Експертите се избират и се назначават от Комисията по препоръка на управителния съвет. Експертите се назначават за срок от максимум четири години с възможност за еднократно подновяване..

Съставът на инвестиционния комитет гарантира, че комитетът познава задълбочено секторите, обхванати от компонентите на политиката и географските пазари в Съюза.

Четирима членове са постоянни членове на всеки от четирите състава на инвестиционния комитет, а двама са с опит в областта на съответния компонент на политиката.

Функции:

- ❖ разглежда предложенията за операции по финансиране и инвестиране, представени от партньори по изпълнението за покритие по линия на гаранцията от ЕС, *които са минали проверката на съответствието от страна на Комисията;*
- ❖ проверява съответствието на предложенията с регламента за създаване на InvestEU и със съответните инвестиционни насоки.

Процес на одобрение операциите

Стъпка 1: Оценка на съответствието от ЕК:

- ❖ проверка за съответствие със законодателството на ЕС и политиките на ЕС (т.е. регламенти, директиви, процедури за нарушение, и др.). Решението на Комисията се взема чрез вътрешна консултация между различните генерални дирекции.
- ❖ само за тематични продукти се извършва проверка за допустимост, за потвърждение на добавената стойност от операцията по отношение на подобреното покритие на риска.

Документи които се представят от партньорите по изпълнението са: искане за проверка на съответствието (Policy Check Request) и контролен лист за проверка на допустимостта (Eligibility Checklist).

Стъпка 2: Инвестиционният комитет проверява съответствието с Регламента и Инвестиционните насоки за InvestEU, за да се оцени ползата от гаранцията на InvestEU.

Документи които се представят от партньорите по изпълнение са: искане за гаранция (Guarantee request form), самооценка (Scoreboard състояща се от 7 стълба на оценка от които 3 са количествени с обосновка), резюме за доказване на устойчивост (Sustainability proofing - общият обем операции следва да допринасят най-малко с 30% за постигане на целите в областта на климата. По прозорец „Устойчива инфраструктура“ най-малко 60% от общият обем операции следва да допринасят за постигане на целите в областта на климата и околната среда).

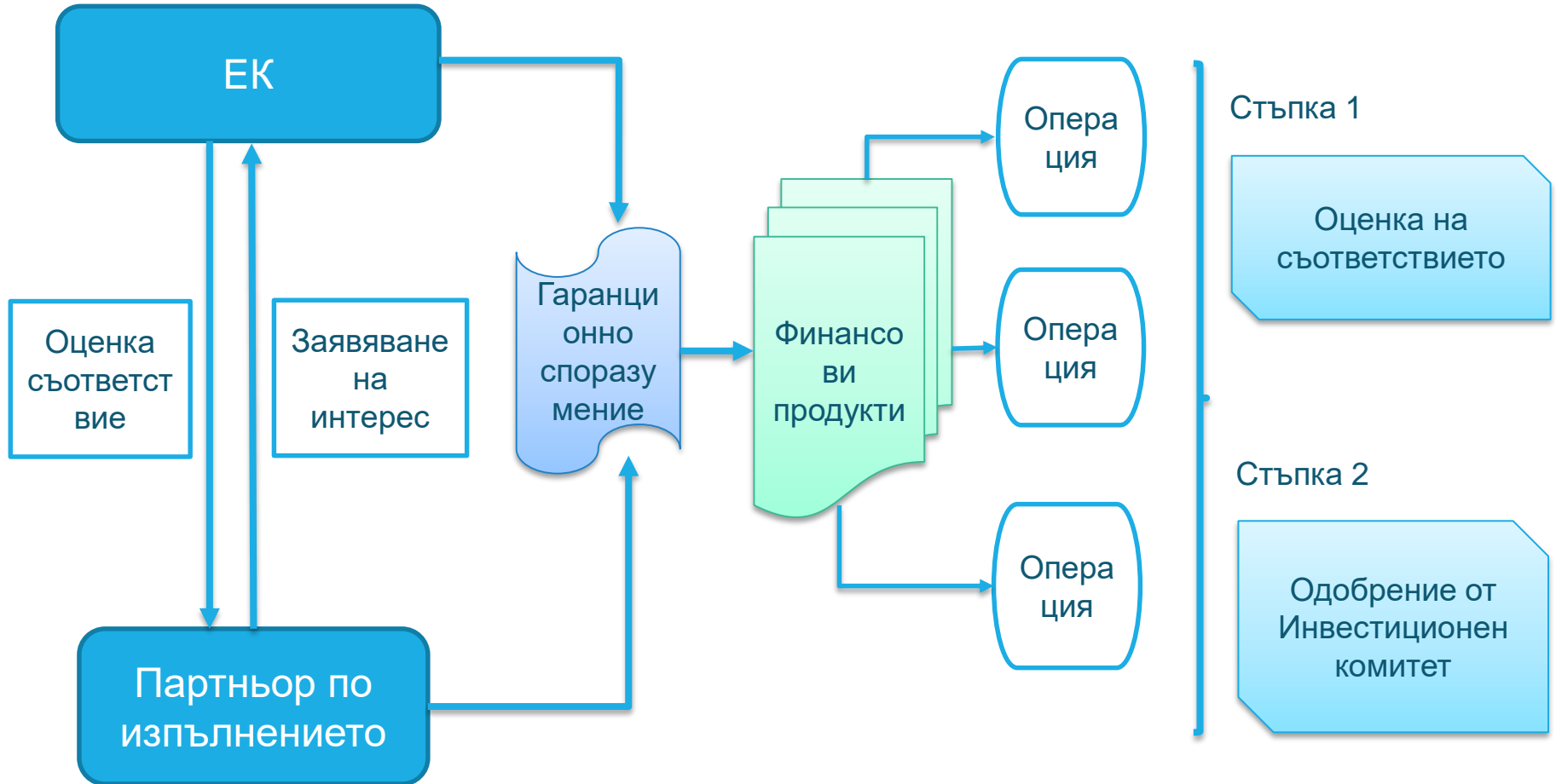
Оценка на предложенията

Инвестиционен комитет (ИК) използва набор от показатели при оценяване и проверка на предложените операции по финансиране и инвестиране.

Заклученията на ИК се приемат с обикновено мнозинство от всички членове, при условие че това обикновено мнозинство включва поне един от непостоянните членове на състава, свързан с компонента на политиката. В случай на равен брой гласове председателят има решаващ глас.

Заклученията на инвестиционния комитет за одобрение на покритието от гаранцията от ЕС за операция по финансиране или инвестиране се оповестяват публично и включват обосновка за одобрението и информация за операцията, и по-специално, описание на операцията, името на организаторите на проекти или на финансовите посредници и целите на операцията. В заключенията се посочва също така общата оценка, направена въз основа на набора от показатели.

Обобщение

Задължения за докладване

Програма InvestEU се изпълнява под непряко управление на ЕК и в тази връзка основните задължения за докладване са на ЕК;

За да може да изпълни задълженията си ЕК изисква от партньорите по изпълнението:

- ❖ да спазват задълженията си за предоставяне на информация;
- ❖ да разполагат със система за докладване, която осигурява:
 - ефикасното, ефективно и навременно събиране на данни;
 - извършване на подходящ мониторинг на риска на гарантираният портфейл.

Видове доклади

- ❖ Специфични изисквания за докладване (съгласно Регламента за InvestEU);
- ❖ Общи изисквания за докладване приложими към всички лица прилагащи бюджетни гаранции (съгласно Финансовия регламент (ФР));
- ❖ Задължения произтичащи от изискванията за прозрачност и правилата за държавни помощи (съгласно чл. 38 от Финансовият регламент и чл. 9 от ОРГО).

Периодичност на докладване

Годишни доклади за:

- ❖ Изпълнение на гаранцията от ЕС, вкл. оперативна, финансова и информация за оценка на риска и аналогичен доклад за Консултантския център;
- ❖ Одитирани и неаудитирани годишни финансови отчети относно гаранцията от ЕС и одитирани и неаудитирани отчети за разходите за Консултантския център (ако е приложимо) – по IPSAS;
- ❖ Управленска декларация; обобщение на окончателните одитни доклади и на осъществения контрол, вкл. анализ на установените грешки и предприетите коригиращи действия.
- ❖ Докладване на предоставената държавна помощ (докладване директно на ЕК).

Шестмесечни доклади, включващи:

- ❖ информация относно операциите по финансиране и инвестиране, с направена разбивка за раздел „ЕС“ и за раздел „Държави членки“;
- ❖ оценка на съответствието с изискванията относно използването на гаранцията от ЕС, както и с ключовите показатели за изпълнението, посочени в приложение III към Регламента за InvestEU;
- ❖ оперативни, статистически, финансови и счетоводни данни за всяка операция по финансиране и инвестиране и прогноза за очакваните парични потоци на равнище раздел, компонент на политиката за фонда InvestEU.

Периодичност на докладване

- ❖ Тримесечни отчети, включващи стойностите на потенциалните искания за плащане, както размера на приходите и подлежащите на възстановяване на ЕК суми;
- ❖ Двумесечни: отчет за новите операции по финансиране и инвестиране, одобрени от партньора по изпълнението;
- ❖ Ad hoc доклади и информация: при необходимост и съгласно условията на гаранционното споразумение;
- ❖ Информация за изпълнение на задълженията за публикуване на информацията по чл. 38 от Финансовия регламент;

Сравнение на основни характеристики на ФИ до 2020 г. и InvestEU

	InvestEU ФИ под непряко управление	ФИ под споделено управление
Цели на политиката	Инструмент за изпълнение на целите на политиката на Споразумението за партньорство или съответните програми	
Предварителна (ex-ante) оценка и инвестиционна стратегия	Не се изисква предварителна оценка. Инвестиционната стратегия се договоря в Споразумението за финансов принос.	Задължително условие (включително Инвестиционна стратегия)
Такси за управление	Такси за управление не се предвиждат за партньор по изпълнението, освен в надлежно обосновани случаи, по решение на ЕК.	Такси за управление са допустими.
Финансови инструменти	Бюджетна гаранция на ЕС за заеми, гаранции и капиталови инвестиции (equity).	Заеми, гаранции и капиталови инвестиции (equity)
Плащане	Няма авансови плащания от ЕК. Партньорите по изпълнение плащат със собствени средства по гаранциите до възстановяване на платените средства от ЕК.	Плащания към ДЧ по правилата за споделено управление.
Комбинация	Комбинация между раздел ЕС&ДЧ под единни общи правила. Комбинация БФП, финансови инструменти под споделено управление и финансиране, обезпечено с гаранция по InvestEU на ниво краен получател.	Комбинация на БФП и ФИ.
Отчитане и наблюдение	Изпълнение под отговорността на ПИ и ЕК; Двугодишно отчитане на ДЧ, като ДЧ могат да участват в мониторинга.	Изпълнение под отговорността на УО; Докладване от ДЧ по CPR.

Йерархичност на документите

- ❖ Споразумение за партньорство (СП) и Стратегическия план по ОСП в които се обосновава създаването на раздел „ДЧ“ – между държавата членка (ДЧ) и ЕК;
- ❖ Споразумение за финансов принос (Contribution Agreement) - между ДЧ и ЕК;
Сключване на споразумение за финансов принос (създаване на раздел „ДЧ“) – до 4 месеца след решението на Комисията за одобряване на СП или на Стратегическия план по ОСП; или
Едновременно с решението на Комисията за изменение на програма в съответствие с разпоредбите за използването на ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд и ЕФМДРА или Стратегически план по ОСП – през 2023г.
Две или повече държави членки могат да сключат съвместно споразумение за финансов принос с Комисията.
- ❖ Гаранционно споразумение (Guarantee Agreement) – между ЕК и Партньор по изпълнението.
Сключване на гаранционно споразумение (ГС) в срок от 9 месеца от сключването на Споразумение за финансов принос (СФП).
Ако в рамките на срока не се сключи споразумение то се прекратява или продължава по взаимно съгласие.
Когато не е поето задължение за пълния размер на СФП съгласно едно или повече ГС в срок от 9 месеца от сключването на споразумението или не е било надлежно изпълнено в срок, този размер се изменя по съответния начин:
 - Неусвоените средства за провизиране, които могат да бъдат отнесени към сумите, предоставени от ДЧ се използват повторно в съответствие с разпоредбите на регламентите на програмите с принос по InvestEU;
 - Неусвоените средства за провизиране, които могат да бъдат отнесени към сумите, предоставени от ДЧ се връщат на ДЧ.

Съдържание на Споразумението за финансов принос

- ❖ общия размер на частта от гаранцията от ЕС в рамките на раздел „ДЧ“, който се отнася до съответната ДЧ, процент на провизиране, размера на приноса от фондовете при споделено управление, размера на условия пасив, който ще бъде покрит чрез насрещна гаранция, предоставена от съответната ДЧ;
- ❖ финансовите продукти и техния минимален ливъридж, географско покритие, включително регионалното покритие, ако е необходимо, видовете проекти, инвестиционния период и категориите на крайните получатели и допустимите финансови посредници;
- ❖ Потенциалния/ите партньор/и по изпълнението, предложен/и в съответствие с член 15, параграф 1 и задължението на Комисията да информира съответната ДЧ за избрания/ите партньор/и по изпълнението;
- ❖ принос от фондовете при споделено управление или от суми, предоставени към консултантския център InvestEU;
- ❖ предоставяне на годишни доклади на ДЧ, включително докладване за съответните показатели, свързани с целите на политиката, обхванати от споразумението за партньорство, програмата, стратегическия план за ОСП или от плана за възстановяване и устойчивост и посочени в споразумението за финансов принос;
- ❖ Разпоредби за определяне възнаграждението за частта от гаранцията от ЕС в рамките на раздел „ДЧ“;
- ❖ комбиниране с ресурси в рамките на разделите включително в многопластова структура с цел постигане на по-добро покритие на риска.

Държавни помощи

Подкрепата по Invest EU е държавна помощ*, когато:

- ❖ се прилага от национална институция за развитие в качеството ѝ на партньор по изпълнението или финансов посредник или включва ресурс по раздел „Държави членки“; и
- ❖ не се предоставя при пазарни условия; и
- ❖ помощта е избирателна (т.е. достъпна е само за определени получатели);
- ❖ предоставя се за икономически дейности;
- ❖ нарушава или е вероятно да наруши конкуренцията и оказва въздействие върху търговията между държавите членки.

Заб.: държавна помощ е налице при едновременното наличие на условията по точките.

Режими държавна помощ:

- ❖ Подлежаща на разрешаване от ЕК;
- ❖ Освободена от нотификация/разрешаване от ЕК;
- ❖ Минимална помощ /при опростени правила.

Специфики на режимите при InvestEU:

- ❖ може да бъде приложен за всеки от режимите, но
- ❖ може да се прилагат и опростени правила за освободена от нотификация помощ, приложими само за InvestEU*;
- ❖ съгласно опростените правила са налице облекчени изисквания за допустимост, като не се изисква изчисляване на помощта и не се прилагат условия за изключване на помощта на ниво финансов посредник.

* ОРГО, раздел 16.

Ролята на ББР в Програма InvestEU

- Чрез програмата InvestEU, гаранцията на ЕС е отворена и за национални насърчителни банки и международни финансови институции, различни от групата на ЕИБ. В този случай бюджетната гаранция, предоставяна от програмата, се прилага чрез избрани финансови партньори или „Партньори по изпълнението“.
- ББР кандидатства за Партньор по изпълнението на програма InvestEU на ЕК в България.
- Банката е предприела всички необходими действия, за да отговори на изискванията за Партньор по изпълнението като е преминала оценка на съответствието от независим одитор, с оглед осигуряване нужната увереност на ЕК, че банката разполага със системи, правила и процедури за изпълнение, равностойни на тези на Комисията.
- ББР е в процес на комуникация и координация със съответните компетентни институции (Главни дирекции на ЕК, отговорни за прилагане на програмата InvestEU), с цел подготовка на най-подходящи за пазара финансови продукти и стратегии за прилагането им и осигуряване на по-благоприятни условия по финансиране.

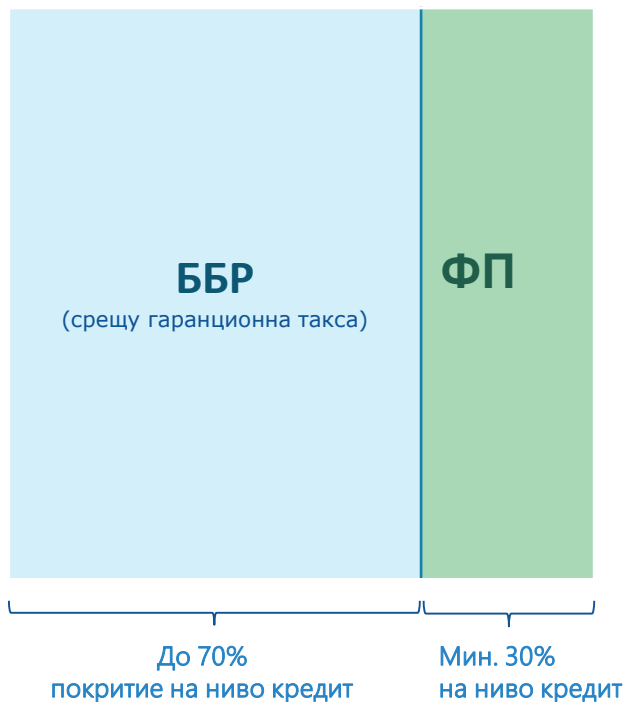
I. Ролята на ББР по Програма InvestEU

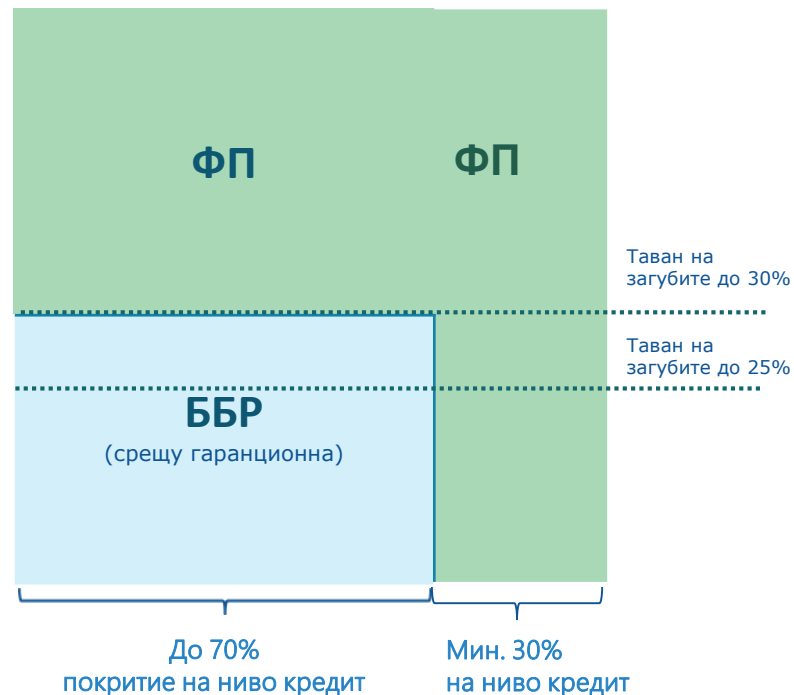
Структури на гаранционен финансов инструмент

Алтернативни структури за индиректна подкрепа

- Гаранция без таван на загубите

- Гаранция с таван на загубите

- Финансов посредник (ФП) следва да създаде нов портфейл от кредитни сделки, който следва да е едновременно хомогенен и диверсифициран като прилага стандартните си процедури по отношение на оценка на риска на крайните получатели и оценка на операциите.
- Одобрените от ФП дългови сделки се включват автоматично в гарантираният портфейл след представяне на искане за включване, без извършване на предварителен контрол за допустимост от страна на ББР.

Допустими крайни получатели по компонент 1

Консолидирани ВиК оператори

Организации по оползотворяване на опаковки, притежаващи разрешение по ЗУО

Предприятия, които рециклират строителни отпадъци

Домакинства за обновление на отоплителни уреди и инсталации;

**Компонент 1
„Устойчива
инфраструктура“**

Предприятия, които отделят в отпадъчните си води приоритетни и приоритетно опасни вещества

Предприятия развиващи интермодален транспорт

Проекти за инвестиции в електрозарядни станции и електромобили

Предприятия в сектор Туризм и ресторантьорство

Допустими дейности

Компонент 1 „Устойчива инфраструктура“

Води

Изграждане на съоръжения за оползотворяване на утайки с производство на енергия;
Инсталиране на соларни съоръжения на ПСОВ/ПСПВ;
Други дейности свързани с енергийни спестявания;

Отпадъци

Подобряване и разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки;
Инвестиции в областта на преработка на строителни отпадъци;
Инвестиции в преустановяване заустването на приоритетно опасни и приоритетни вещества;
Рециклиране на хранителни отпадъци в сектор туризъм и ресторантьорство;

Въздух

Електромобили и електрочарядни станции;
Инвестиции в интермодален транспорт;
Подмяна на отоплителни уреди и инсталации.

Параметри на Под-продуктите по Компонент Устойчива инфраструктура

Под-портфейл	МСП&Домакинства	Мултимодален транспорт	Води
Потенциални проекти	<p>Отпадъци:</p> <ul style="list-style-type: none"> строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване: <i>Селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване, производство на рециклирани строителни материали.</i> отпадъци от опаковки: <i>Разделно събиране и транспортиране; предварително третиране и/или за рециклиране.</i> хранителни отпадъци: <i>Предотвратяване, разделно събиране и рециклиране на хранителни отпадъци /предимно в сектор туризъм/.</i> преустановяване на заустванията на приоритетно-опасни и приоритетни вещества от предприятията. <p>Газификация;</p> <p>Електромобили и зарядни станции.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изграждане на нови или развитие на съществуващи интермодални терминали; Връзки между различните видове транспорт; Складови площи и логистични центрове; Интермодални транспортни единици, подвижен състав и оборудване за претоварване. 	<ul style="list-style-type: none"> инвестиции в регионални съоръжения за оползотворяване на утайки с производство на енергия; повишаване на дела на зелена енергия в пречиствателни станции за отпадни води; подмяна на съществуващо оборудване с енергийно по-ефективно.
Потенциални крайни получатели	<p>Отпадъци:</p> <ul style="list-style-type: none"> предприятия и общини, изпълняващи проекти по управление на строителни отпадъци; организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки; предприятия и общини, предимно в сектор ресторантьорство и туризъм, изпълняващи проекти по управление на хранителни отпадъци: <p>Газификация: домакинства и районни топлоцентрали;</p> <p>Крайни получатели свързани с електромобили и зарядни станции.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ЖП превозвачи; Оператори на интермодални терминали; Логистични и спедиторски компании; Оператори на летища; Пристанищни оператори; Други предприятия с интерес да развият интермодален транспорт. 	<ul style="list-style-type: none"> ВиК холдинг; регионални ВиК оператори.

Допустими крайни получатели по компонент 3

Допустими дейности

Компонент 3 „МСП“

- Засилване дейността на предприятията по разширяване на производството и/или подобряване на предоставяните услуги;
- Производство, разработване или внедряване на нови или значително подобрени продукти, процеси, услуги или бизнес модели; дейности характеризиращи се с риск от технологичен, промишлен или бизнес неуспех; инвестиции в нематериални активи (включително интелектуална собственост); пряко или непряко ползване/внедряване на права по интелектуална собственост;
- Подобряване прилагането на цифрови технологии в предприятията, вкл. в управлението на веригите на доставки, отношенията с клиенти, вътрешни процеси, развитие на бизнеса, внедряване на нови и подобряване съществуващи продукти и процеси;
- Прилагане на зелени технологии или съответно предлагане на зелени продукти (услуги) от предприятията, както и инвестиции в зелени бизнеси, вкл. в смекчаване и адаптиране към изменение на климата, устойчиво използване на водните ресурси, преход към кръгова икономика, контрол и предотвратяване на замърсяването;
- Разработване, създаване, производство и разпространение и запазване на стоки и услуги, които въплъщават културни, художествени или други творчески изрази, както и свързани функции.

Видове финансиране и параметри на индивидуална сделка

Допустими форми на финансиране, предоставяни на Крайни получатели:

- Инвестиционно финансиране;
- Оборотно финансиране и револвиращи кредити;
- Лизинги;
- Всякакво търговско и дългово финансиране.

Компонент 1 „Устойчива инфраструктура“

Размери и срок на финансиране

Максималният размер на финансирането може да варира от **7,5** до **100 млн. евро** на индивидуална основа в зависимост от приложимия режим на държавна помощ.

Максималната продължителност на индивидуална допустима сделка е до **180 месеца**.

Компонент 3 „МСП“

Размери и срок на финансиране

Максималният размер на финансиране може да варира от **7,5** до **15 млн. евро** на индивидуална основа, в зависимост от приложимия режим на държавна помощ.

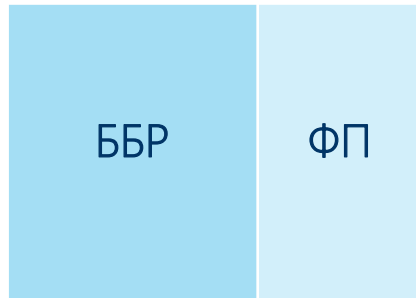
Максималната продължителност на индивидуална допустима сделка е до **120 месеца**.

Процедура на избор на Финансов посредник

- Финансов посредник се избира в съответствие с принципите на прозрачност, равно третиране и чрез конкурентна и недискриминационна процедура по избор, обоснована от естеството на инструментите, отчитаща финансовите и оперативни възможности на кандидатите, която е равностойна на приложимата от Комисията спрямо избора на Партньор по изпълнението.
- ББР ще проведе избор на партньори, при прилагане на следните основни стъпки:
 - Проверка на съответствие с предварително определени формални критерии, вкл. липса на основания за отстраняване и за съответствие с изискванията за допустимост на финансовите посредници;
 - оценка на финансовия и оперативен капацитет на кандидатите, включително и провеждане на изследване и анализ (due diligence);
 - оценка на портфейла, който ще бъде създаден в изпълнение на финансовия инструмент;
 - преговори и класиране;
 - сключване на договори;

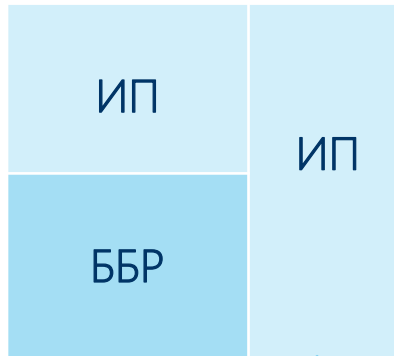
Структура на изпълнение

Стандартна портфейлна гаранция
/с таван или без таван/

и/или
/ИП може да се приложи на ниво Портфейл и/или Под-портфейл/

Инвестиционна платформа /ИП/

Предимства на структурата чрез платформа

- ▣ Обединява множество сделки с различни нива на риска в диверсифициран портфейл;
- ▣ Води до обмяна на опит между партниращи институции;
- ▣ Поради секторни специфики трудно би се формирал портфейл от клиентската база само на един партньор;
- ▣ Обединяване на сделките води до намаляване на разходите за обслужването им и споделяне на риска между партньорите;
- ▣ Благоприятства разширяване на продуктовата гама на партньорите към зелено финансиране;
- ▣ Формирането на портфейл предоставя повече възможности от гледна точка на държавните помощи.

Инициатива за консултантска подкрепа

- ▣ ББР разработва програма за консултантска подкрепа;
- ▣ ББР избира на доставчици консултантска подкрепа.

Финансови посредници

- ▣ подкрепа при преценка за екологично, климатично и социално въздействие;
- ▣ подкрепа при проверка на устойчивостта от гледна точка на климата и околната среда и в социален аспект (ЕСУ);
- ▣ подкрепа за остойностяване на разходите за климатични и екологични цели;
- ▣ подкрепа при мониторинг във връзка с горните въпроси.

Крайни получатели

- ▣ подкрепа за разработване на инвестиционни предложения;
- ▣ предпроектни проучвания и проучвания за осъществимост, бизнес планове и структура на финансиране;
- ▣ подкрепа относно правните, финансовите, социалните и свързаните с околната среда аспекти при разработване на проектите.

Инвестиционна платформа

Създаване

Кандидат по процедурата	☐ Партнираща банка (ПБ), която поема ангажимент за привличане на инвеститори в Платформата или ☐ Договорно обединение на ПБ.
Правна форма	☐ Специална сметка; ☐ Многостранна договорна структура за съфинансиране и споделяне на риска

Роля на участниците

Партниращи банки	ПБ могат да бъдат пасивни инвеститори, като само осигуряват съфинансиране (инвестиционен ангажимент) и оправомощават друго лице да администрира кредитите или съвместно участват в оценката и администрирането на кредита вкл. чрез колективен орган.
Мениджър/Администратор	ПБ могат да възложат на някоя от тях или на трето лице (което участва с минимално определено съфинансиране) да бъде: <ul style="list-style-type: none"> ■= Администратор: с чисто координационни и административни функции; или ■= Мениджър: действа от името на ПБ, набира кредити, извършва оценка на кредитополучателите и проектите и управлява кредитите включително събира вземанията.
ББР	ББР ще участва в роля си на Партньор по изпълнението (на ЕК), както и на гарантираща институция. При установен интерес ББР може да участва и като съфинансираща ПБ.
Инвеститори	По преценка на ПБ, платформата може да включва и друг вид институционални инвеститори. Платформата може да е: <ul style="list-style-type: none"> ■= Затворена: само за първоначално влезлите в платформата инвеститори; ■= Отворена: да допуска включването на нови инвеститори през целия период на платформата. ПБ могат да привличат и конкретни инвеститори за единични сделки.

Финансиране и плащания

Съфинансиране и погасяване	Финансирането по сделките и погасяването може да става: <ul style="list-style-type: none"> ☞ От всяка от ПБ в съответствие с предварително предвиден максимален размер/дял на участие във всяка сделка, съгласно предварително заложена/одобрена инвестиционна стратегия; или ☞ Всяка от ПБ взема самостоятелно решение дали да участва и с какъв размер в съответната сделка, предложена от друга ПБ или мениджъра/администратора.
-----------------------------------	--

Възнаграждение	ПБ могат да предвидят възнаграждение за мениджъра/администратора или водещата банка (агент) за съответната сделка. Възнаграждението е за сметка на ПБ и в уговорен от тях размер или за сметка на съответния КП.
-----------------------	--

Вземане на решения

Колективен орган	В случай, че ПБ не определят Мениджър, те: <ul style="list-style-type: none"> § създават Инвестиционен комитет или друг колективен орган, включващ представител на всяка от тях, който одобрява сделките и взема решения по тяхното управление; и/или § определят водеща ПБ (агент) за всяка конкретна сделка.
-------------------------	---

Мнозинства	ПБ договарят: <ul style="list-style-type: none"> § Обикновени и/или квалифицирани мнозинства относно решенията за генериране/управление на сделките в портфейла (в случай, че бъде излъчен колективен орган) – напр. за обявяване на сделка за предсрочно изискуема, за замяна на ПБ и др.; или § Частично или пълно делегиране на някои решения на мениджъра, като ПБ не участват във вземането на тези решения; или § Определяне на Водеща банка за всяка сделка, която да обслужва сделката и да набира съфинансиране.
-------------------	---

Генериране на нови сделки, сключване на договор	Предлагането на продукта може да се осъществява от: <ul style="list-style-type: none"> ☞ Мениджър/Администратор; или ☞ Всяка от ПБ, определена за Водеща банка (агент) по отношение на генерираните от нея сделки. ПБ могат да договорят, индивидуалните сделки да се сключват от всички съфинансиращи сделката партньори или от определена от съфинансиращите банки партньор/и (напр. Водеща банка) или трето лице (напр. Мениджъра).
--	---

Обслужване на портфейла

Сделки в просрочие	ПБ могат да предвидят, че решение за обявяване на предсрочна изискуемост по сделката може да се вземе по съответният ред (съгласно конкретната правна форма): винаги по отношение на цялата сделка или да оставят правото на всеки партньор да вземе това решение по отношение на дела си.
---------------------------	--

Докладване	В случай, че платформата не разполага с Администратор/Мениджър, ПБ задължително предвиждат система за вътрешно докладване по между си и докладване към ББР.
-------------------	---

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

Контакти:

София 1000

ул. „Дякон Игнатий“ №1

office@bdbank.bg

0700 11 227

www.bdbank.bg

Глава шеста

Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране¹

¹ Ива Петкова

Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране.

"Академия за устойчиви инвестиции и финанси" 2022

Ива Петкова, Директор дирекция,
Фонд за устойчиво градско развитие ЕАД

Финансиране на инвестиции чрез финансови инструменти и инвестиционни платформи. Добри практики, научени уроци и потенциал за зелено финансиране.

01

Устойчиво финансиране чрез финансови инструменти на ЕСИФ. Обща рамка.

02

Фондове за градско развитие. Опит по инициативата JESSICA и изпълнение на ФГР 2014-2020 в България. Примери за проекти.

03

Инвестиционни платформи. Опит с прилагането на първата инвестиционна платформа в България. Примери за проекти.

04

Добри практики и научени уроци.

05

Потенциал за зелено финансиране.

КАК ДА ИЗРАЗХОДВАМЕ ЕФЕКТИВНО И ЕФИКАСНО ПУБЛИЧНИЯ РЕСУРС?

Най-често отбелязваните проблеми в докладите на Сметната палата

Източник: Европейска сметна палата.

Ефективността на разходите на ЕС е намалена поради:

- **неточна оценка на нуждите** - помощта не е насочена към бенефициентите, областите и проектите, които имат най-голяма нужда;
- **липса на пропорционалност** на подкрепата;
- неясни, противоречиви или несъвместими цели и приоритети;
- неправилни процедури за подбор за приоритизиране на проекти, които постигат максимален ефект.
- **липса на европейска добавена стойност** - известни ползи за бенефициентите, но финансираните дейности нямат специфично европейско измерение;
- **липса на информация за постигнатите резултати**, което утвърждава културата, насочена към усвояване на бюджета.
- бюджетът на ЕС е използван за финансиране на дейности и проекти, които **не са самостоятелни или не продължават да се поддържат** след прекъсване на помощта от ЕС. Следователно първоначално изразходваните средства е **възможно да не бъдат използвани икономически целесъобразно**;

ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ на ЕСИФ

Защо са необходими ФИ?

- преодоляват **неефективност на пазара** или неоптимални инвестиционни ситуации;
- предоставят подкрепа по **пропорционален начин** само за крайните получатели, които се считат за икономически жизнеспособни;
- постигат **допълняемост**, като предотвратяват замяната на потенциална подкрепа и инвестиции от други публични или частни източници;
- **не нарушават конкуренцията** на вътрешния пазар и са съвместими с **правилата за държавна помощ**;
- постигат ефект на **ливъридж** и мултиплициращ ефект с целеви обхват на стойностите, основаващ се на предварителна оценка за съответния финансов инструмент;

Ползи от финансовите инструменти

Съдействат за постигане на целите и изпълнение на политиките на ЕС

Чрез споделяне на риска ангажират частния капитал и експертиза

Фокусирани са върху устойчиви проекти с конкретен бизнес план

Насочени са към приходогенериращи проекти или проекти със спестявания

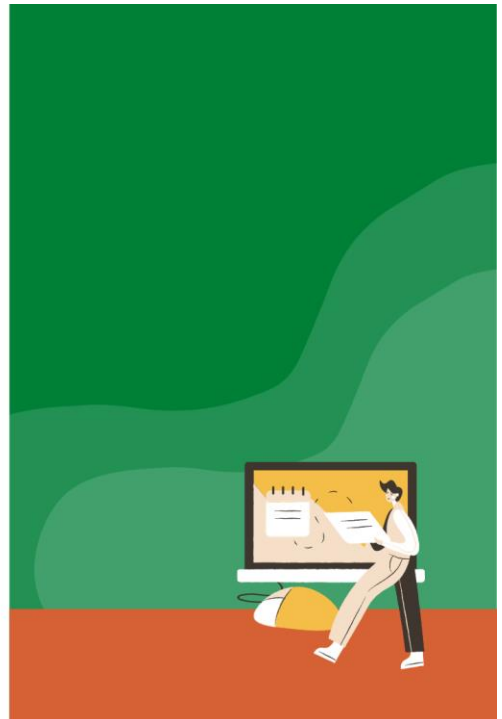
Могат да се комбинират с БФП и друго финансиране при определени правила

Рециклират публичния ресурс в нови проекти

01. Устойчиво финансиране чрез финансови инструменти на ЕСИФ. Обща рамка.

- **Правна уредба и определение:** Регламент 2018/1046: „Когато това е доказано най-добрият начин за постигане на целите на политиките на Съюза, Съюзът може да създава финансови инструменти“
- **Видове ФИ:** на база режим на управление на ЕСИФ ресурса (споделено, пряко, непряко управление); на база начин на подкрепа от ЕСИФ (дългови - заеми и гаранции; дялови и квазидялови инвестиции)
- **Управление на ФИ:** Холдингов фонд/Фонд на фондовете; финансови посредници; групата на ЕИБ;
- **Механизъм на управление на финансовите инструменти в България** 2014-2020 - Фонд на фондовете (ФМФИБ ЕАД)

01. Механизъм на управление на финансовите инструменти в България

Източник: Фонд на фондовете (ФМФИБ)

02. Фондове за градско развитие в България

- **Същност на ФГР** - представляват **специализирани финансови институции, които финансират със заеми публични и частни проекти**, насочени към развитие на градската среда в допустими български градове;
- **Прилагането им в България по JESSICA** - ФГР са заложили в рамката на първия програмен период на България като държава-членка – 2007-2013, като финансовите посредници са избрани след процедура на ЕИБ през 2011 г.
- **Финансови посредници** - партньорства между банки и др. финансови институции и консултантски организации (Фонд за устойчиво градско развитие и РФГР - JESSICA; Фонд за устойчиви градове и РФГР - 2014-2020)
- Схемата по JESSICA в България е с пилотен характер, ограничен ресурс и обхват. Въпреки късното стартиране и липсата на опит с ФИ и двата фонд посредника успяха да ангажират ресурса от първи цикъл до 2016 г., а след това **рециклират средства в нови проекти**.

02. Примери за проекти, реализирани с финансиране по JESSICA

Парк "Възраждане" в Зона Б5

Частно училище "Св. Георги"

Женски пазар – 1 етап

Градска електромобилност

Мерки за ЕЕ в Клиника по изгаряния, Пирогов

Подобряване на базата на училище FUSION

02. Рамка на прилагане на ФГР 2014–2020, предимства и предизвикателства

• Нововъведения ФГР 2014-2020

- увеличен ресурс;
- разширено приложно поле и географски обхват;
- портфейлна гаранция;
- комбинация с БФП;
- ориентираност към резултати;

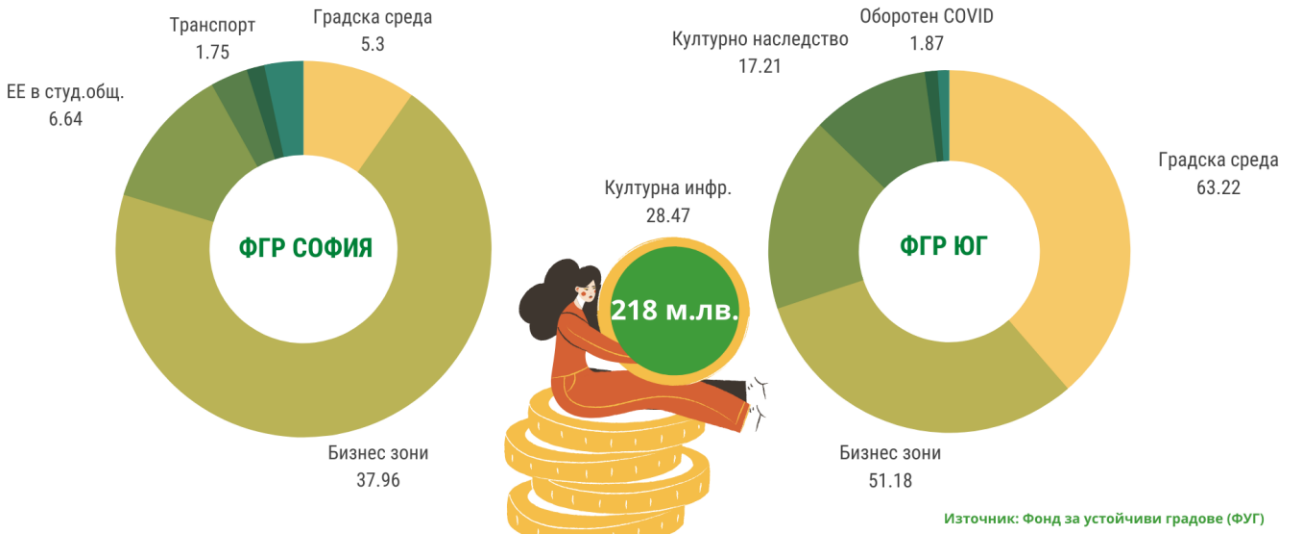
• Разширени възможности за финансиране

само за публични проекти от ян. 2021 г. - за проекти, които не генерират приходи, но носят икономически ползи;

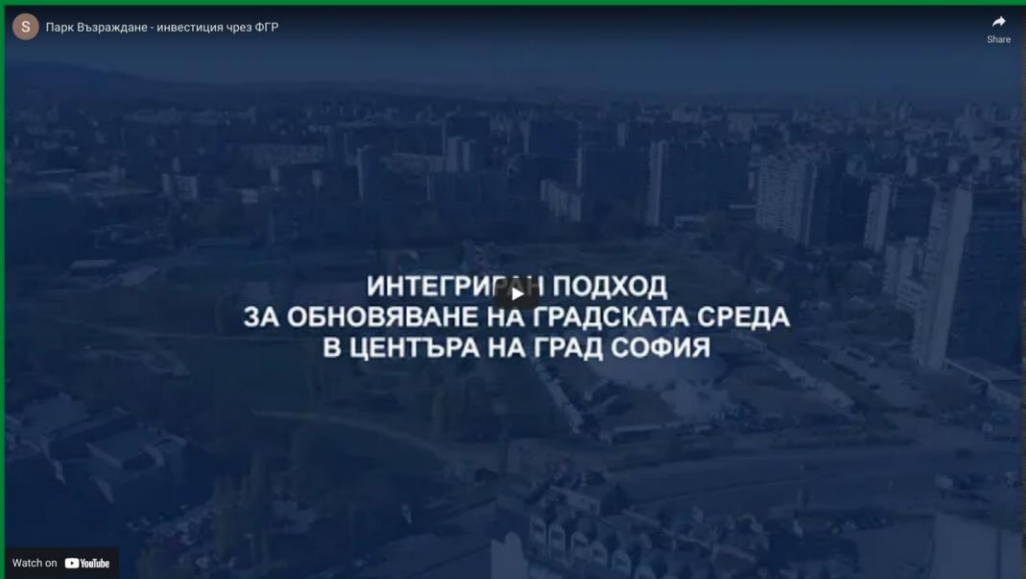

Източник: Фонд на фондовете (ФМФИБ)

02. Секторна диверсификация – пример ФГР

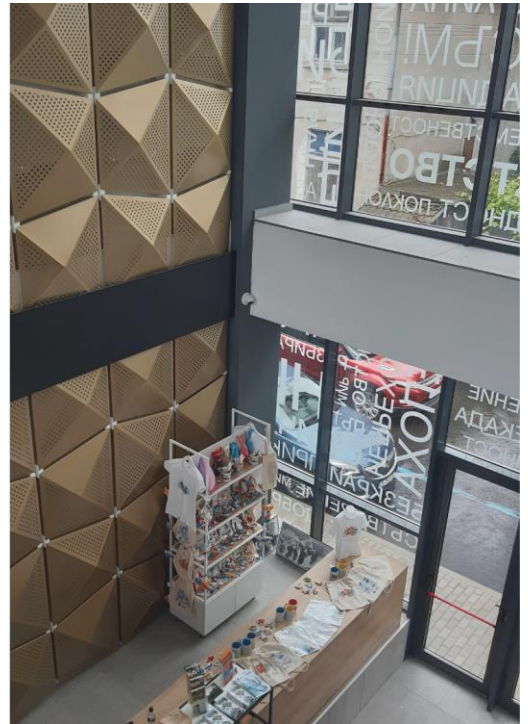
02. Примери за проекти, реализирани с финансиране от ФГР в София

02. Проекти с комбинирано финансиране

- предназначено за проекти, които нямат потенциал да генерират достатъчно приходи, за да се финансират изцяло чрез ФИ и се нуждаят от безвъзмездно финансиране, за да са финансово жизнеспособни;
- най-сложният механизъм за финансиране, доколкото в настоящите ФГР се предоставя чрез две отделни операции - Регламент;
- разходването на средствата от гранта и заема трябва да е в отделни ясно проследими одитни пътеки при пълна увереност за липса на двойно финансиране между двете форми на подкрепа.

02. Примери за проекти, реализирани с финансиране от ФГР в Бургас

02. Бъдещето

01

Разширени възможности за комбинация на подкрепа в една операция (чл. 58(4) до 58(7) от РОР 2021-2027)

02

Грантовете не могат да надхвърлят стойността на ФИ (с определени изключения за осигуряване на гъвкавост)

03

При комбиниране в една операция, правилата на ФИ се прилагат и към двете форми на подкрепа, но се поддържа ясна одитна следа.

04

ФИ на ЕСИФ ще продължат прилагането в България, като ще заложат на облекчената нормативна рамка.

03.

Инвестиционни платформи

· **механизъм за финансиране;**

· обединяващ по-малки и/или по-високорискови проекти по географски признак, местоположение или сектор;

· помагайки за **по-добро споделяне на риска**, улеснява привличането на частни инвеститори и за отключване на финансиране за индивидуални проекти;

· **намаляват разходите за транзакции** и информация чрез агрегиране на инвестиционни проекти;

· предоставят **заеми и/или дялово финансиране** на основните проекти в зависимост от техните специфични нужди;

· могат да **комбинират фондове** на ЕС – ЕСИФ и ЕФСИ, национална подкрепа и финансиране от частни инвеститори.

· насърчавани са от Европейската комисия и ЕИБ;

03. Опит с прилагането на първата инвестиционна платформа в България

- Меморандум за разбирателство между ЕИБ, ФНФ и Фонд ФЛАГ, чиято цел е създаване на Българска инвестиционна и координационна платформа за градско развитие (БИКПГР);
- Платформата финансира проекти, които са извън обхвата на допустимост на Фондовете за градско развитие (ФГР).
- Общият разполагаем бюджет на платформата е в размер на над 100 млн. лв., като финансирането е осигурено от ЕИБ и Фонд ФЛАГ.

Интегрирани териториални действия
1.2%

Източник: Фонд ФЛАГ

03. Примери за проекти, реализирани с финансиране от БИКПГР

Монтиране на соларни панели върху публични сгради на община Мъглиж

Бюджет: 624 229 лв.
Финансиране от ФЛАГ - 624 229 лв.

Въвеждане на енергоспестяващи мерки на покрит плувен басейн в гр. Павликени

Бюджет: 432 000 лв.
Финансиране от ФЛАГ - 432 000 лв.

Консервационна реставрация на съществуваща сграда - Минерална баня в с. Ягода

Бюджет: 2.13 м.лв.
Финансиране от ФЛАГ - 1.91 м.лв.

03. Хронология ФГР и Инвестиционни платформи в България

04. Добри практики

01

Финансовите инструменти **се явяват мост между публичното целеполагане и пазарното финансиране чрез споделяне на риска;**

02

ФИ целят финансова устойчивост, но са преди всичко механизми за изпълнение на европейските цели и политики и засягат всички измерения на устойчивостта;

03

ФИ са ориентирани към постигане на резултати и по-висока ефективност;

04

Комбинирането на различни форми на подкрепа осигурява по-голям мащаб и гъвкавост при разплащанията по проектите.

05

Разнолика експертиза, завидна мотивация и приемането на ФИ за кауза е в основата на успешните ФП

04. ... и научени уроци

01

Финансовите инструменти **не са универсално решение** за използването на публичния ресурс, НО те преодоляват множество дефицити на безвъзмездната помощ особено при правилно планиране!

02

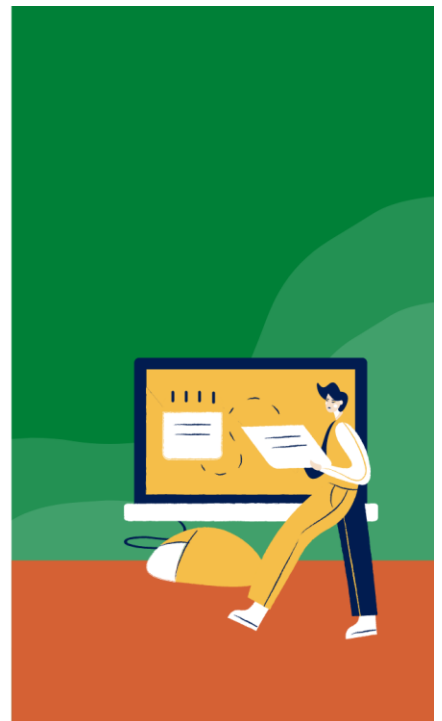
Комбинацията на подкрепа с грант трябва да е улеснена за спестяване на време и бреме на всички страни;

03

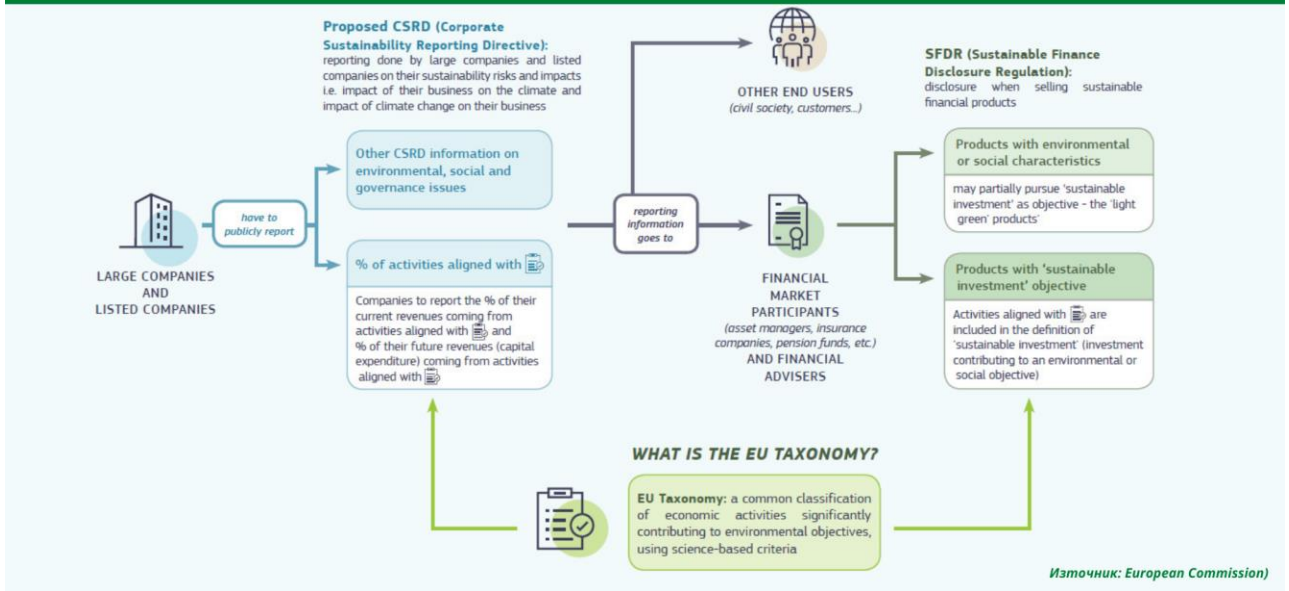
Техническата помощ е от важно значение за подготовка на амбициозни и качествени проекти;

05. Потенциал за зелено финансиране

- **От финансова към климатична устойчивост** - нови възможности за ФИ и ИП за постигане на целите на Зелената сделка;
- **Финансиране по ESG стандартите;**
- **Правна рамка:**
 - Директива за нефинансово отчитане
 - Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)
 - Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)
 - Регламент (ЕС) 2020/852 за таксономията
 - Taxonomy Technical Screening Criteria

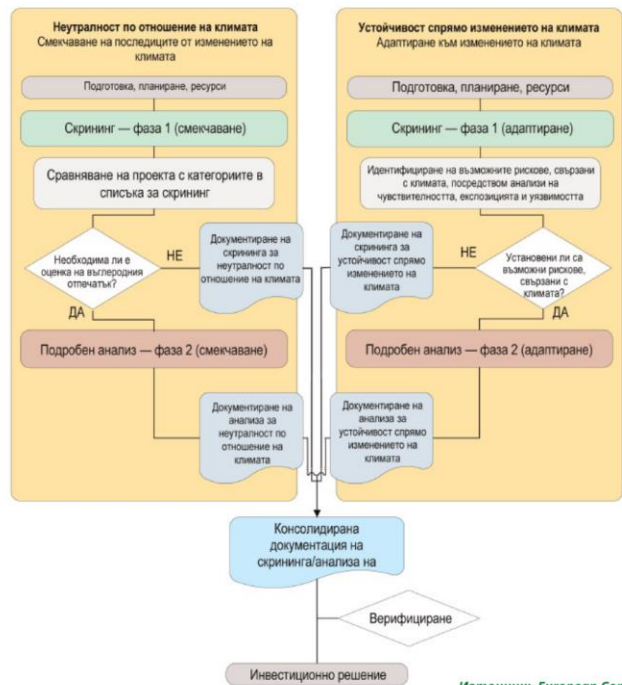
05. Таксономията и устойчивите финанси

05. Насоки относно климатичната устойчивост на инфраструктурните проекти

Основни принципи:

- съответстват на целите по отношение на климата съгласно Споразумението за климата от Париж
- следват принципа **„енергийната ефективност на първо място“**, който е определен в член 2, параграф 18 от Регламент (ЕС) 2018/1999
- следват принципа на **„ненанасяне на значителни вреди“**, който произтича от подхода на ЕС за финансиране за устойчивото развитие и е заложен в Регламент (ЕС) 2020/852

05. EIB Green eligibility checker

05. Потенциал на ФИ за проекти за енергийна ефективност

- Огромни нужди за подобряване на ЕЕ в България - жилищен фонд, административни сгради, производствен процес;
- Проектите за ЕЕ генерират спестявания и се самоизплащат;
- Натрупан солиден опит в прилагането на ФИ на локално ниво - JEREMIE, JESSICA, Фонд на фондовете, ФП;
- Разработени ФИ продукти за ЕЕ в еднофамилни жилищни сгради в рамките на ФГР, гаранционен механизъм по ОПИК за ЕЕ;
- Необходимост от ясен политически ангажимент за намаляване на интензитета на безвъзмездните средства за ЕЕ и по-широко използване на ФИ с цел **по-голям обхват, по-добро качество, по-висока ефективност на публичния ресурс.**

Полезни източници за ФИ и ИП:

www.fi-compass.eu

www.ec.europa.eu

www.eca.europa.eu

www.fmfib.bg

www.eufunds.bg

www.citiesfund.bg

www.flag-bg.com

Email Address

petkova@citiesfund.bg

Глава седма

Устойчиви финанси – регулации в Европейския съюз¹

¹ Христина Пендичева

Стандарт за ЕС зелени облигации

Христина Пендичева

член на Експертната група по Устойчиви финанси към Европейската комисия

ръководител на работна подгрупа „Устойчиви финанси“ към РГ 26 „Финансови услуги“, Министерство на финансите

член на Съвета на директорите на Българска фондова борса

Възникване на стандарта

- През юни 2018 г. Европейската комисия създаде Техническа експертна група по устойчиво финансиране (TEG) за подпомагане на прилагането на Плана за действие за Устойчиви финанси, най-вече като подпомага разработването на:
 - система за класификация на ЕС - така наречената таксономия на ЕС - за да се определи дали икономически дейността е екологично устойчива
 - стандарт на ЕС за зелени облигации
 - методологии за референтни показатели на ЕС за климата и оповестяване на ESG за референтните показатели; и
 - насоки за подобряване на корпоративното оповестяване на информация, свързана с климата

TEG публикува доклад през месец юни 2019 г. относно ЕС стандарт за зелени облигации

Регламент за ЕС стандарт за зелени облигации

ЕК публикува предложение за Регламент за ЕС стандарт за зелени облигации на 6 юли 2021г.

- обща рамка от правила относно използването на наименованието „европейски зелени облигации“ или „EuGB“ за облигации, които имат заложен екологични устойчиви цели по смисъла на Регламента за таксономията
- стандартът е доброволен
- изисквания за външна независима предварителна и последваща проверка относно разходването на приходите от европейските зелени облигации
- изисквания за докладване относно разходването на приходите и ефекта върху околната среда

Характеристики

- **Финансиране на дългосрочни проекти:** многогодишни проекти за съобразяване с таксономията, например преустройство на производствено съоръжение с цел намаляване на емисиите от него и постигане на праговете по таксономията
- **Преход към съобразяване с таксономията:** придобиване на актив съобразен с таксономията на ЕС
- **Подкрепящ емитентите в преход:** ЕС зелени облигации може да се емитират за финансиране на дългосрочни проекти (със срок до 10 години) за съобразяване на дадена икономическа дейност с таксономията на ЕС

Регламент за ЕС стандарт за зелени облигации

- инструмент за финансиране на частния и публичния сектор чрез набиране на средства, които да се разходват целево във връзка с екологично устойчиви дейности
- стандартът ще бъде свободен за ползване от всички емитенти и извън ЕС
- „златен стандарт“ чрез:
 - критериите на таксономията на ЕС
 - високи изисквания за прозрачност
 - независима външна проверка

Къде е ЕС?

ЕС - лидер на световния пазар на зелени облигации - през 2020 г. 51 % от световните емисии са извършени от дружества и публичния сектор от ЕС

Също така еврото е привлекателна валута за емитентите на зелени облигации по света: през 2020 г. 49 % от световните екосъобразни облигации са били деноминирани в евро

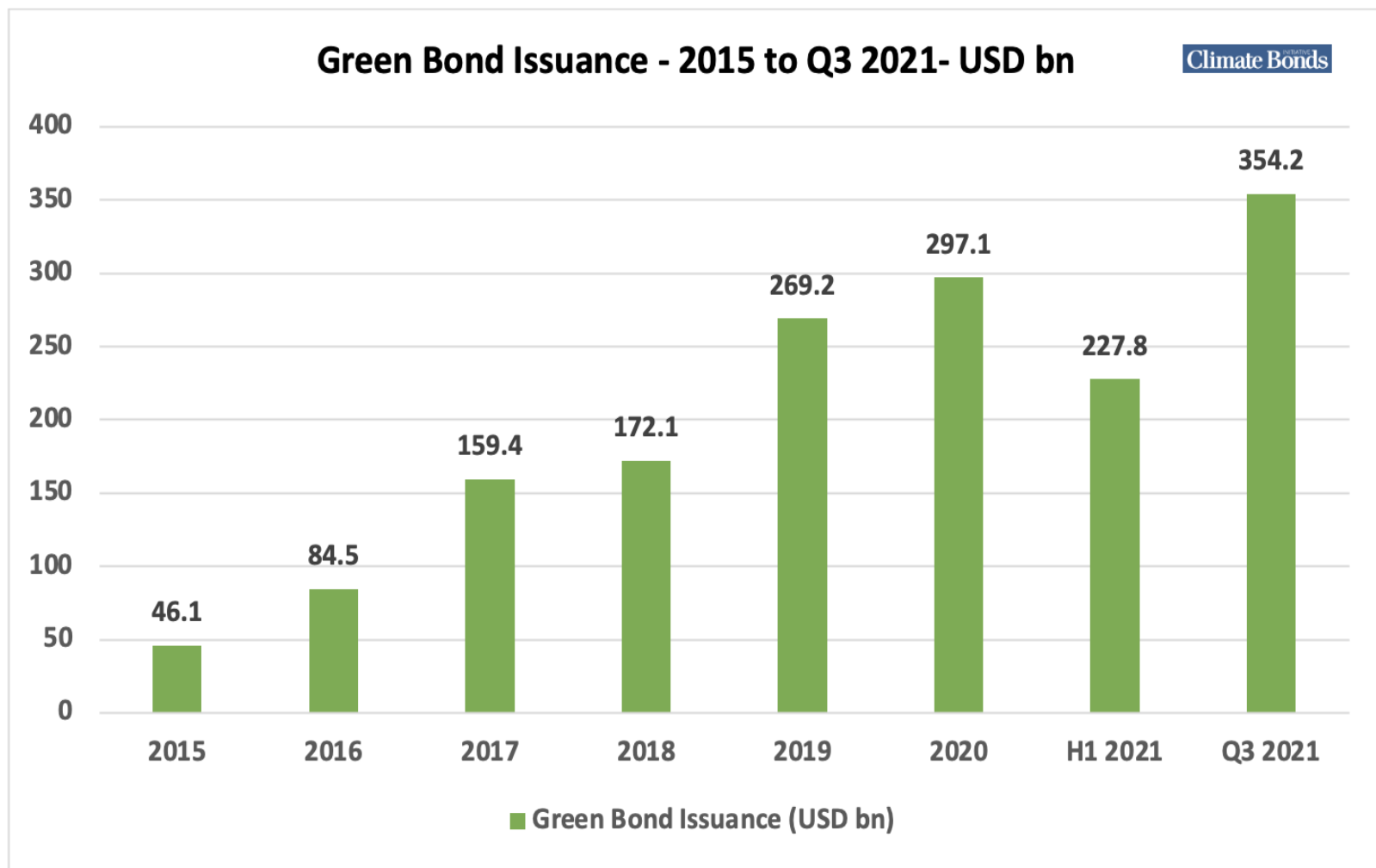
Същевременно емитираните досега зелени облигации в ЕС все още представляват само 2,6 % от всички емитирани в Съюза облигации

Къде е ЕС?

Европейската страна с най-висока стойност на емитирани зелени облигации към първата половина на 2021 г. е Германия, следвана от Франция.

Германия и Франция бяха не само най-големите държави в Европа по емитиране на зелени облигации, но и втората и третата страна в света с най-висока стойност на емитирани зелени облигации, след Съединените щати.

Инвестициите в зелени облигации за една година се очаква да се удвоят и да достигнат за първи път 1 трилион долара до края на четвъртото тримесечие на 2022 г (ново проучване на **Climate bond initiative**, проведено в края на октомври 2021 г.)

По данни на Climate bond initiative

Други стандарти за зелени облигации

- **Принципи за зелени облигации на Асоциацията на Международните Капиталови Пазари (ICMA green bond principles) :**

доброволни насоки, които препоръчват прозрачност и оповестяване и насърчават почтеността в развитието на пазара на зелени облигации чрез изясняване на подхода и процеса за издаване на зелени облигации.

1. Разпределение на постъпленията
2. Процес за оценка и подбор на проекти
3. Управление на постъпленията
4. Отчитане

Други стандарти за зелени облигации

➤ **Стандарт за климатичните облигации на Инициативата за климатични облигации (Climate bond initiative)**

1. Разпределение на постъпленията
2. Процес за оценка и подбор на проекти
3. Управление на постъпленията
4. Отчитане

В допълнение към стандарта предлагат сертифициране на климатичните облигации.

ЕС стандарт за зелени облигации

ЕС стандартът е съставен така, че да бъде съвместим с действащите стандарти за зелени/климатични облигации.

- Информационен документ (fact sheet)
- Отчет за разпределение на разходите (allocation report)
- Отчет за въздействието (impact report)
- Външна проверка и на трите документа
- Надзор над проверителите

Дискусионни въпроси

- Flexibility pocket - гъвкавост относно съответствието с таксономията
- Допълващ делегиран акт по таксономията
- Доброволен / задължителен
- Надзор над емитентите

Предложението се разглежда в Съвета и в ЕП, след което ще има период на въвеждане в националните законодателства преди влизането в сила.

Благодаря за вниманието!

Устойчиви финанси - Регулации

Христина Пендичева

член на Експертната група по Устойчиви финанси към Европейската комисия

ръководител на работна подгрупа „Устойчиви финанси“ към РГ 26 „Финансови услуги“, Министерство на финансите

член на Съвета на директорите на Българска фондова борса

Политически контекст

- 2015 г. ООН прие нова глобална рамка за устойчиво развитие – Програма до 2030 г. за устойчиво развитие, в основата на която са залегнали целите за устойчиво развитие (*Sustainable Development Goals*)
- ЕК се е ангажирала политиките на Съюза да са в съответствие с тези цели
- 2016 г. беше одобрено *Парижкото споразумение* по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата. Споразумението има за цел да засили реакцията спрямо изменението на климата, включително като приведе финансовите потоци в съответствие с развитие, устойчиво на изменението на климата.
- 2018г. Европейската Комисия публикува своята визия “*Чиста планета за всички*”, в която ЕК заявява ангажимента на Европа да поеме водеща роля в глобалните действия в областта на климата и да представи визия, която може да доведе до постигане до 2050 г. на нулеви нетни емисии на парникови газове чрез социално справедлив преход по икономически ефективен начин.

Политически контекст (2)

- 2018г. Европейската комисия прие своя амбициозен *План за действие за финансиране на устойчив растеж*, с който цели:
 - да преориентира капиталовите потоци към устойчиви инвестиции
 - да се насърчат дългосрочните инвестиции
 - както и да се управляват финансовите рискове, произтичащи от изменението на климата, изчерпването на ресурсите, влошаване на околната среда и социални проблеми.
- За постигане на климатична неутралност на ЕС до 2050г. са необходими сериозни инвестиции.
- ЕК публикува законодателния пакет за Устойчиви финанси с цел мобилизиране на частните инвестиции.

Законодателен пакет за Устойчиви финанси

Законодателният пакет съдържа 3 регламента:

- **Регламент за оповестяванията** - Sustainable finance disclosure regulation - SFDR (нов регламент)
- **Регламент за бенчмарковете** - EU Climate benchmarks regulation (изменение на Регламент 2016/1011 относно индекси, използвани като бенчмаркове)
- **Регламент за таксономията** - Taxonomy regulation (нов регламент)

Регламент за оповестяванията - SFDR

Обхват - всички пазарни участници, които управляват средства на клиенти или им предоставят инвестиционни или застрахователни съвети.

Финансови продукти :

- управление на портфейл
- алтернативен инвестиционен фонд
- основан на застраховане инвестиционен продукт (IBIP)
- пенсионен продукт (доброволен съгласно националното законодателство)
- професионална пенсионна схема (Директива IORP)
- колективни инвестиционни схеми (UCITS)
- пан-европейски пенсионен продукт (PEPP)

Финансови съвети

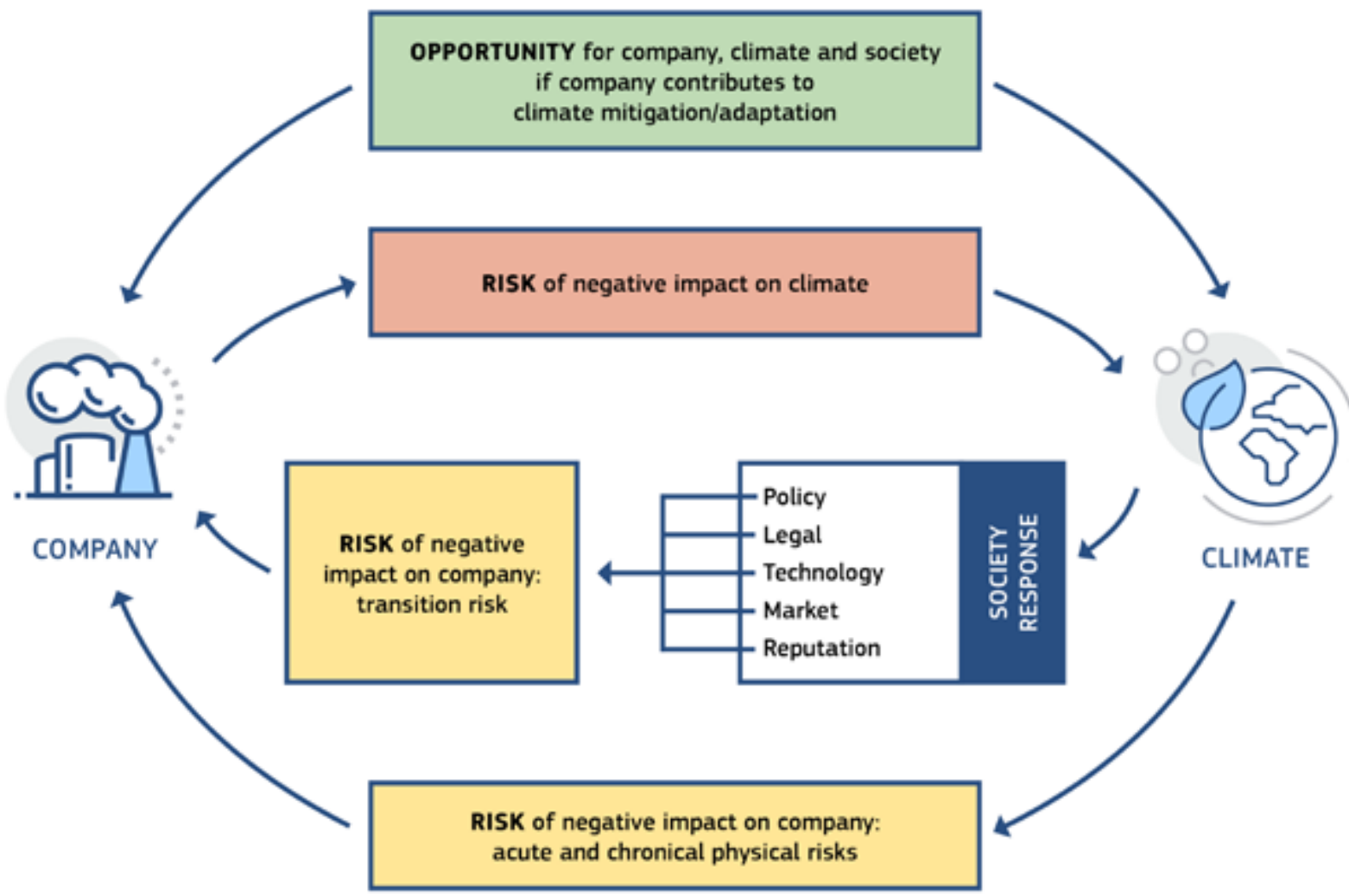
- Предоставяне на инвестиционен съвет
- Предоставяне на застрахователен съвет за IBIP

Регламент за оповестяванията - SFDR

Регламентът въвежда хармонизирани изисквания за оповестяването пред инвеститорите на информация относно:

- интегрирането на рисковете за устойчивостта (ESG рисковете)
- отчитането на неблагоприятните въздействия (ОНВ) върху устойчивостта
- целите за устойчиви инвестиции или стимулите за екологичните и социалните характеристики

в процеса на вземане на инвестиционни решения и в процеса по предоставяне на съвети

Задължения

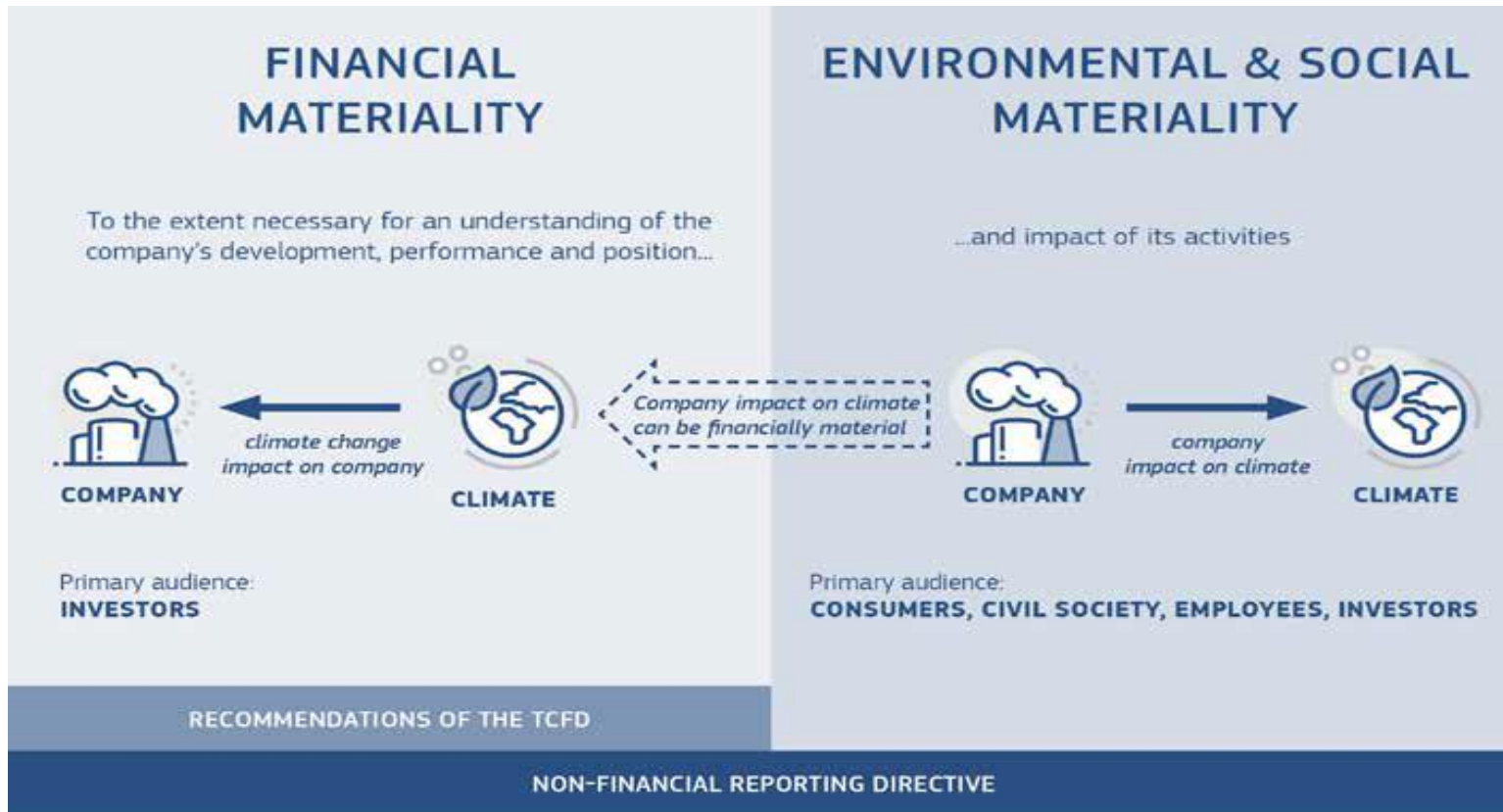
Задължения за всички пазарни участници в обхвата на регламента - от 10.03.2021г.

- всички задължени лица следва да отчетат ESG рисковете в процеса на инвестиране, това са рискове от екологично, социално или управленско естество, които биха могли да имат съществено отрицателно въздействие върху стойността на инвестициите.

Задължените лица следва да приемат и оповестят политика за интегриране на тези рискове в процеса на вземане на инвестиционни решения.

Задължения (2) - основни негативни въздействия

- За участниците на финансовите пазари с над 500 служители - от **30.06.2021г.** се въвежда **задължение** за отчитане на ОНВ (principle adverse impacts - PAI)
- За участниците на финансовите пазари с под 500 служители, когато не отчитат **ОНВ** - ясни причини защо не го правят (comply or explain). Може да се посочи кога възнамеряват да го правят, но не е задължително.

* Financial materiality is used here in the broad sense of affecting the value of the company, not just in the sense of affecting financial measures recognised in the financial statements.

ИЗТОЧНИК:

Указания на ЕК за разкриването на информация, свързана с климата

It's not easy being **green**

Основно предизвикателство при прилагането на SFDR

- Липса на данни - малко компании са задължени да публикуват нефинансова информация
- Данните, които са налични не са стандартизирани и са трудно сравними

Регламент за бенчмарковете

С този регламент се създават 2 нови категории бенчмаркове:

- **бенчмарк на ЕС за климатичен преход** (EU Climate transition benchmark) - портфейла на бенчмарка следва план за намаляване на въглеродните емисии
- **бенчмарк на ЕС, съответстващ на Парижкото споразумение** (EU Paris-aligned benchmark) - въглеродните емисии са в съответствие с Парижкото споразумение

Въвежда се задължение за другите бенчмаркове да обясняват дали и как отчитат ESG факторите.

Регламент за таксономия на ЕС за устойчиви икономически дейности (Taxonomy regulation)

- Третият регламент от законодателния пакет за устойчиви финанси цели да се разработи единна таксономия (класификация), която да внесе яснота и общо разбиране относно това кои икономически дейности биха се считали за „екологично устойчиви“ в изпълнение на основната цел на Плана за действие - да преориентира капиталовите потоци към устойчиви инвестиции.
- Създаването на единна класификация цели да се избегнат и злоупотребите при предлагане на „зелени“ продукти, т.нар. *greenwashing*
- При разработването на стандарти и маркировки (labels) за устойчиви (зелени) инвестиции, както на национално ниво, така и на ниво ЕС, критериите разработени съгласно таксономията ще бъдат използвани като минимални изисквания.

Регламент за таксономия на ЕС за устойчиви икономически дейности (2)

Регламентът задава принципите, за да се счита една дейност за устойчива:

- икономическата дейност да допринася съществено за една или повече от екологичните цели, определени в регламента
- икономическата дейност да не нанася значителни вреди (DNSH) на другите екологичните цели, определени в регламента
- икономическата дейност да се осъществява в съответствие с минимални социални изисквания (Принципи на ООН, на ОИСР, международни харти)
- икономическата дейност да отговаря на техническите скрининг критерии (ТСК).

Самите технически скрининг критерии се приемат с Делегиран акт на ЕК.

Регламент за таксономия на ЕС за устойчиви икономически дейности (3)

Целите заложи в регламента са:

- (1) смекчаване на изменението на климата;
- (2) адаптиране към изменението на климата;
- (3) устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- (4) преход към кръгова икономика;
- (5) предотвратяване и контрол на замърсяването;
- (6) опазване и възстановяване на биоразнообразието и екосистемите.

Изисквания по чл. 8 от РТ за разкриване на нефинансова информация

Чл. 8 от регламента за таксономията въвежда изисквания към предприятията, които са длъжни да разкриват нефинансова информация съгласно чл. 41 от Закона за счетоводството, който въвежда изискванията на Директивата за нефинансовото отчитане (NFRD).

Те следва да разкриват информация :

- каква част от оборота им е в резултат на продукти и услуги, които са свързани с икономически дейности, които се квалифицират като екологично устойчиви;
- каква част от капиталовите разходи (CAPEX), когато е приложимо, както и каква част от оперативните разходи (OPEX) са свързани с активи или процеси свързани с икономически дейности, които се квалифицират като екологично устойчиви;

Допълнителни изисквания относно начина на представяне и съдържанието на информацията се определят в делегиран акт.

Експертни групи

- След публикуване на законодателните предложения, ЕК създаде 2 работни групи:
 - TEG - Technical expert group - в която членуват основно експерти от бизнеса
 - MSEG - Member States expert group - в която членуват представители на администрацията на държавите членки
- След приемането на Регламента за таксономията TEG се трансформира в Платформа за устойчиви финанси

Законодателни актове от второ ниво

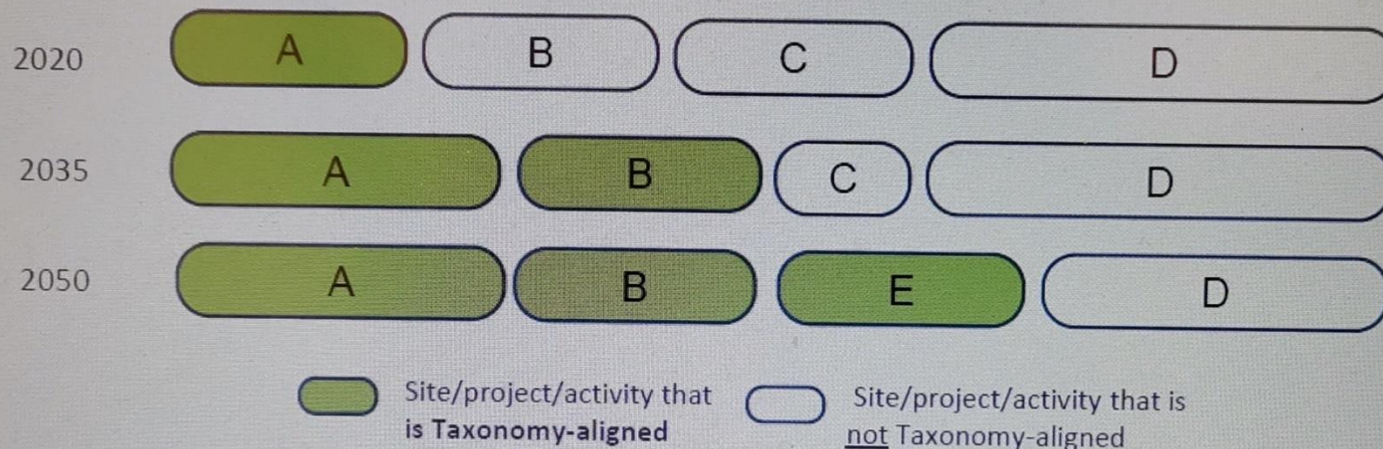
- Първи делегиран акт по Регламент за таксономията съдържа техническите скрининг критерии за целите за климата - смекчаване и адаптация
- Допълващ делегиран акт за климата - ядрена енергетика и природен газ
- Делегиран акт по чл. 8

Развитие на таксономията

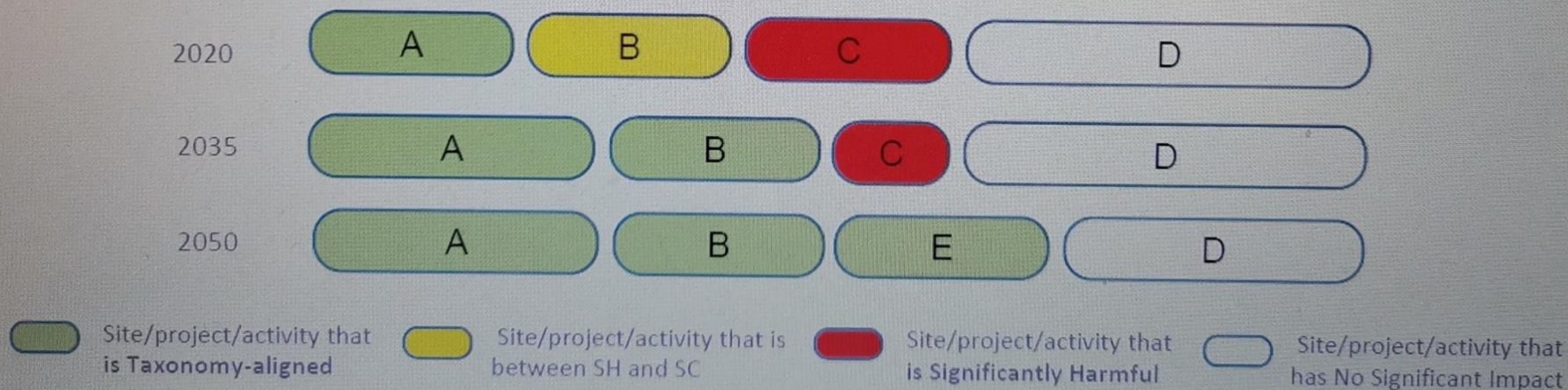
- Платформата за Устойчиви финанси работи по:
 - критерии за останалите 4 цели на таксономията
 - S - социална таксономия
 - икономически дейности, които нямат значително въздействие върху екологичната устойчивост и икономически дейности, **които значително вредят** на екологичната устойчивост;

An extended Taxonomy could differentiate activities

Existing Taxonomy

? Extended Taxonomy ?

*“Интелигентност е способността да се
адаптираш към промените”*

Стивън Хокинг

Глава осма

ESG подход в управлението, инвестирането и отчетността¹

¹ гл. ас. д-р Марина Стефанова

ESG нагласно в управлението,
инвестирането и
отговорността

В нестабилни времена, които изискват бързи, ефективни и в повечето случаи нетипични решения, бизнесът може да играе решаваща роля в подкрепата на стабилността и просперитета на хората. Дейността на ключовите работодатели в градовете в тези тежки условия не може да се ограничава само до запазване на дейността и работните си места.

Подкрепата, оказвана от Метинвест, често беше единственият източник на оцеляване за стотици хора, които бяха блокирани и без покрив над главите си. Компанията финансира възстановяването на сгради, къщи, училища, болници и друга инфраструктура. Почистени бяха и дворове и улици.

Лоялността към нашите принципи – да не ограничаваме социалните разходи дори в трудни времена – ни позволи да запазим най-ценното нещо – доверието на нашите служители. Въпреки трудностите, те не напуснаха градовете, не напуснаха бизнеса и продължиха да вършат работата си. Бъдещето на нашите предприятия и цели градове зависи от нивото на нашето доверие един към друг. Наш дълг е да подкрепим това доверие. Това е нашето разбиране за социална отговорност.

METINVEST

АКЦЕНТИ

- Анализ на заинтересованите страни
- Международни стандарти за ESG управление
- Определяне на съществените теми
- ESG рискове и тяхното управление
- Международни стандарти за ESG отчетност
- Таксономия и устойчиви финанси

#2022finance

Sli.do

Растящо напрежение и извънредни ситуации

Пандемии

Загуба на
работни места

Миграция

Увеличаваща се
бедност и рецесия

Лошо здравеопазване
и образование

Несигурност

Демография

Климатична
криза

Международна
политика

Популизъм

Погрешно лидерство

Гневни хора

МИТОВЕ

за КСО и ESG

Мода

Скъпо

Само за МНК

Ново понятие

Липса на синхрон

UN & EU

предизвикателства

Регулация срещу доброволност
Количество срещу качество
Систематизация
Измерване
Лидерство
Партньорства

Невидима революция

Начин на развитие, който отговаря на настоящите нужди на човечеството, запазвайки необходимите потенциал и ресурси за нуждите на бъдещите поколения, при съчетаване на целите на икономическото и социалното развитие с изискванията за опазване и подобряване качеството на околната среда.

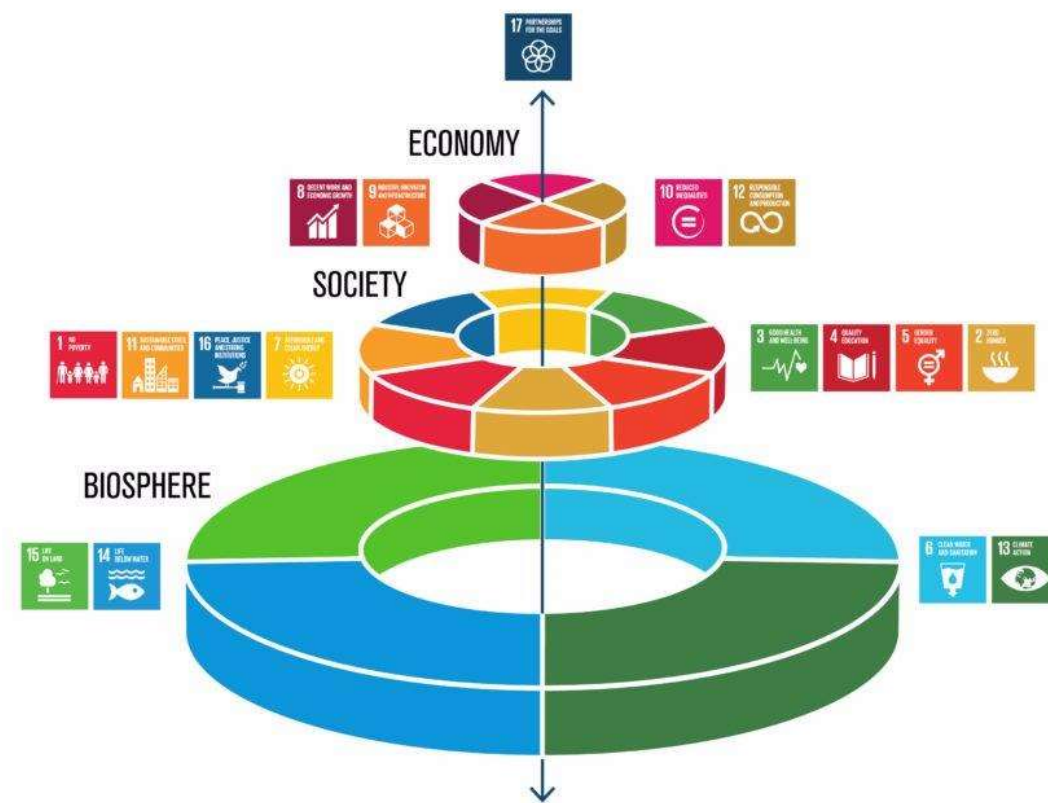

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Глобалните цели

- Амбициозен план за действие за хората, планетата и просперитета;
- Взаимосвързани и включват теми от икономическите, социалните и екологичните аспекти на устойчивото развитие;
- Универсални и важат за всички нации и хора, които се стремят да преодолеят неравенствата и да направят така, че никой да не изостава.

Парижко споразумение, 2015г.

- Ангажимент да се предприемат амбициозни усилия за ограничаване на повишаването на средната температура с под 2°C спрямо пред индустриалните нива и да бъдат продължени усилията за ограничаване на повишаването на температурата до $1,5^{\circ}\text{C}$ над тези нива.
- Това предполага необходимост от ранни действия за намаляване на емисиите на парникови газове възможно най – скоро в дългосрочен план

THE EU ACTION PLAN ON SUSTAINABLE FINANCE

ВИДЕО

КСО – ОЧАКВАНИЯ КЪМ КОМПАНИИТЕ

ТЕМА	БЪЛГАРИЯ	EU 28
▶ СЪЗДАВАНЕ НА РАБОТНИ МЕСТА	58	57
▶ ЗАПЛАЩАНЕ НА ДАНЪЦИ И ТАКСИ	22	25
▶ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ	20	32
▶ ОБУЧЕНИЕ ЗА СЛУЖИТЕЛИТЕ	18	31
▶ МАТЕРИАЛНА И ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ	16	16
▶ ИНОВАТИВНИ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ	13	27
▶ ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ ЗА ИНВЕСТИТОРИТЕ	11	15

Източник: Евро барометър, 2013

- Бизнес, основан на принципи
- Подкрепящи развитието на обществото
- Ангажимент на лидерите
- Докладващи напредък
- Локални действия

Основни характеристики
На устойчивите компании

Етапи на развитие

Wayne Visser, 2011

ЕРА на
алчност

ЕРА на
дарителство

ЕРА на
маркетинг

ЕРА на
мениджмънт

ЕРА на
отговорност

Видове капитал

Социална отговорност

Съвкупност от дейности на дадена организация за поемане на отговорността за влияние на нейните дейности върху обществото и околната среда чрез прозрачно и етично поведение, което води до:

- ✓ устойчиво развитие и благоденствие на обществото
- ✓ съобразяване с очакванията и изискванията на всички заинтересовани страни;
- ✓ спазване на действащите закони и международни норми на поведение, и
- ✓ включване във всички дейности на организацията
- ✓ интегриране на нейните дейности в цялостното функциониране на организацията и нейните връзки.

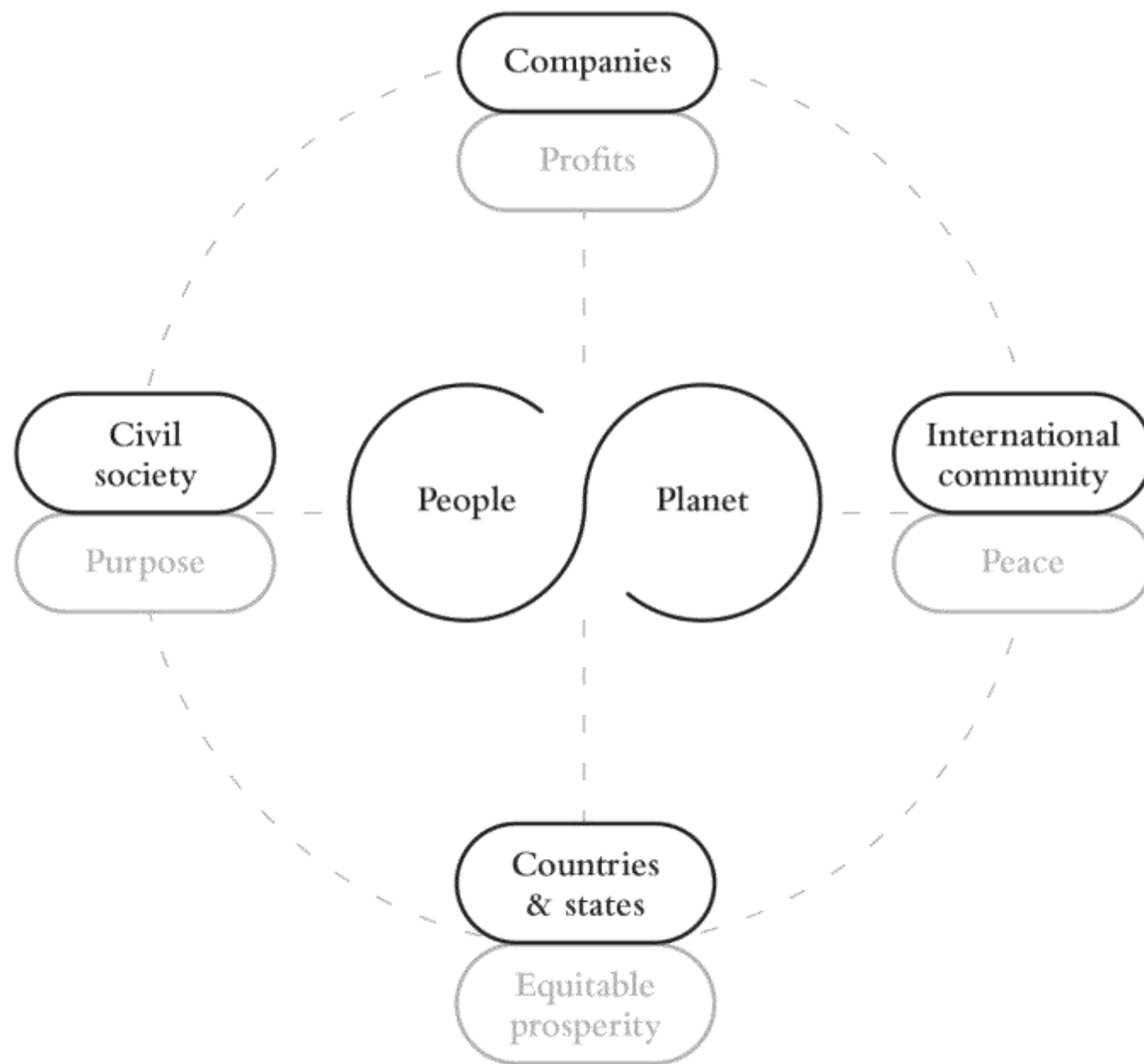

Заинтересовани страни

Капитализъм на заинтересованите страни

Компаниите не само оптимизират краткосрочните печалби за акционерите, но се стремят към създаване на дългосрочна стойност, като вземат предвид нуждите на всички свои заинтересовани страни и обществото като цяло.

Измерения на въздействието върху ЗС

Financial and operational

Improvements in long-term financial performance for the company and in individual stakeholder's financial circumstances

Environmental

Improvements in the natural environment through company operations

Health and well-being

Improvements in organizational health and personal well-being

Capability building

Improvements in stakeholders' relevant skills

Satisfaction

Improvements in experiences for different stakeholders, not just customers

Foundation: The financial soundness of the company, which includes corporate financial and operating strength and executive leadership

Отпечатък от дейността

Очаквания на ЗС

Собственици Служители
Синдикати Клиенти
Доставчици Партньори
Инвеститори Медии
Образователни и научни институции
Местни общности

Планиране и координация

Изпълнение и измерване

Анализ и комуникация

Управление на промяната

Видове **рискове**

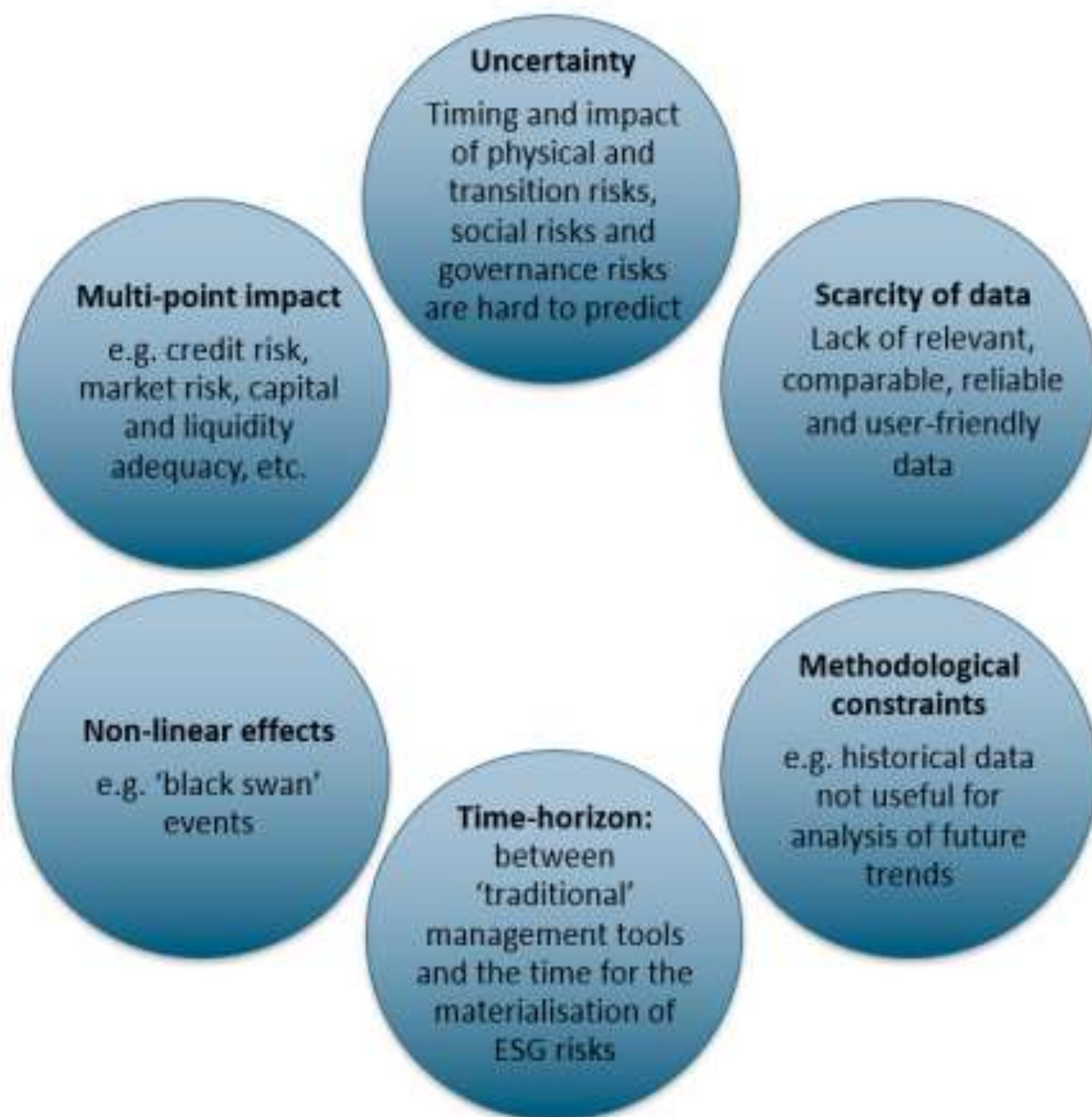

Сфери на риск

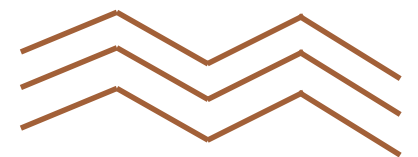
- Определението за риск за устойчивост се отнася до екологични, социални и управленски събития или условия, но не съществува регулаторна дефиниция за тези събития или условия.
- Регламентите за таксономията и оповестяването се позовават на следните критерии, дейности и практики във връзка с екологичното, социално и корпоративно управление:
- *Околна среда*: Промяна на климата, устойчиво и използване и опазване на водните ресурси, преход към кръгова икономика, предотвратяване на отпадъците и тяхното рециклиране, контрол над замърсяването и опазване на екологичните системи
- *Социална среда*: Равенство, социално сближаване, социална интеграция и трудови отношения
- *Управление*: Стабилни управленски структури, взаимоотношения със служителите, възнаграждения на съответния персонал и данъчно съответствие

ESG Рискове

- Ниво на несигурност
- Недостатъчни данни
- Методологични ограничения
- Несъответствие на времевия хоризонт
- Многоточково въздействие на ESG рисковете
- Нелинейност

Слоеве на КСО/ESG

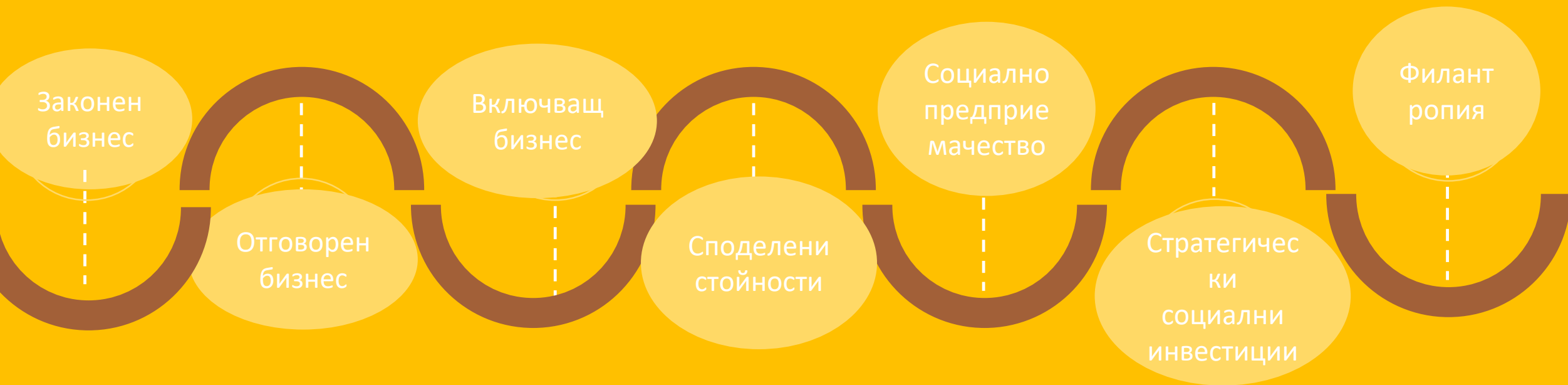
Процес на КСО

Верига за добавена стойност

Видове бизнес модели

Въпроси Отговори

СЪОТВЕТСТВИЕ И ОТЧЕТНОСТ

Network Bulgaria

Принципи на Глобалния договор на ООН

01

ПРАВА НА ЧОВЕКА:

- Зачитане и подкрепа
- Ненарушаване

02

ТРУДОВИ ПРАКТИКИ

- Насилствен и принудителен труд
- Колективно договаряне
- Детски труд
- Дискриминация

03

ОКОЛНА СРЕДА:

- Умно управление
- Стимулиране
- Щадящи технологии

04

АНТИКОРУПЦИЯ:

- Анतिकорупционни политики
- Инициативи за прозрачност

ISO 26000

Основни КСО теми

ОИСР Насоки за мултинационални предприятия

- Най-изчерпателният международен стандарт за отговорно бизнес поведение
- Препоръки от правителства към предприятия във вече включени страни или от присъединяващи се страни
- Отразяване на променящите се очаквания
- Подкрепени от бизнеса, синдикатите и гражданското общество
- Включен механизъм за изпълнение: Точки на контакт на национално ниво
- Отворени са към страни, които не са членки на ОИСР

Обхват и теми на насоките на ОИСР

Разкриване	Човешки права	Заетост и индустриални отношения
Околна среда	Интереси на потребителите	Наука и технологии
Борба с подкупите, искането на подкуп и изнудването	Данъчно облагане	Съревнование

Очаква се компаниите да се държат отговорно. Като идентифицират, избягват и се справят с негативните въздействия, за които те

- Са причина
- Допринасят за това
- или са пряко свързани чрез бизнес отношения

Ключов инструмент:
надлежна проверка на
веригата за доставки

Ключови моменти

1997

Network Bulgaria

2000

ISO 26000
SOCIAL RESPONSIBILITY

2011

EU NFR
Directive

2014

2009 -

1994

2008

2008

2011

German
SUSTAINABILITY
Code

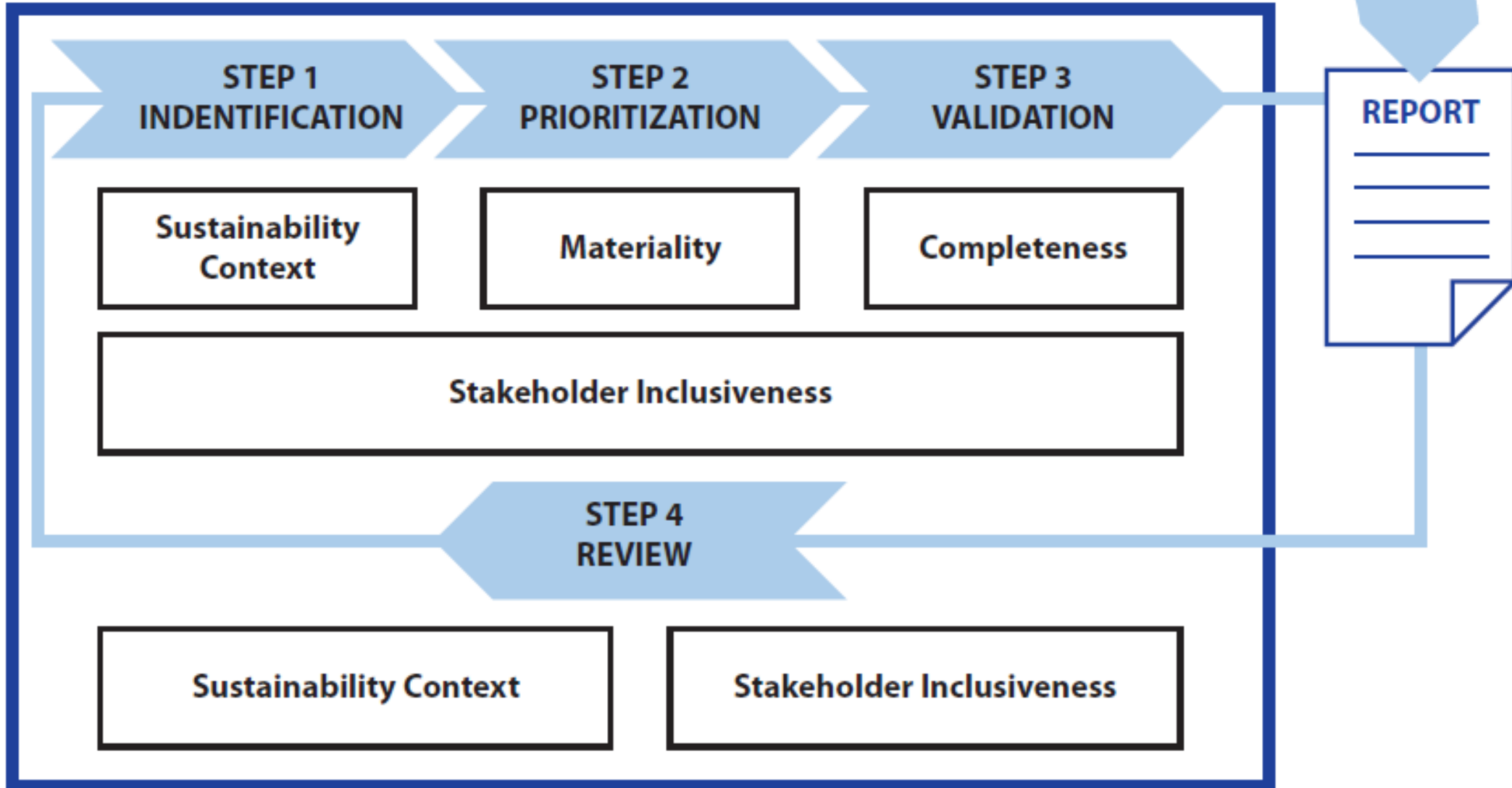
Иновации и партньорства, свързани с тях

12%

#2018икономическипоказатели

Етапи на работа

Topics → Aspects → Disclosures on Management Approach + Indicators

Принципи на докладването

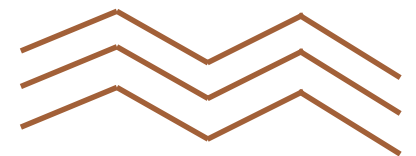
Съществеността и изчерпателността са принципите на докладване за дефиниране на съдържанието на доклада, за да се постигне висококачествено отчитане за устойчивостта.

Принципи на докладване за дефиниране на съдържанието на доклада

- Включване на заинтересованите страни
- Контекст на устойчивост
- Значимост
- Изчерпателност/Пълнота

Принципи на докладване за определяне на качеството на доклада

- Точност
- Баланс
- Яснота
- Съпоставимост
- Надеждност
- Своевременност

Принципи за подбор на НФИ*

Информация за съществените/значимите теми

Честна, балансирана и разбираема информация

Разбираема, но структурирана (в дълбочина и ширина)

Стратегическа и ориентирана към бъдещето

Ориентирана към заинтересованите страни

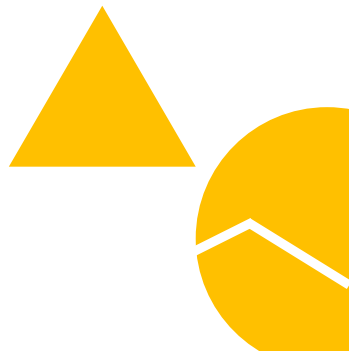
Консистентна и в съответствие с другата подадена в отчета информация, повтаряща се във времето

Guidelines on non-financial reporting (methodology for reporting non-financial information) (2017/C 215/01)

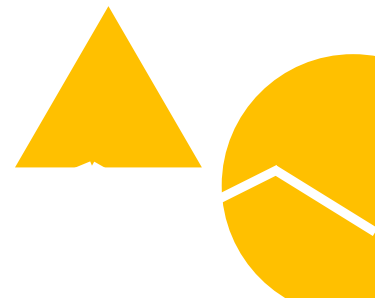
Примерно съдържание 1/2

1. кратко описание на **бизнес модела** на предприятието - цел, стратегия, организационна структура, инфраструктура, продукти
2. описание на **политиките**, които предприятието е приело и следва по отношение на екологичните и социалните въпроси, вкл. дейностите, които е извършило през отчетния период и резултатите от тях

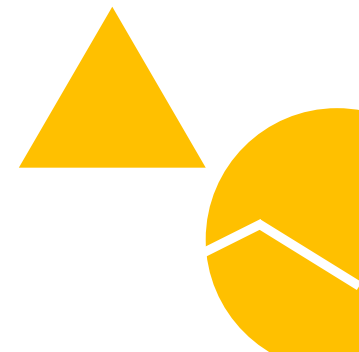
Примерно съдържание 2/2

3. **целите, рисковете и задачите**, които предстоят по отношение на екологичните и социалните политики, включително описание на такива дейности, които биха довели до неблагоприятно въздействие върху екологията, служителите или други социални въпроси;
4. описание на основните **показатели за резултатите от дейностите**, свързани с екологичните и социалните въпроси.

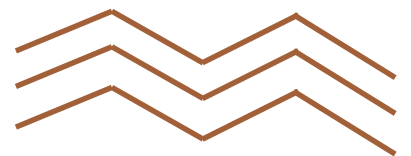
Примерно съдържание - изключения

- Принцип „Приложи или обясни“
 - Принцип „Safe harbour“ - не публикуват информация за предстоящи промени в политиките си, свързани с екологичните или социалните въпроси, които са в процес на договаряне, когато публикуването на подобна информация би довело до вреда на предприятието.
- Декларация за разнообразието

Отчитане на устойчивостта (CSRD)

- Информация, необходима за разбиране на въздействията на предприятието върху въпросите на устойчивостта, както и необходимата информация за разбиране на начина, по който въпросите на устойчивостта засягат развитието, резултатите и състоянието на предприятието

А/ Бизнес модел и стратегия на предприятието

- i) издръжливостта на бизнес модела и на стратегията на предприятието на рисковете, свързани с въпросите на устойчивостта;
- ii) възможностите за предприятието, свързани с въпросите на устойчивостта;
- iii) плановете на предприятието, за да гарантира, че неговият бизнес модел и стратегията му са съвместими с **прехода към устойчива икономика** и с ограничаването на глобалното затопляне до $1,5^{\circ}\text{C}$ в съответствие с Парижкото споразумение;
- iv) по какъв начин бизнес моделът и стратегията на предприятието са съобразени с интересите на заинтересованите страни и с въздействията на предприятието върху въпросите на устойчивостта;
- v) по какъв начин е приложена стратегията на предприятието във връзка с въпросите на устойчивостта

б) описание на определените от предприятието цели, свързани с въпросите на устойчивостта, и на напредъка на предприятието по постигането им;

в) описание на ролята на административните, управителните и надзорните органи във връзка с въпросите на устойчивостта;

г) описание на политиките на предприятието във връзка с въпросите на устойчивостта;

д) описание на:

- i) процеса на извършената надлежна проверка във връзка с въпросите на устойчивостта;
- ii) основните действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, свързани с веригата за създаване на стойност на предприятието, включително неговите собствени дейности, неговите продукти и услуги, неговите стопански отношения и верига на доставки;
- iii) предприети действия и резултата от тези действия за предотвратяване, смекчаване или коригиране на действителни или потенциални неблагоприятни въздействия;

е) описание на основните рискове за предприятието, свързани с въпросите на устойчивостта, включително основните зависимости на предприятието от такива въпроси и как предприятието управлява тези рискове;

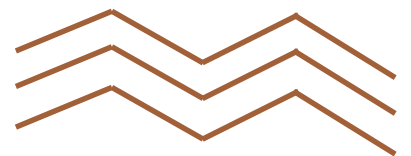
ж) показатели, имащи отношение към оповестяването на информацията по букви а)–е).

Стандарти за опазване на околната среда (E)

Информация, която предприятията трябва да оповестяват относно екологични фактори, включително информацията относно:

- i) смекчаването на изменението на климата;
- ii) адаптирането към изменението на климата;
- iii) водните и морските ресурси;
- iv) използването на ресурсите и кръговата икономика;
- v) замърсяването;
- vi) биологичното разнообразие и екосистемите

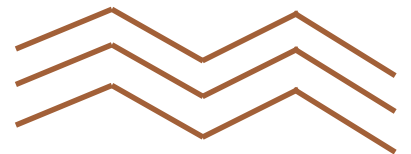

Стандарти за

социалните въпроси (S)

Информация, която предприятията трябва да оповестяват относно социални фактори, включително информацията относно:

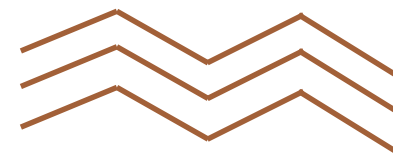
- i) равни възможности за всички, включително равенство между половете и равно заплащане за равен труд, обучение и развитие на уменията, заетост и приобщаване на хората с увреждания;
- ii) условия на труд, включително сигурна и адаптивна заетост, заплати, социален диалог, колективно трудово договаряне и участие на работниците, равновесие между професионалния и личния живот и здравословна, безопасна и добре адаптирана работна среда;
- iii) зачитане на правата на човека, основните свободи, демократичните принципи и стандарти, залегнали в Международната харта за правата на човека и други основни конвенции на ООН за правата на човека, в Декларацията на Международната организация на труда за основните принципи и права в областта на труда и в основните конвенции на Международната организация на труда и в Хартата на основните права на Европейския съюз;

Стандарти за управленските въпроси (G)

Информация, която предприятията трябва да оповестяват относно управленски фактори, включително информацията относно:

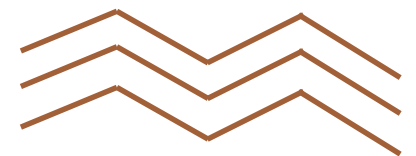
- i) ролята на административните, управителните и надзорните органи на предприятието, включително във връзка с въпросите на устойчивостта, и техния състав;
- ii) бизнес етика и корпоративна култура, включително борба с корупцията и подкупите;
- iii) политически ангажименти на предприятието, включително неговите дейности по лобиране;
- iv) управлението и качеството на отношенията с бизнес партньорите, включително практиките на плащане;
- v) системите за вътрешен контрол и управление на риска на предприятието, включително във връзка с процеса на отчитане на предприятието.

Информация относно климата

(2019/С 209/01)

- Оповестява информация в степен, необходима за разбиране на развитието, резултатите, състоянието на предприятието и въздействието на неговата дейност, отнасяща се до екологичните и социалните въпроси и въпросите, свързани със служителите, зачитането на правата на човека, борбата с подкупите и корупцията.
- Може да се счита, че свързаната с климата информация попада в категорията на екологичните въпроси.

Двустранната перспектива по отношение на съществеността на Директивата относно оповестяването на нефинансова информация в контекста на оповестяването на свързана с климата информация

ФИНАНСОВА СЪЩЕСТВЕННОСТ

До степента, необходима за разбиране на развитието, резултатите, състоянието на дружеството...

Основна аудитория:
ИНВЕСТИТОРИ

ЕКОЛОГИЧНА & СОЦИАЛНА СЪЩЕСТВЕННОСТ

... и въздействието на неговата дейност

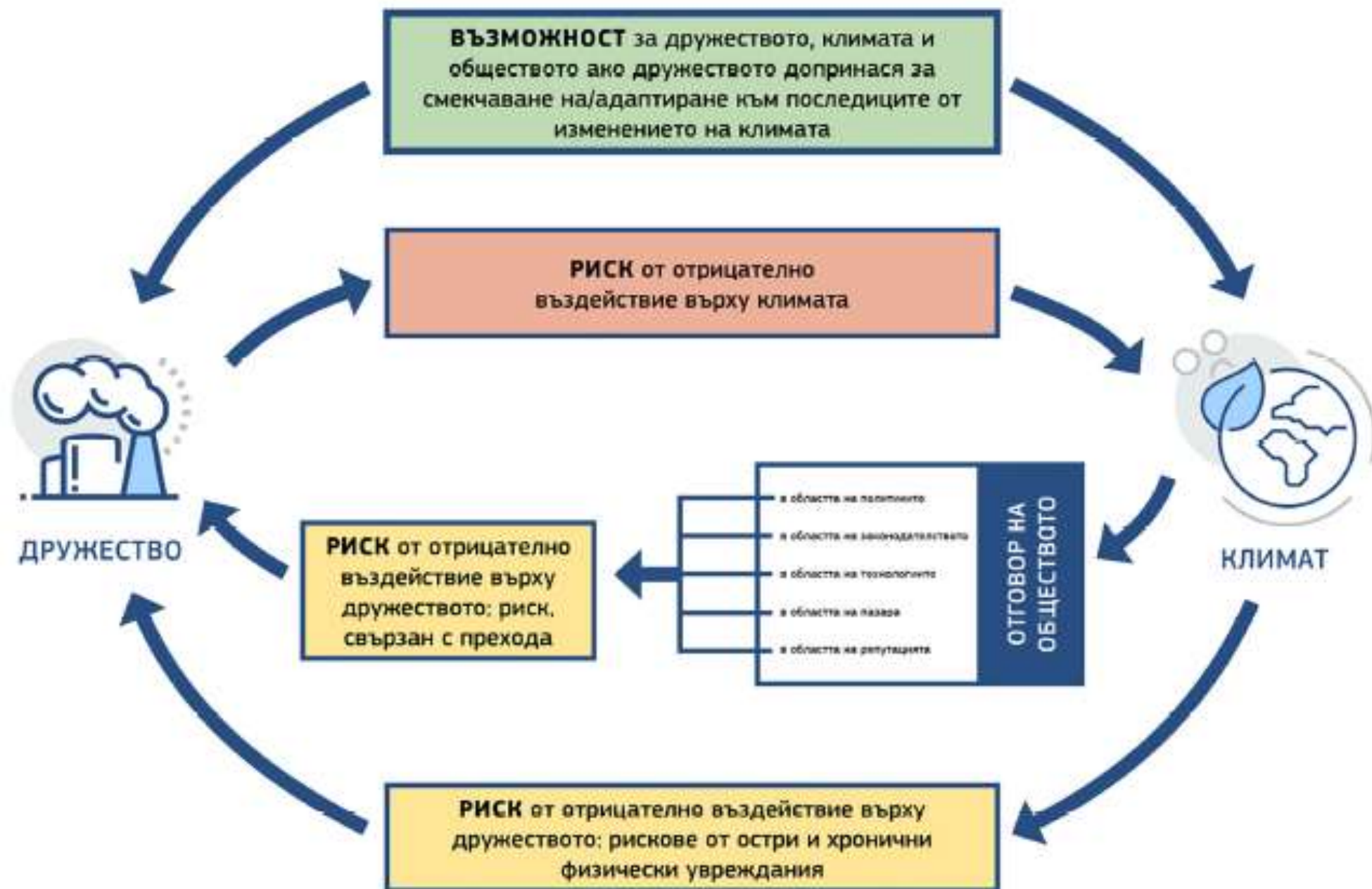

Основна аудитория:
**ПОТРЕБИТЕЛИТЕ, ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО,
РАБОТНИЦИТЕ, ИНВЕСТИТОРИТЕ**

ПРЕПОРЪКИ НА TCFD

ДИРЕКТИВА ОТНОСНО ОПОВЕСТЯВАНЕТО НА НЕФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

* Тук понятието финансова същественост се използва в широкия смисъл на въздействие върху стойността на дружеството, а не само в смисъл на въздействие върху финансовите мерки, признати във финансовите отчети.

A top-down view of a traditional tea ceremony table. The table is set with a central wooden tiered tray holding several pastries, including round ones with nuts and swirls. Surrounding the tray are white ceramic tea cups on saucers, some containing tea. There are also small glass jars with condiments, a glass of water, and a small bowl of yellow fruit. The background is a dark, textured surface.

Въпроси Отговори

Допълнителни материали

Учебници и пособия:

Активно популяризираме теорията и добрите практики от спектъра на корпоративната устойчивост и отговорност

Емпирични изследвания:

Създаваме актуални изследвания за подпомагане вземането на информирани решения по темата за КСО в България

Благодаря за вниманието

Марина Стефанова

Ръководител на магистърска програма
"Отговорно и устойчиво управление"

Тел: 0888 637 654

Mail: mstefanova@feb.uni-sofia.bg

www.marinastefanova.info

www.csrab.com

Глава девета

Съдебна практика по закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове¹

¹ Мирослава Георгиева

Приложното поле на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ).

Идеята на настоящото изложение е да представи в синтезиран вид практиката на Върховния административен съд (ВАС)¹ по Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ).²

Законът за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) регламентира националната институционална рамка при управление на средствата от ЕСИФ, процедурите по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) със средства от ЕСИФ, определяне на изпълнител, верификация, сертифициране, извършване на плащания със средства от ЕСИФ, финансова корекция (чл.1, ал.1 ЗУСУЕСИФ).

Кои са средствата от ЕСИФ посочва чл.1, ал.2 от ЗУСЕСИФ: това са средствата от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство, предоставени по програми на Република България. За средства от ЕСИФ се счита и предвиденото в програмите национално съфинансиране.

Предоставянето на безвъзмездна финансова помощ, както и плащанията, верифицирането или сертифицирането на разходите³ по Програмата за развитие на селските райони се извършват при условията и по реда на този закон, доколкото друго не е предвидено в Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (ОВ, L 347/487 от 20 декември 2013 г.) и Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета (ОВ, L 347/549 от 20 декември 2013 г.), в Закона за подпомагане на земеделските производители или в акт по неговото прилагане.

Доколкото друго не е предвидено в приложимото за тях европейско законодателство и в сключените между държавите договори, ратифицирани, обнародвани и влезли в сила за Република България, този закон се прилага и за финансовата подкрепа по програмите за европейско териториално сътрудничество, при отчитане на особеностите на параграфа. Виж: решение № 9195 от 16.08.2021 г. на ВАС

¹ Вж. **Пенов, С.** Финансово право. Специална част. Учебен курс. С.: Университетско издателство СУ, 2020 и **Пенов, С., Кучев, Ю. Симеонов, Ат., Големинова, С., Славов, К., Георгиева, И.** Проучване на практиката по финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. В: Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз. Доклади от международна научно-приложна конференция, проведена през ноември 2016 г. в гр. София., С., УИ Св. Кл. Охридски, 2016

² Вж. и видеомодула от уебинара по темата.

³ Вж. и **Елков, Д.** Роля на одита на изпълнението за подобряване управлението на средствата от ЕС. В: Предизвикателствата пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016

по адм. д. № 4706/2021 г., решение № 9191 от 16.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 4584/2021 г., решение № 8841 от 23.07.2021 г. на ВАС по адм. д. № 3410/2021 г.

Между включените в чл. 1, ал. 2 от ЗУСЕСИФ фондове не са средствата, предоставяни в изпълнение на Финансовия механизъм на ЕИП. Република България е член на Европейското икономическо пространство съгласно Споразумение за участието на Република България и Румъния в Европейското икономическо пространство, ратифицирано със закон, обнародван в Държавен вестник, бр. 13 от 2008 г., като самото споразумение е обнародвано в Държавен вестник, бр. 19 от 06.03.2012 г., в сила за Р. Б. от 09.11.2011 г. ЗУСЕСИФ не намира приложение при разходването на средства в изпълнение на Финансовия механизъм на ЕИП. Виж: правна рамка на ФМ на ЕИП, която не включва ЗУСЕСИФ: решение № 4144 от 20.03.2019 г. на ВАС по адм. д. № 9104/2018 г.; решение № 12778 от 23.10.2018 г. на ВАС по адм. д. № 7844/2018 г., решение № 10380 от 7.08.2017 г. на ВАС по адм. д. № 1680/2017 г., решение № 4554 от 10.04.2018 г. на ВАС по адм. д. № 14585/2017 г., решение по адм.д. №1680/2017 година по описа на ВАС.

Чл.3, ал.2 ЗУСЕСИФ - Средствата от ЕСИФ се предоставят по програмите, включени в Споразумението за партньорство, след тяхното одобряване от Европейската комисия.

Практическо приложение:

1.Компетенциите на ръководителите на управляващите органи (РУО) по смисъла на чл.9, ал.5 от ЗУСЕСИФ, одобрили проекта, са само в рамките на изпълнението му по програмите, за които законът намира приложение, като същите органи одобряват проектни предложения, верифицират разходи по тях и коригират нередности по смисъла на чл.9, ал.5 във връзка с чл.73, ал.1 от ЗУСЕСИФ само досежно публичния принос в рамките на приложното поле на закона.

2.Финансовата корекция (ФК) като способ за отмяна на този публичен принос се определя само върху допустимите средства от ЕСИФ по проекта и не се определя върху „собствения принос“ на бенефициера. Към датата на изложението (м. февруари 2022 година) няма спор, че с изм. Дв-к, бр.85/2017 година на чл.1, ал.2 от ЗУСЕСИФ националното съфинансиране се включва в средствата от ЕСИФ.

Виж например: решение по адм.д. № 14967/2018 година по описа на ВАС: С изменението на чл. 1, ал. 2 на ЗУСЕСИФ се създаде фикцията, че за целите на закона средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове е и националното съфинансиране.

Собствените средства на бенефициера по проекта, представляващи „собствен принос“ са извън средствата от ЕСИФ, дори и да участват в изпълнението на проекта като „собствен принос“. Последният се очертава от дейности и стойности, заложили в проекта към договора и се отчита при отчитането на напредъка по проекта и неговото изпълнение. Собственият принос подлежи на верификация, но е извън допустимата основа за определяне на финансова корекция. Виж например: решение по адм.д. №4556/2019 година по описа на ВАС;

3.Разходването на „собствени средства“ от бенефициера по проекта, които не се явяват разходи, сертифицирани пред Европейската комисия (т.е. не участват в отчитането на напредъка на проекта като „собствен принос“), е извън обсега на контрол от РУО по програмата. Върху тези средства е недопустимо определянето на ФК. Виж: решение по адм.д. №12089/2020 година по описа на ВАС.

КРАТЪК АНАЛИЗ НА ПРОЕКТНИЯ ЦИКЪЛ по предоставяне/разходване на средства от ЕСИФ. Актове в процедурите по предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ със средства от ЕСИФ⁴.

1.ПРОЦЕДУРА ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФП

2.ПРОЦЕДУРА ПО ВЕРИФИКАЦИЯ И СЕРТИФИКАЦИЯ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОДОБРЕНИТЕ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

3.ПРОЦЕДУРА ПО ОПРЕДЕЛЯНЕ И ИЗВЪРШВАНЕ НА ФИНАНСОВИ КОРЕКЦИИ ПРИ ДОПУСНАТИ НЕРЕДНОСТИ

1.ПРОЦЕДУРА ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФП

Безвъзмездната финансова помощ със средства от ЕСИФ се предоставя чрез:

1. подбор на проектни предложения;

2. директно предоставяне на конкретен бенефициер /виж чл. 25, ал.1 ЗУСЕСИФ/.

И в двете хипотези Ръководителят на управляващия орган на програмата (РУО), съответно на водещата програма утвърждава за всяка процедура **насоки** и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти /виж чл. 26, ал.1 ЗУСЕСИФ/.

Проектът на договора за предоставяне на БФП със средства от ЕСИФ, е част от одобрената документация по чл. 26, ал.1 ЗУСЕСИФ отнасяща се до „условията за изпълнение на одобрените проекти“.

В ХОДА НА ПРОЦЕДУРАТА ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФП се издават административни актове, които подлежат на съдебен контрол за законосъобразност пред административните съдилища по реда на АПК:

-ОБЩ АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ с правна квалификация чл.26,ал.1 от ЗУСЕСИФ, с който РУО по програмата утвърждава насоки за кандидатстване, определящи условията в рамките на процедурата /решение по адм.д. 12792/2017 година по описа на ВАС; адм.д. №8684/2019 година по описа на ВАС/. Подлежи на обжалване по реда на чл.179 от АПК. След влизане на този акт в сила, той може да се изменя от РУО само в нормативно определени хипотези.

⁴ Вж. **Михайлова-Големинова, С.** Финансови правни отношения в системата на публичните средства от европейските структурни и инвестиционни фондове, С.: Сиела, 2017, 276 с., **Костов, С.** Съдебен контрол над усвояването на средствата от структурните и инвестиционните фондове на ЕС. Сборник с доклади от конференция „Прилагане на правото на Европейския съюз в периода 2007 - 2017 г.“, С., издание БАЕЛ, 2018 (под печат), **Янкулова, С.** Практика на Върховния административен съд относно решаването на спорове по усвояване на средства от фондове на Европейския съюз. // Адвокатски преглед, 2018, № 1(под печат); **Александрова, И.** Някои въпроси, свързани с приложението на норми, регулиращи подпомагането по схеми и мерки по общата селскостопанска политика, разрешени в съдебната практика. В: Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. Сборник с доклади. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016

-ИНДИВИДУАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ с правна квалификация чл.34, ал.4, т.2 от ЗУСЕСИФ, с който РУО прекратява производството по отношение на кандидата. На основание чл. 27, ал.4 от ЗУСЕУСИФ подлежи на обжалване по реда на чл.197 от АПК /определение на ВАС по адм.д. №5108/2020 година по описа на ВАС/.

-ИНДИВИДУАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ /сбор/ с правна квалификация чл.36, ал.1, т.1 във вр.с чл.35,т.1 от ЗУСЕСИФ, с който РУО одобрява доклада на комисията по чл.33 от закона и списъка с предложените за финансиране предложения, ведно с размера на помощта, която ще бъде предоставена. Подлежи на обжалване по реда на чл.145 и сл. от АПК при доказан правен интерес /решение на ВАС по адм.д. №8005/2019 година/.

-ИНДИВИДУАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ /сбор/ с правна квалификация чл.36, ал.1, т.1 във вр.с чл.35,т.2 от ЗУСЕСИФ, с който РУО одобрява доклада на комисията по чл.33 от закона и списъка с предложените резервни предложения. Подлежи на обжалване по реда на чл.145 и сл. от АПК при доказан правен интерес /решение по адм.д. №3894/2020 година/.

-ИНДИВИДУАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ с правна квалификация чл.38 от ЗУСЕУСИФ, с който РУО издава мотивирано решение за отказ за предоставяне на БФП. Подлежи на обжалване по реда на чл.145 и следв. от АПК при доказан правен интерес /решение по адм.д. №1050/2019 година по описа на ВАС/. Основанията за отказ за предоставяне на помощта са в чл.38 от ЗУСЕСИФ.

АДМИНИСТРАТИВЕН ДОГОВОР /АД/⁵

⁵ Вж. по въпроса за административния договор виж: **Балабанова, Хр.**, Административният договор по българското законодателство. С., Сиела, 2017; **Бучкова, П.**, Административният договор: Материалноправни, процесуалноправни и сравнителноправни аспекти. С., Феня, 2012; **Бучкова, П.**, Административният договор в практиката на ВАС. 100 г. ВАС: Сборник доклади от научна конференция в СУ „Св. Климент Охридски“, състав. С. Пенев, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014; **Дерменджиев, И., Д. Костов и Д. Хрусанов.** Административно право на РБ – ОЧ. С., Сиби, 2012, стр. 39 и сл.; **Зиновиева, Д.** Дискусионни тези в административното право и процес, С., Сиела, 2009; **Казанджиева, М.** Управление на средствата от ЕСИФ, ИК „Труд и право“, 2016, стр. 50 и сл.; **Лазаров, К., Ив. Тодоров,** Административен процес. Пето преработено и допълнено издание. С., Сиела, 2016, стр. 111 и сл.; **Сивков, Цв.**, Pacta sunt servanda и административните договори, Римско и съвременно право. Сборник статии и доклади от Международна научна конференция, организирана от ЮФ на СУ и проведена в София на 21.05.2012 г., състав. М. Новкиришка-Стоянова, С. Пенев, М. Карагъзова-Финкова, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, стр. 400.; **Сивков, Цв.**, Споразумението по АПК. С., Сиела, 2012; **Сивков, Цв.**, Уредбата на административния договор в Административнопроцесуалния кодекс. В: „Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз“. Сборник доклади от международна научно-приложна конференция, проведена през ноември 2016 г. в гр. София, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 2016; **Славова, М., В. Петров.** АПК. Критичен преглед на съдебната практика. Коментар и предложения за усъвършенстване на уредбата. С., Феня, 2014, стр. 50-51; **Тонев, Г.**, По някои въпроси на административния договор по режима на ЗУСЕСИФ. В: „Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз“, Сборник доклади от международна научно-приложна конференция, проведена през ноември 2016 г. в гр. София, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 2016; **Янкулова, С.** Договорът за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз – форма на упражняване на държавната власт и правото на защита. // Адвокатски преглед, 2015, № 1., **Янкулова, С., Николова, Т.** Промените в Административнопроцесуалния кодекс – 2018. С., ИК Труд и право, 2018.

Съгласно чл.37, ал.3 от ЗУСЕСИФ, решението на ръководителя на управляващия орган да предостави безвъзмездна финансова помощ **се обективира в административен договор**⁶ с бенефициента, съответно в заповед⁷. Административният договор, съответно заповедта съдържа:

1. наименование и седалище на адресата – бенефициент на помощта;
 2. наименование, стойност, основни дейности, индикатори, период и срокове за изпълнение на проекта, за който се предоставя безвъзмездната финансова помощ;
 3. максимален размер на безвъзмездната финансова помощ, както и програмата, приоритетната ос и процедурата, по която тя се предоставя;
 4. конкретизация на условията за изпълнение на проекта;
 5. условията за възстановяване на предоставена финансова подкрепа под формата на възстановима помощ в случаите по чл. 4, ал. 2;
 6. когато е приложимо – информация, че безвъзмездната финансова помощ има характер на допустима държавна или минимална помощ, с посочване на акта на Европейския съюз, съгласно който се предоставя или одобрява.
- Одобреният проект и документите по чл. 26, ал. 1 ЗУСЕСИФ в частта, определяща условията за изпълнение, са неразделна част от договора, съответно от заповедта.

АД може да бъде изменян или прекратяван при условията на закона: -решение по адм.д. №8949/2019 година по описа на ВАС; адм.д. №10472/2019 година по описа на ВАС; адм.д. №11786/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №11456/2018 година по описа на ВАС;

2.ПРОЦЕДУРА ПО ВЕРИФИКАЦИЯ И СЕРТИФИКАЦИЯ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОДОБРЕНИТЕ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Процедурата по верификация включва проверка по документи или на място за установяване на допустимостта на разходите.

Основанията за допустимост на разходите са кумулативно изброени в чл. 57, ал.1 от ЗУСЕСИФ.

В процедурата по верификация органът не събира служебно доказателства.

Отказът за верификация е ИНДИВИДУАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ и подлежи на съдебен контрол за законосъобразност по реда на чл.145 и сл. от АПК.

⁶ Вж. **Михайлова-Големинова, С.** Контрол за законност на управлението на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове-10 години по-късно. //Общество и право. 2018, №2 , с.3-21

⁷ Вж.**Михайлова-Големинова, С.** Необходима ли е промяна в системата за управление и координация на публичните средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз в България. - В: *100 години Върховен административен съд*. [Сборник доклади от научна конф. в СУ „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет, 17 октомври 2013 г.]. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, **2014**, с. 541-564. (Състав.: С. Пенев).

Чл. 57. (1) Разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2 – решение по адм.д. №3373/2020 година по описа на ВАС; адм.д. №1714/2020 година по описа на ВАС/.

2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи – решение по адм.д. №2684/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. №6194/2020 година по описа на ВАС/;

3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности – решение по адм.д. №6194/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. №7187/2020 година по описа на ВАС/.

4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство – решение по адм.д. №4228/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. №5172/2020 година по описа на ВАС;

5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;

6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

(2) Не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Чл.99 АПК в производство по верификация – решение по адм.д. №3362/2020 година по описа на ВАС.

Финансовата корекция като административна мярка при нередности – нормативно основание, дефиниция, актове, компетентност, процедура и принципи при определянето ѝ.⁸

⁸ Вж. **Янкулова, С.** Практика на Върховния административен съд относно решаването на спорове по усвояване на средства от фондове на Европейския съюз. // Адвокатски преглед, 2018, № 1.

ФИНАНСОВА КОРЕКЦИЯ (ФК)

нормативно основание за определянето ѝ дава чл.143, параграф 1 и 2 от Регламент №1303/2013 – държавите-членки носят отговорност при разследване на нередности и извършват финансови корекции чрез отмяна на публичния принос

административна мярка⁹, която се материализира в индивидуален административен акт по чл.73, ал.1 от ЗУССИФ, с който се определя по основание и размер

Виж:

-решение по съединени дела С 260/14 и С 261/14 на СЕС, съгласно което чл. 98, пар.2 от Регламент № 1083/2006 трябва да се тълкува в смисъл, че финансовите корекции, които държавите-членки са длъжни да приемат поради нередност, съставляват **административна мярка** по смисъла на чл. 4 от Регламент № 2988/95.

- решение по дело С 341/13 /преюдициално запитване/: Съдът посочва, че чл.1, пар.1 от Регламент № 2988/95 въвежда общи правила, които целят да противодействат на действия срещу финансовите интереси на Съюза във всички области.

Цел: чл.143, пар.2 от Регламент №1303/2013 и чл.71, ал.1 от ЗУСЕСИФ:

Отмяна на публичния принос посредством предвидени способи.

Мерките не се разглеждат като санкции и са насочени единствено към невъзможността за получаване на облага чрез публичен принос или нейното отнемане.

ОСНОВАНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФК Е КОНСТАТИРАНА ОТ РЪКОВОДИТЕЛЯ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН **НЕРЕДНОСТ**

⁹ Вж. **Михайлова-Големинова, С.** Финансови корекции по проекти съфинансирани от ЕСИФ. //Икономически и социални алтернативи, 2018, №2, с. 88-93, **Елков, Д.** Финансовите корекции по европейските фондове. // Общество и право, 2016, № 5 и **Иванова, П.** Правен режим на установяването и събирането на финансови нередности със средства от европейските програми. В: Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С.: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016

<u>Дефиниция за нередност</u> чл.2, т.36 от Регламент №1303/2013г. за програмен период 2014/2020г.	<u>Случаите на нередности:</u> чл.70, ал.1 ЗУСЕСИФ: -лимитативно и алтернативно изброяване	<u>Съмнение за измама –виновно поведение</u> -разграничаване с обективния характер на нередността;
---	---	---

Съдебна практика по поставени въпроси:

Към настоящия момент няма спор в съдебната практика досежно извода, че финансовата корекция е административна мярка, както и относно елементите от фактическия състав на нередността, предвид дефиницията в чл.2, т.36 на Регламент №1303/2013 година.

Същите се доказват от РУО при условията на пълно доказване при кумулативност. Вината на бенефициера не е елемент от фактическия състав на нередността.

Виж например:

-Решение № 5146 от 19.04.2018 г. на ВАС по адм. д. № 835/2018 г.: Дефиницията за нередност, дадена в чл. 2 (36) Регламент № 1303/2013,

-Решение № 11245 от 18.07.2019 г. на ВАС по адм. д. № 12037/2018 г.

-Решение № 3237/14.03.2018г. на ВАС по адм.д. № 8148/2017г.

-Решение № 2544 от 27.02.2018 г. на ВАС по адм. д. № 11781/2017 г.

-Решение № 1453 от 4.02.2019 г. на ВАС по адм. д. № 6838/2018 г.

-Решение № 3795 от 11.03.2020 г. на ВАС по адм. д. № 9681/2019 г.

-Решение № 9189 от 16.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 4803/2021 г.

– решение от 14 юли 2016, Wrocław, C-406/14, EU: C: 2016: 562, точка 45.

-Решение № 9266 от 23.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 4708/2021 г.

-Решение № 9169 от 17.06.2019 г. на ВАС по адм. д. № 9388/2018 г.

N.V. Не всяко нарушение на правилата на избор на изпълнител по ЗОП или ЗУСЕСИФ има характеристиките на нередност по смисъла на последния закон, а само тези, за които законодателят е приел, че представляват нередности, за които следва да се отмени публичния принос чрез определяне на финансова корекция.

Виж например:

-Решение № 12842 от 19.10.2020 г. на ВАС по адм. д. № 2937/2020 г.: Тъй като не всяко нарушение на ЗОП представлява нередност по чл. 70, ал. 1, т. 9 ЗУСЕСИФ, в тежест на административния орган е да обоснове, че конкретното нарушение на ЗОП има характер на нередност, като посочи и правната квалификация на нередността

-Решение № 10865 от 7.08.2020 г. на ВАС по адм. д. № 7671/2019 г.

Н.В.Финансовото отражение на нарушението върху бюджета на общността е елемент от фактическия състав на нередността. Липсата му е основание за прекратяване на процедурата поради липса на нередност.

Виж например:

Решение № 10666 от 4.08.2020 г. на ВАС по адм. д. № 11019/2019 г.

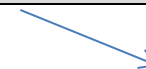
Н.В. Влязъл в сила акт за определяне на финансова корекция може да бъде изменен или отменен от органа само при условията на чл.99 от АПК:

Решение № 9285 от 24.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 5049/2021 г.

Н.В.Разграничаване на хипотезите по приложение на чл. 99 АПК във връзка с чл.74 от ЗУСЕСИФ от случаите, в които се издава последващ акт за определяне на ФК за друга нередност –принцип на некумулиране на процентните показатели корекция в хипотеза на чл.70, ал.1, т.9 от ЗУСЕСИФ, заложен в чл. 72, ал.4 от ЗУСЕСИФ:

Виж например: - Решение № 2581 от 24.02.2021 г. на ВАС по адм. д. № 227/2021 г.

**ПРОЦЕДУРА И ПРИНЦИПИ ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФК
НОРМАТИВНО УСТАНОВЕНИ ПРАВОМОЩИЯ НА РЪКОВОДИТЕЛИТЕ НА УПРАВЛЯВАЩИТЕ ОРГАНИ:**

Да административат нередности, съгласно чл. 69 ЗУСЕСИФ, Наредба за администриране на нередности по ЕСИФ, приета с ПМС № 173/13.07.2016г.

Администрирането на нередност започва по инициатива на УО или сигнал при достатъчно данни за извършена нередност; Процедурата включва:
-регистриране на сигнал за нередност;
-проверка за установяване на нередност или липса на нередност;
-издаване на първа писмена оценка за установяване на нередност или липса на нередност,
-регистриране на нередност;
-докладване на нередност;
-корективни действия и последващото им проследяване;
-приключване на процедурата по администриране на нередност;

Да отменят финансовата подкрепа със средства от ЕСИФ чрез определяне на финансови корекции –чл.70, ал.1

ФК се **определя с мотивирано решение на ръководителя на УО с правна квалификация чл. 73, ал.1 ЗУСЕСИФ.**
-След спазване на процедурата по чл. 73, ал.2 ЗУСЕСИФ, която изисква уведомяване на бенефициера за всяка нередност при посочване на фактически и правни основания, и размер на ФК, предоставяне на възможност за възражения в срок не по-кратък от две седмици, издаване на мотивиран писмен акт. Принцип на процесуална автономия на държавите-членки да уредят процедурите си.
-Взема се предвид характера и тежестта на нарушението и финансовото му отражение ;
- Размерът се определя чрез диференциален или пропорционален метод – чл.72, ал.2 и ал.3 от ЗУСЕСИФ;
-За една нередност може да се определи само една ФК – чл.71, ал.4 от ЗУСЕСИФ;

Да предприемат действия за възстановяване на дължимите суми – чл. 62 ЗПФ и чл. 143 от Регламент № 1303/2013г.

Принципът е, че ФК се **извършва** от плащания по проекта – чл.75, ал.1 от ЗУСЕСИФ.
След окончателното плащане по проекта неизвършените ФК са публично вземане съгласно чл. 162, ал.2, т.8 ДОПК /чл. 76 ЗУСЕСИФ/ и като такова се установяват и събират по реда на ДОПК – чл.75, ал.2 от ДОПК.

-чл.72, ал.4 от ЗЕСФ – принцип на некумулиране на процентните показатели корекции в хипотеза на чл.70, ал.1, т.9 от ЗУСЕСИФ.
-чл.71, ал.3 от ЗУСЕСИФ – общият размер ФК не може да надвишава размера на реално предоставената финансова подкрепа по него.

Съдебна практика:

Решение № 1085 от 25.01.2018 г. на ВАС по адм. д. № 10850/2017 г., Решение № 9285 от 24.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 5049/2021 г., Решение № 13021 от 30.10.2017 г. на ВАС по адм. д. № 8146/2017 г.

Компетентност за издаване на ИАА за определяне на ФК:

В чл. 9, ал. 5 ЗУСЕСИФ е посочено, че ръководител на управляващия орган е ръководителят на администрацията или организацията, в чиято структура се намира управляващият орган, или определено от него лице. Правомощия на ръководител на управляващия орган по този закон може да се упражняват и от овластено от него лице. /Решение № 7130 от 10.06.2020 г. на ВАС по адм. д. № 6591/2019 г./

Писмената форма на акта за определяне на ФК е форма за валидност:

Виж например: Решение № 9793 от 21.07.2017 г. на ВАС по адм. д. № 1427/2017 г., 5-членен с-в: Процесуалните правила за налагане на финансова корекция са разписани в чл. 73 от закона, като в ал. 1 е предвидено, че финансовата корекция се определя по основание и размер с мотивирано решение на ръководителя на управляващия орган, одобрил проекта. Липсата на мотивиран писмен акт, в който да е посочено фактическото и правно основание за налагане на финансовата корекция и нейния размер представлява неспазване на установената в чл. 73, ал. 1 ЗУСЕСИФ форма на акта и представлява самостоятелно основание за неговата отмяна по чл. 146, т. 2 АПК.

Процедура по определяне на ФК – чл.73, ал.2 от ЗУСЕСИФ:

В процедурата по определяне на ФК бенефициерът следва да е уведомен за всяка нередност чрез посочване на фактическо и правно основание и размер корекция.

МЕТОДИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФК

ПРОПОРЦИОНАЛЕН

Използва се при невъзможност за реално определяне на финансовото отражение върху бюджета на общността – чл.72, ал.3 от ЗУСЕСИФ;

ДИФЕРЕНЦИАЛЕН

Използва се при възможност за реално определяне на финансовото отражение на нередността върху бюджета на общността – чл.72, ал.2 от ЗУСЕСИФ;

Определен процентен показател се нанася спрямо основа за определяне на ФК, която представлява размер допустими разходи, представляващи средства от ЕСИФ /след изм.ДВ бр.85/2017 г.на чл.1, ал.2 ЗУСЕСИФ включват и националното съфинансиране/.

Чл.70, ал.2 и чл. 72, ал.5 от ЗУСЕСИФ посочват, че при нередност по чл.70, ал.1, т.9 от ЗУСЕСИФ случаите на нередности и минималните и максималните стойности на процентните показатели корекция се определят с акт на МС по чл.70, ал.2 от ЗУСЕСИФ.

Към м.02.2022 година този акт е НАРЕДБА за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (приета с ПМС № 57 от 28.03.2017 г., обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2017 г., в сила от

31.03.2017 г., изм., бр. 68 от 22.08.2017 г., в сила от 22.08.2017 г., изм. и доп., бр. 67 от 23.08.2019 г., в сила от 23.08.2019 г., бр. 19 от 6.03.2020 г.)

Съгласно § 2. (Изм. – ДВ, бр. 67 от 2019 г., в сила от 23.08.2019 г.), Наредбата се приема на основание чл. 70, ал. 2 във връзка с чл. 72, ал. 5 и § 5, т. 4 от допълнителните разпоредби на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, чл. 7а от Закона за нормативните актове във връзка с чл. 53 от Регламент (ЕС) № 223/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2014 г. относно Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, чл. 46 от Регламент № 514/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общи разпоредби за фонд "Убежище, миграция и интеграция" и за Инструмента за финансово подпомагане на полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи.

Приложното поле на Наредбата е очертано от чл.1 от същата, като с наредбата се посочват:

1. (изм. – ДВ, бр. 67 от 2019 г., в сила от 23.08.2019 г.) случаите на нередности, съставляващи нарушения на правилата за определяне на изпълнител по глава четвърта от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), извършени чрез действия или бездействия от бенефициента, които имат или биха имали за последица нанасянето на вреда на средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) и които представляват основания за извършване на финансова корекция по чл. 70, ал. 1, т. 9 от ЗУСЕСИФ;

2. (изм. – ДВ, бр. 67 от 2019 г., в сила от 23.08.2019 г.) минималните и максималните стойности на процентните показатели на финансовите корекции, определяни за нередности на основание чл. 70, ал. 1, т. 1, 3 – 7 и 9 от ЗУСЕСИФ.

Съгласно § 1 от ДР на ЗУСИФ, Наредбата се прилага и по отношение на:

1. Оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица;

2. програмите за европейско териториално сътрудничество, в които Република България участва за периода 2014 – 2020 (Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ – ИПП България – Сърбия 2014 – 2020, Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ – ИПП България – Турция 2014 – 2020, Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ – ИПП България – бивша Югославска република Македония 2014 – 2020, Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Румъния – България, Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България, Програма за трансгранично сътрудничество "Дунав" 2014 – 2020, Програма за трансгранично сътрудничество "Балкани – Средиземно море" 2014 – 2020, Програма за трансгранично сътрудничество "Черноморски басейн 2014 – 2020");

3. (Доп. – ДВ, бр. 67 от 2019 г., в сила от 23.08.2019 г., изм., **бр. 19 от 2020 г.**) Общата програма "Солидарност и управление на миграционните потоци", фонд "Убежище, миграция и интеграция" и фонд "Вътрешна сигурност".

Съгласно чл. 2. (1) от Наредбата, нередностите по чл. 1, т. 1, както и приложимите процентни показатели на финансови корекции за тях са посочени в **приложение № 1**.

(2) (Нова – ДВ, **бр. 19 от 2020 г.**) Нередностите, съставляващи нарушения при възлагането на обществени поръчки до влизането в сила на Закона за обществените поръчки (обн., ДВ, бр. 13 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 34 от 2016 г., бр. 63, 85, 96 и 102 от 2017 г., бр. 7, 15, 17, 24, 30, 49, 77, 80, 86, 102 и 105 от 2018 г. и бр. 17 и 83 от 2019 г.) и съгласно § 18, 19 и 23 от неговите преходни и заключителни разпоредби, както и приложимите процентни показатели на финансови корекции за тези нередности са посочени в приложение № 1а.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ, **бр. 19 от 2020 г.** Приложимите процентни показатели на финансови корекции за нередностите по чл. 70, ал. 1, т. 1, 3 – 7 ЗУСЕСИФ са посочени в приложение № 2.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 67 от 2019 г., в сила от 23.08.2019 г., предишна ал. 3, **бр. 19 от 2020 г.**) За нередностите по чл. 70, ал. 1, т. 2, 8 и 10 от ЗУСЕСИФ се прилага диференциалният метод.

Н.В. При проверка на законосъобразността на акта за определяне на ФК с правно основание чл.73, ал.1 от ЗУСЕСИФ, съдът проверява приложимата редакция на закона към датата на извършване на нарушението и приложимата редакция на Приложенията към Наредбата, регламентира нередностите и процентните показатели за тях, към датата на издаване на акта за определяне на ФК.

Виж например: Решение № 9189 от 16.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 4803/2021 г., Решение № 9185 от 16.08.2021 г. на ВАС по адм. д. № 4558/2021 г.

ОСНОВА ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФК ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРОПОРЦИОНАЛЕН МЕТОД

Виж например: Решение № 3237/14.03.2018г. на ВАС по адм.д. № 8148/2017г.

4.НЕРЕДНОСТТА КАТО ОСНОВАНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФИНАНСОВА КОРЕКЦИЯ

чл.2, т.36 от Регламент №1303/2013 г.

ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОР

НАРУШЕНИЕ НА ПРАВОТО НА
СЪЮЗА/НАЦИОНАЛНОТО ПРАВО

ВРЕДА – ПОТЕНЦИАЛНА ИЛИ РЕАЛНА

Чл. 70. (1) ЗУСЕСИФ, Финансова подкрепа със средства от ЕСИФ може да бъде отменена изцяло или частично чрез извършване на финансова корекция на следните основания:

1. (изм. – ДВ, бр. 52 от 2020 г.) когато по отношение на бенефициента е налице конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС) 2018/1046;

2. за нарушаване на правилата за държавната помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз;

3. за нарушаване на принципите по чл. 4, параграф 8, чл. 7 и 8 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

4. за нарушаване на изискването за дълготрайност на операциите в случаите и в сроковете по чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

5. за проекта или за част от него не е налична одитна следа и/или аналитично отчитане на разходите в поддържаната от бенефициента счетоводна система;

6. за неизпълнение на мерките за информация и комуникация, задължителни за бенефициентите;

7. за неизпълнение на одобрени индикатори;

8. при постъпили инцидентни приходи във връзка с изпълнението на проекта;

9. (нова – ДВ, бр. 85 от 2017 г.) за нередност, съставляваща нарушение на правилата за определяне на изпълнител по глава четвърта, извършено чрез действие или бездействие от страна на бенефициента, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на средства от ЕСИФ;

10. (предишна т. 9 – ДВ, бр. 85 от 2017 г.) за друга нередност, съставляваща нарушение на приложимото право на Европейския съюз и/или българското законодателство, извършено чрез действие или бездействие от страна на бенефициента, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на средства от ЕСИФ.

3.1.Случаите на нередности, за които се определя ФК по чл.70, ал.1, т.9 от ЗУСЕСИФ са посочени в Приложение №1 и №1а към чл.2 от Наредбата за посочване на нередности, в зависимост от това дали нарушението е извършено по действащия или отменения ЗОП.

3.2.Приложение №1 се прилага, съгласно чл.2, ал.1 от Наредбата за посочване на нередности, без значение дали процедурата по избор на изпълнител е по реда на ЗУСЕСИФ или по реда на чл.49-54 или на ЗОП. Въпрос: Как се прилагат квалификациите за нередностите по Приложение №1 при нарушения на процедурата по чл.49-54 от ЗОП? Пример – в хипотези на т.16, т.24?

Практика на ВАС за случаите на нередности, за които се определя ФК

Практика по Приложение №1 към чл.2, ал.1 от Наредбата за посочване на нередности:

Фактическият състав на нередността по т.1 от Приложение №1 на НПН включва липса на публикуване на обявление за обществена поръчка или неоснователно директно възлагане. Нередността в хипотеза на б. „а“ може да бъде осъществена чрез непубликуване на обявлението за обществената поръчка в съответствие с приложимите правила (например публикуване в "Официален вестник" на Европейския съюз ("ОВ" на ЕС), когато законодателството го изисква) или при директно възлагане, като възлагане в резултат на процедура на договаряне без предварително обявление, договаряне без предварителна покана за участие, договаряне без публикуване на обявление за поръчка, пряко договаряне, без да са налице основанията за избора им. Процентният показател корекция, който е предвиден за тази нередност е 100% от допустимите средства от ЕСИФ. Органът действа при условията на обвързана компетентност досежно основанията и размера на корекцията. Нередността в хипотеза на б. „б“ се осъществява, когато въпреки липсата на изискуемата публичност в ОВ на ЕС обявлението на поръчката е направено чрез други подходящи средства, които са посочени в наредбата. Процентният показател корекция, който е предвиден за тази нередност е 25% от допустимите средства от ЕСИФ.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезите.: -решение по адм.д. №11474/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №11721/2020 година по описа на ВАС;

Фактическият състав на нередността по т.2 на Приложение №1 на НПН изисква незаконосъобразно разделяне на поръчки за строителство/ услуги/доставки на части. Нередността в хипотеза на б. „а“ изисква обществена поръчка за строителство или доставки и/или услуги да е незаконосъобразно разделена на части и за всяка част да е приложен ред за възлагане, относим за по-ниски прогнозни стойности; в резултат на това да не е налице изискуемата публичност в "ОВ" на ЕС, съответно в Регистъра на обществените поръчки (РОП) за поръчки, подлежащи на обявяване на национално ниво. Предвиден е 100% показател корекция върху допустимите средства от ЕСИФ. Нередността в хипотеза на б. „б“ е предпоставена от осигурена публичност с други подходящи средства, като е предвидена корекция от 25%.

Чл.20 от ЗОП посочва прогнозните стойности на поръчките, в зависимост от които се определя процедурата по възлагане по ЗОП. Съгласно чл.21 от ЗОП:

(14) (Изм. – ДВ, бр. 86 от 2018 г., в сила от 1.03.2019 г.) Изборът на метод за изчисляване на прогнозната стойност на обществената поръчка не трябва да се използва за прилагане на ред за възлагане за по-ниски стойности.

(15) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 86 от 2018 г., в сила от 1.03.2019 г.) Не се допуска разделяне на обществена поръчка на части, с което се прилага ред за възлагане за по-ниски стойности, освен в случаите по ал. 6.

(16) Не се смята за разделяне възлагането в рамките на 12 месеца на две или повече поръчки:

1. с обект изпълнение на строеж или *проектиране и изпълнение на строеж*;

2. с идентичен или сходен предмет, които *не са били известни на възложителя* към момента, в който са стартирали действия по възлагането на предходна обществена поръчка с такъв предмет.

(17) При определяне стойността на договор за строителство не се допуска включването на доставки или услуги, *които не са необходими* за неговото изпълнение.

Решения по приложението на чл.21, ал.14, ал.15 и ал.16 от ЗОП: -решение по адм.д. №15408/2018 година по описа на ВАС; - решение по адм.д.№8281/2018 година по описа на ВАС; -решение по адм.д.№13929/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №3274/2019 година по описа на ВАС;

Фактическият състав на нередността по т.3 от Приложение №1 на НПС се осъществява чрез липса на обосновка за неразделяне на предмета на поръчката на обособени позиции. Предвидената корекция е в размер на 5% от допустимите средства от ЕСИФ.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: - решение по адм.д. №9755/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №10687/2020 година по описа на ВАС-оперативната самостоятелност на възложителя при подготовка на възлагането на обществената поръчка да прецени възможността от разделянето ѝ на обособени позиции е нормативно ограничена от чл.2, ал.2 ЗОП.- решение по адм.д. №13416/2020 година по описа на ВАС:

Хипотезите на нередността по т.4 са обособени в състави по т.4.1. и т.4.2., като т.4.1. предвижда състави по четири букви с различни процентни показатели корекции. Съставите включват съответно по т.4.1: Незаконосъобразни срокове за получаване на оферти или срокове за получаване на заявления за участие , а по т.4.2.: Липса на удължаване на обявените срокове за получаване на оферти или заявления за участие при съществени изменения в условията по обявената обществена поръчка. Различните процентни показатели корекция по т.4.1. са в зависимост от степента на засягане.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезите: -решение по адм.д.№9376/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №7915/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №4038/2020 година по описа на ВАС:

Хипотезите по т.5 от Приложение №1 на НПС също са в две точки: т.5.1 и т.5.2. Съставът на т.5.1. изисква Недостатъчен срок за достъп до документацията за обществена поръчка за потенциалните участници/кандидати, а по т.5.2. незаконосъобразни ограничения на достъпа до документацията за обществена поръчка. Диференциацията на процентния показател корекция в три хипотези по т.5.1. е в зависимост от степента на засягане.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезите: -решение по адм.д. №8862/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №6280/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №737/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №4030/2019 година по описа на ВАС;

Хипотезата на т.6.1. от Приложение №1 към НПС изисква липса на публикуване на удължените срокове за получаване на оферти или заявленията за участие. Различните хипотези по б.“а“ и б.“б“ са в зависимост от осигуряването или неосигуряването на публичност с други подходящо средства. При осигуряване на публичност с други подходящи средства се предвижда по-нисък процентен показател корекция – 5%.

Хипотезата на т.6.2. от Приложение №1 към НПС изисква липса на удължаване на сроковете за получаване на оферти/заявления за участие, когато отговорът по поискано своевременно разяснение по условията на процедурата не е предоставен в нормативно определени срокове.

Съдебна практика:

-решение по адм.д. №7915/2020 година по описа на ВАС – разяснения/при различна редакция.

Фактическият състав на нередността по т.7 изисква незаконосъобразен избор на състезателна процедура с договаряне, договаряне с предварителна покана за участие, договаряне с публикуване на обявление за поръчка или на състезателен диалог. Различните процентни показатели корекция са в зависимост от степента на засягане на конкуренцията.

Констатирана практика на административните съдилища: Решение на АС гр. Бургас по адм.д. №532/2020 година.

Съставът на нередността по т.8 изисква нарушение на правилата при използване на специфични техники и инструменти за възлагане на поръчки (рамкови споразумения, динамични системи за покупки, електронни търгове, електронни каталози, централизирано възлагане).

Прилага се, когато нарушението не представлява друга нередност по настоящото приложение.

Процентният показател корекция по букви е в зависимост от степента на засягане на конкуренцията.

Към настоящия момент не се констатира съдебна практика на ВАС за тази нередност.

Фактическият състав на нередността по т.9.1 от Приложение №1 към НПС се осъществява чрез липса на публикуване в обявлението за обществена поръчка на критериите за подбор и/или възлагане (и/или тяхната тежест), или условията за изпълнение на поръчката, или техническите спецификации. Различния процентен показател корекция по тази точка е в зависимост от степента на засягане на публичността.

Фактическият състав на нередността по т.9.2. се осъществява чрез липса на достатъчно описание на критериите за възлагане или тяхната тежест, а този по т.9.3. чрез липса на предоставяне/публикуване на разяснения/допълнителна информация.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезите: -решение по адм. д. № 13648/2020 г. по описа на ВАС; -решение по адм. д. № 1363/2021 г. по описа на ВАС;

Хипотезата на т.10 от Приложение №1 към НПЗ изисква използване на основания за отстраняване, критерии за подбор, възлагане, или условия за изпълнение на поръчката, или технически спецификации, които са дискриминационни на базата на необосновани национални, регионални или местни изисквания. Различният процентен показател корекция е в зависимост от степента на засягане на конкуренцията с оглед на осигуряването на минимално ниво на конкуренция.

Хипотезата на т.11 от Приложение №1 км НПЗ изисква Използване на основания за отстраняване, критерии за подбор, критерии за възлагане, или условия за изпълнение на поръчката, или технически спецификации, които не са дискриминационни по смисъла на т. 10 от настоящото приложение, но ограничават достъпа на кандидатите или участниците. Разграничени са четири самостоятелни състава по букви, в рамките на които се предвижда различен процентен показател корекция.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезите: -решение по адм.д. №745/2019 година по описа на ВАС; решение по адм.д. №6302/2019 година по описа на ВАС; адм.д. №11409/2019 г по описа на ВАС; адм.д. №6805/2019 година по описа на ВАС; адм.д.№7123/2019 година по описа на ВАС; адм.д.№446/2020 година по описа на ВАС; адм.д. №13247/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №7875/2020 година по описа на ВАС; -в решение по адм.д. №1801/2019 година по описа на ВАС.

КРИТЕРИИ ЗА ВЪЗЛАГАНЕ – чл.70 от ЗОП

ЗОП регламентира три критерия за възлагане –чл.70,ал.2, т.1,2 и 3 ЗОП;

Критерият за възлагане „оптимално съотношение качество/цена“ трябва да съдържа показатели за оценка – чл.70, ал.4, т.1,2,3 ЗОП.

Показателите за оценка трябва да са свързани с предмета на поръчката, да не дават неограничена свобода на избор и да гарантират реална конкуренция – чл.70, ал.5 ЗОП. Може да са количествени и качествени.

При повече от един показател за оценка, всеки трябва да има определена относителна тежест –чл.70, ал.6 ЗОП.

Методиката за оценка по тези показатели задължително трябва да включва начина на определяне на оценката – чл.70, ал.7 от ЗОП.

Начинът на оценяване трябва да дава възможност да се оцени нивото на изпълнение; да се сравнят и оценят обективно предложенията; с достатъчно информация за правилата на оценяване.

Характеристиките за оценка трябва да са относими към всяка от дейностите на оценяване – чл.70, ал.9 ЗОП.

Критерии за подбор не може да са едновременно и показатели за оценка – чл.70, ал.12 ДОП.

Съдебна практика:

Решение по адм.д. №3897/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. № 519/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. №733/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. № 4035/2020 година по описа на ВАС; решение по адм.д. № 2541/2020 година по описа на ВАС

При преценка дали заложените показатели за оценка целят да оценят способността на потенциалните изпълнители за качествено изпълнение на предмета на поръчката, трябва да се направи прецизен анализ на предмета на поръчката и техническата спецификация.

Фактическият състав на нередността по т.12. от Приложение №1 към НПС изисква недостатъчно или неточно определяне на предмета на поръчката. Предвиден е 10% показател корекция.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: решение по адм. д. № 9179/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №13628/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №8707/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №9755/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №1960/2021 година по описа на ВАС

Фактическият състав на нередността по т.13 обхваща необосновано ограничение на възможността за използване на подизпълнители. Въведеният процентен показател корекция е 10%.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: решение по адм.д. № 6056/2020г. по описа на ВАС – неправилна правна квалификация; решение по адм. д. № 3578/2021 г. по описа на ВАС

Фактическият състав на нередността по т.14 изисква критериите за подбор или техническите спецификации да са променени след отваряне на офертите или да са приложени неправилно.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата:

Решение по адм.д. № 6585/2020 година по описа на ВАС; Решение по адм.д. № 7902/2020 година по описа на ВАС;

Решение по адм. д. № 9374/2020 година по описа на ВАС; адм. д. № 8862/2020 г., адм. д. № 10402/2020 г

Фактическият състав на нередността по т.15 от Приложение №1 на НПП изисква при оценката на офертите да са използвани различни или допълнителни критерии за възлагане от тези, посочени в обявлението или в документацията за поръчката. Въведени са две хипотези по б.“а“ и б.“б“ с различен процентен показател корекция.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: -решение по адм.д. №5447/2021 година по описа на ВАС; - решение по адм. д. № 5098/2021 г. по описа на ВАС; адм. д. № 5447/2021 г.

Фактическият състав на нередността по т.16 изисква недостатъчна документална проследимост /одитна пътека/ за възлагането на обществената поръчка. По букви „а“ и „б“ са въведени два състава на това нарушение с различен процентен показател корекция.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: Решение по адм.д. № 820/2021 г. по описа на ВАС; -решение по адм.д. №1875/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №958/2021 година по описа на ВАС.

Фактическият състав на нередността по т.17 изисква преговори в хода на процедурата за възлагане на обществена поръчка, включително изменение на офертата на избрания изпълнител. В рамките на три букви са разграничени три състава с еднакъв процентен показател корекция.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: Решение по адм. д. № 6585/2020 г. по описа на ВАС; адм. д. № 11716/2020 г., адм. д. № 13517/2020 г, адм. д. № 7773/2021 г., адм. д. № 9516/2020 г.,

Фактическият състав на нередността по т.18 изисква незаконосъобразно участие на кандидат или участник в предварителните действия на възложителя по подготовката на процедурата. Предвиден е процентен показател корекция – 25%.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: Решение по адмд. № 10219/2021 г.по описа на ВАС

Фактическият състав на нередността по т.19 изисква съществено изменение на условията в обявлението за обществена поръчка и/или в документацията при състезателна процедура с договаряне, договаряне с предварителна покана за участие, договаряне с публикуване на обявление за поръчка или състезателен диалог. Предвиден е процентен показател корекция 25%.

Не се констатира практика на ВАС за тази нередност.

Фактическият състав на нередността по т.20 изисква незаконосъобразно отстраняване на необичайно ниски оферти. Предвиден е процентен показател корекция- 25%.

Приложими разпоредби:

Чл.72 от ЗОП

Чл.107, ал.1, т.3 от ЗОП

Изоставена е практиката по адм.д. №6840/2018 година, адм.д №10384/2018 година и адм.д. №9255/2019 година по описа на ВАС.

Разпоредбата на чл. 72 от ЗОП (изискване за подробна писмена обосновка) е приложима в процедура по чл.20, ал.3 от ЗОП – възлагане чрез събиране на оферти с обява или покана до определени лица.

Отправено преюдициално запитване по въпроса.

Фактическият състав на нередността по т.21 от Приложение №1 към НПП изисква конфликт на интереси с въздействие върху резултата от процедурата за възлагане на обществена поръчка. Предвиден е процентен показател корекция 100%.

Констатирана съдебна практика (без претенция за изчерпателност), която илюстрира хипотезата: -решение по адм.д. №10124/2020 година по описа на ВАС.

Фактическият състав на нередността по т.21 от Приложение №1 към НПС изисква участие в процедура за обществена поръчка при условията на споразумение с други лица с цел предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията (когато нарушението е установено с акт на компетентен орган). Налице е, когато група от лица се споразумяват да повишат цените или да понижат качеството на стоките, строителството или услугите, предлагани при възлагането на конкретната обществена поръчка.

Предвидените по три букви състави с различни показатели корекция са в зависимост от степента на ограничаване на конкуренцията и лицата, участвали в споразумението.

Не се констатира практика на ВАС за тази нередност.

Хипотезата на нередността по т.23 изискват незаконосъобразни изменения на договора за обществена поръчка, като са посочени различни форми на нарушения на чл.116 от ЗОП.

Съдебна практика:

-Решение по адм.д. №691/2021 година по описа на ВАС:

-решение по адм.д. №2775/2021 година по описа на ВАС — решение по адм.д. №1085/2021 година по описа на ВАС;

-решение по адм.д. №4745/2021 година по описа на ВАС:

Нередностите, съставляващи нарушения при възлагането на обществени поръчки до влизането в сила на Закона за обществените поръчки (обн., ДВ, бр. 13 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 34 от 2016 г., бр. 63, 85, 96 и 102 от 2017 г., бр. 7, 15, 17, 24, 30, 49, 77, 80, 86, 102 и 105 от 2018 г. и бр. 17 и 83 от 2019 г.,) и съгласно § 18, 19 и 23 от неговите преходни и заключителни разпоредби, както и приложимите процентни показатели на финансови корекции за тези нередности са посочени в приложение № 1а към чл.2, ал.2 на Наредбата за посочване на нередности.

Нередностите по чл. 70, ал. 1, т. 1, 3 – 7 ЗУСЕСИФ и приложимите процентни показатели на финансови корекции, посочени в приложение № 2 към чл.2, ал.3 от Наредбата за посочване на нередности:

За нередността по чл. 70, ал. 1, т. 1 ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.1 от Приложение №2 към чл.2, ал.3 от Наредбата за посочване на нередности - когато по отношение на бенефициера е налице конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС) 2018/1046 /чл.57 от Регламент №966/2012 и чл.32 от Делегиран регламент №1268/2012.

Констатирана съдебна практика, която илюстрира хипотезата: -решение по адм.д. №2264/2020 година по описа на ВАС;
-решение по адм.д. №10814/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №13156/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №9637/2018 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №8051/2018 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №702/2021 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №8413/2020 година по описа на ВАС.

За нередност по чл.70, ал.1, т.3 от ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.2 от Приложение №2 на НПФК -за нарушаване на принципите по чл. 4, параграф 8, чл. 7 и 8 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 – икономичност, ефикасност, ефективност.

Констатирана съдебна практика, която илюстрира хипотезата: -решение по адм.д. №2248/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №5572/2021 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №2769/2021 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №4567/2021 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №10857/2020 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №4695/2021 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №9585/2020 година по описа на ВАС.

За нередност по чл.70, ал.1, т.4 от ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.3 от Приложение №2 на НПФК - за нарушаване на изискването за дълготрайност на операциите в случаите и в сроковете по чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

-прекратяване или преместване на производствената дейност извън програмния район;

-промяна на собствеността на дадена позиция на инфраструктурата, която дава на съответния субект неправомерно преимущество;

-значителна промяна, която засяга естеството, целите или условията за изпълнение и която би довела до подкопаване на нейните първоначални цели;

Съдебна практика:

-решение по адм.д. № 5255/2021 година по описа на ВАС:

-решение по адм.д. №11227/2020 година по описа на ВАС:

-решение по адм.д. №5571/2021 година по описа на ВАС;

-решение по адм.д. №338/2021 година по описа на ВАС;

-решение по адм.д. №7913/2020 година по описа на ВАС;

За нередност по чл.70, ал.1, т.5 от ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.4 от Приложение №2 на НПФК - за проекта или за част от него не е налична одитна следа и/или аналитично отчитане на разходите в поддържаната от бенефициента счетоводна система;

Чл.72, пар.1, б.“ж“ и чл.125, пар.4, б.“г“ от Регламент №1303/2013 година

Съдебна практика: -решение по адм.д. №11637/2019 година по описа на ВАС; -решение по адм.д. №3413/2019 година по описа на ВАС.

За нередност по чл.70, ал.1, т.6 от ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.5 от Приложение №2 на НПФК - за неизпълнение на мерките за информация и комуникация, задължителни за бенефициентите
-чл.115 и Приложение XII на Регламент №1303/2013 година
Съдебна практика не се констатира.

За нередност по чл.70, ал.1, т.7 от ЗУСЕСИФ се определя финансова корекция по т.6 от Приложение №2 на НПФК - за неизпълнение на одобрени индикатори.

Съдебна практика:

- решение по адм.д. №2769/2021 година по описа на ВАС;
- решение по адм.д. №9659/2019 година по описа на ВАС;
- решение по адм.д. №7227/2020 година по описа на ВАС;
- решение по адм.д. №5173/2020 година по описа на ВАС;

За нередностите по чл. 70, ал. 1, т. 2, 8 и 10 от ЗУСЕСИФ и приложимия диференциален метод при определяне на финансова корекция за тези нередности.

2. за нарушаване на правилата за държавната помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз – решение по адм.д. №2428/2020 година по описа на ВАС ;

8. при постъпили инцидентни приходи във връзка с изпълнението на проекта;

10. (предишна т. 9 – ДВ, бр. 85 от 2017 г.) за друга нередност, съставляваща нарушение на приложимото право на Европейския съюз и/или българското законодателство, извършено чрез действие или бездействие от страна на бенефициента, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на средства от ЕСИФ.

Констатирана съдебна практика:

- решение по адм.д. №9659/2019 година по описа на ВАС.

ПРОИЗВОДСТВО ПО ОСПОРВАНЕ НА АКТОВЕТЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФК

ИЗКЛЮЧЕН АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

Разпоредбата на чл. 73, ал.4 ЗУСЕСИФ попада в хипотезата на чл. 82, ал.1, т. 6 АПК, като изключва оспорването на документите по чл. 26, ал.1 ЗУСЕСИФ по административен ред, предвиждайки оспорването им направо пред съд.

ПОДВЕДОМСТВЕНОСТ

Производството е подведомствено на административните съдилища на основание чл. 128, ал.1, т.1 АПК, във връзка с чл. 73, Ал.4 ЗУСЕСИФ.

МЕСТНА ПОДСЪДНОСТ

По правилата на чл. 133 АПК.

Приложение намира тълкувателно решение № 4/22.04.2004 г., постановено по дело № ТР-4/2002 г. на ОС на ВАС /ДЕЛЕГИРАНЕ – ЗАМЕСТВАНЕ/,

АКТИВНО ПРОЦЕСУАЛНО ЛЕГИТИМИРАНИ ЛИЦА

При преценка на правния интерес на дадено лице да оспорва акта с правна квалификация чл.73, ал.1 от ЗУСЕСИФ приложение намират общите разпоредби на АПК /виж чл. 147 АПК/ Жалбоподателят следва да докаже пряк и непосредствен правен интерес от оспорване.

Виж: Решение № 4891 от 17.04.2018 г. на ВАС по адм. д. № 11767/2017 г.,

Законът за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове не регламентира правната фигура **"партньор" на бенефициера**. Регламентация на тази правна фигура няма и в Регламент № 1083/2006. Наред с това, съгласно чл. 37, ал. 3 ЗУСЕСИФ административният договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се сключва между ръководителя на управляващия орган и бенефициера - именно той е адресат на помощта.

При така съществуващата нормативна регламентация и при липсата в договора за безвъзмездна финансова помощ между бенефициера и съответния ръководител на УО на изрично договорени права и задължения на партньорите на бенефициера, **качеството на партньор не превръща същия в бенефициер и не му дава нито право да встъпи в правата на бенефициера, нито да упражнява някакви права във връзка с финансови корекции и отказ от верификация по договора.**

Виж: Определение № 10013 от 20.07.2018 г. на ВАС по адм. д. № 8950/2018 г.,

Защитата на субективните права на **партньора**, породени от правоотношенията му с бенефициента по повод договора за безвъзмездна финансова помощ, а не от самия договор, може да бъде осъществена по гражданскоправен ред, защото постигнатата с бенефициента договореност във връзка с ДБФП се регулира от гражданското, а не от публичното право.

В тази насока са и решение № 6717/07.05.2019 година на ВАС по адм.д. № 9606/2018 година и решение № 299/09.01.2019 годин на ВАС по адм.д. № 6313/2018 година.

- Тежест на доказване –съгласно чл. 170 АПК.

...**Методическите указания** не са нормативен акт по смисъла на § 8, ал. 2 ЗУСЕСИФ, поради което приложимостта им не следва пряко от разпоредбата на закона.

Методическите указания са акт, с който органът изпълнява задължението си за публичност и предвидимост в своята дейност по смисъла на чл. 13 АПК. Разгледани в този им контекст - като източник на приети от органа вътрешни правила за определяне на размера на финансовата корекция при нарушения извън тези, предмет на регламентиране от Методологията (отм.), те могат да бъдат сочени като основание за определяне на **размера** на финансовата корекция, при условие, че на нормативна база е дадена опция в граници и с оглед изискването за предвидимост.

Виж: Решение № 1367 от 30.01.2018 г. на ВАС по адм. д. № 10989/2017 г.

Разпоредбата на чл. 3, § 1, ал. 1 от Регламент № 2988/95 въвежда общо правило за **давност (минимален срок)**, приложимо в разглежданата област на регулиране, определяйки срокът за давност за процедурите на четири години от момента, в който нередността по смисъла на чл. 1, § 1 е извършена. В случай на продължаваща или повторно извършена нередност срокът за давност започва да тече от датата, на която нередността е прекратена. Според решение на Съда на Европейския съюз от 21 декември 2011 г. по дело C-465/2010 СЕС, когато бенефициерът в качеството си на възлагащ орган не е спазил правилата за възлагане на обществени поръчки, е налице хипотеза на

"продължаваща нередност" по смисъла на чл. 3, § 1, ал. 2 от Регламент № 2988/95 и следователно четиригодишният давностен срок за възстановяване на недължимо платената на получателя на субсидията сума започва да тече от деня, в който завършва изпълнението на неправомерно сключения договор за обществена поръчка. Именно в рамките на този четиригодишен срок от извършване на нередността компетентният орган може да определи финансова корекция.

..Съгласно чл. 3, § 3 от Регламент № 2988/05 срокът за давност се прекъсва от всяко действие на компетентните органи, което е нотифицирано на лицето, свързано с разследването или правните действия, отнасящи се до нередността, като срокът започва да тече отново след всяко действие, което го прекъсва. Разпоредбата на чл. 3, § 3 от Регламент № 2988/95 поставя изискване, за да се прояви ефектът на прекъсване на погасителната давност, а именно действието на компетентния орган да се отнася до същата нередност, но не предвижда ограничение това действие да бъде в рамките на едно и също административно производство.

Решение № 5090 от 5.04.2019 г. на ВАС по адм. д. № 12920/2018 г.

Решение № 10665 от 28.08.2017 г. на ВАС по адм. д. № 4514/2017 г.

Какво предстои?

„ М О Т И В И към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове

В хода на изпълнение на програмен период 2014-2020 г., през 2015 г. за първи път правната уредба във връзка с управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) беше регламентирана чрез Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ).

Значимостта на публичния ресурс, предоставен от фондовете на Европейския съюз (ЕС) за постигане на цели свързани с подобряването и развитието на важни социално-икономически сфери на общественият живот с ясна насоченост към подобряването на макроикономическия потенциал на страната и стимулиране на производствата, както и поддържането на стабилни публични финанси, обоснова необходимостта от промяна в политиката по отношение на нормативната регулация в областта на управление на средствата от фондовете на ЕС чрез трайно уреждане в Закон за управление на средствата от Европейските инвестиционни и структурни фондове.

Приетият през 2015 г. закон и последващите изменения в него допринесоха за постигане на устойчивост на регулаторната среда и максимално кодифициране и унифициране на правилата, по които се управляват и разходват средствата от ЕСИФ. Въвеждането на мерки за намаляване на административната тежест за бенефициентите и ясен и ефективен съдебен контрол на издаваните актове гарантира защита на конституционните права на гражданите и организациите. Така със ЗУСЕСИФ се създаде предсказуема и ефективна нормативна рамка за управлението на европейските средства с идеята основните механизми на регулация и принципните положения по структуриране на процесите да са приложими и към следващи програмни периоди.

Към настоящия момент е обоснована необходимост от изменения и допълнения в закона с цел постигане на съответствие с новоустановената европейска правна рамка по отношение на управлението на средствата от фондовете при споделено управление за програмен период 2021 -2027 г., базирана основно на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския Парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (Регламент (ЕС) 2021/1060), както и на съответните регламенти по отделните фондове.“¹⁰

¹⁰ Вж. Портал за обществени консултации: <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6542>